

XXIV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

56. заседание

Вторникъ, 7 февруарий 1939 г.

Открито въ 15 ч. 55 м.

Председателствували: председателятъ Стойчо Мошановъ и подпредседателятъ Георги Марковъ. Секретари: Димитър Марчевъ и Сава Поповъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Говорили: Г. Стефановъ	1477
Отпуски	1471	Е. Топузановъ	1480
Питания	1471	Е. Клантевъ	1481
По дневния редъ:		Е. Поповъ	1484
Законопроекти: 1. За бюджета на Главната дирек-		А. Риболовъ	1487
ция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1939 б. г.		В. Боневъ	1489
(Първо четене — продължение разискванията			
и приемане)	1471	3. За извънреденъ кредитъ по бюджета на Глав-	
Говорили: м-ръ В. Аврамовъ	1471	ната дирекция на пощитѣ, телеграфитѣ и теле-	
2. За извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюд-		фонитѣ за 75.000.000 л. (Първо четене)	1490
жета на Министерството на земедѣлието и дър-		4. Бюджетопроектъ за разнитѣ фондове на дър-	
жавнитѣ имоти за 1939 б. г. (Първо четене)	1475	жавата за 1939 б. г. (Докладване и разискване)	1490
		Говорили: Б. Продановъ	1497
		Н. Вачковъ	1499
		Дневенъ редъ за следващото заседание	1503

(Открито отъ председателя г-нь Стойчо Мошановъ въ 15 ч. 55 м.)

Председател Стойчо Мошановъ: (Звъни) Присъжеству-
ватъ нужниятъ брой народни представители. Отварямъ
заседанието.

(Отсъствуватъ г-да народнитѣ представители: Алек-
сандъръ Гиговъ, Борисъ Мончевъ, Василъ Мандаровъ,
Георги Чалбуровъ, Григоръ Василевъ, Димитъръ Савовъ,
Дойко Петковъ, Иванъ Златаровъ, д-ръ Никола Дуровъ и
Стефанъ Радюновъ)

Бюрото има да направи следнитѣ съобщения.

Разрешени сѫ отпуски на следнитѣ народни предста-
вители:

на г-нь Тончо Шиваровъ — 1 день, за 6 т. м.;
на г-нь Григоръ Василевъ — 2 дена, за 6 и 7 т. м.;
на г-нь Дойко Петковъ — 2 дена, за 7 и 8 т. м. и
на г-нь Димитъръ Савовъ — 7 дни, начинай отъ
27 януарий.

Постъпили сѫ питания:

Отъ фердинандския народенъ представител г-нь Мато
Матовъ до г-нь министра на вътрешнитѣ работи и на-
родното здраве, относно подпомагане гладуващото насе-
ление въ Берковска и Фердинандска околии.

Отъ старозагорския народенъ представител г-нь
Стойно Славовъ до г-нь министра на търговията, про-
мишлеността и труда, относно събирането на нѣколко
вида членски вноски отъ нѣкои земеделски стопани.

Отъ сѣщия народенъ представител до г-нь министра
на финанситѣ, относно необходимостта отъ кредитиране
на спестовно-строителнитѣ дружества.

Тия питания ще се изпратятъ на г-да министритѣ, за да
отговорятъ.

Присъжяваме къмъ точка първа отъ дневния редъ —

**ПЪРВО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА БЮДЖЕТА НА
ГЛАВНАТА ДИРЕКЦИЯ НА ЖЕЛѢЗНИЦИТѣ И ПРИСТА-
НИЩАТА ЗА 1939 БЮДЖЕТНА ГОДИНА — продължение
разискванията**

Има думата г-нь министърътъ на желѣзницитѣ, пощитѣ
и телеграфитѣ.

Министъръ Владимиръ Аврамовъ: (Отъ трибуната.
Посрещнатъ съ продължителни ржкоплѣскания. Чете.)
Уважаеми г-да народни представители! Мой навикъ и
стремление е винаги да говоря, колкото е възможно по-
кратко. Ще се постарая и сега да бъда кратъкъ и да не
злоупотрѣбѣя съ вашето търпение и внимание. Но, г-да на-
родни представители, трѣбва веднага да добавя, че мате-
рията, по която взимамъ думата, е много важна и доста
много обемиста. Предъ Парламента не е говорено дълго
време по тая материя и много естествено е, че г-да на-
роднитѣ представители, които земаха думата по бюджета
на Министерството на желѣзницитѣ, зададоха съ основа-
ние нѣкои въпроси, на които, макаръ и накратко, азъ ще
трѣбва да дамъ отговоръ.

Г-да народни представители! Преди всичко дълженъ
съмъ да изкажа сърдечна благодарностъ на всички ора-
тори по бюджета на Министерството на желѣзницитѣ,
които съ своитѣ най-добросъвестни съвети и добри поже-
лания допринесоха за разяснение на много отъ въпроситѣ
и по този начинъ улесниха и моята задача, тъй като въ
бъдеще ще се възползувамъ отъ тѣхнитѣ съвети и поже-
лания.

Г-да народни представители! Развитието на народното
стопанство всѣки пътъ е вървѣло паралелно съ разви-
тието на нашитѣ съобщения. Най-важнитѣ наши сръдства
на съобщение сѫ, естествено, българскитѣ държавни же-
лѣзници. За да се разбере добре бюджетопроекта, който
се предлага на ваше одобрение, ще ми позволите, макаръ
и много накратко, да хвърля единъ бегълъ погледъ върху
историческото развитие на нашитѣ желѣзници.

Вие знаете, че при освобождението на България нѣмъ
имахме само две желѣзопѣтни линии — линията Русе—
Варна и линията Сирамбей—Свиленградъ съ разклона-
нето до Ямболъ. Първата линия има дължина 223 км., а
втората линия — 316 км.; следователно, при освобожде-
нието въ България сме имали всичко 539 км. желѣзо-
пѣтни линии. Тѣ бѣха построени отъ частни компании.
Впоследствие, въ различни времена, тѣ станаха държавни.
Първата линия, Русе—Варна, бѣше откупена въ 1884 г. за
44.500.000 златни франка, а втората по-после, въ 1908 г.,
при провъзгласяване на нашата независимостъ — мно-

зина отъ васъ знаете, при каква политическа обстановка стана то — се откупи отъ българското правителство за 82.000.000 златни франка. Имайки въ началото само тѣзи две линии, българската държава се проникна отъ идеята да започне постройката на желѣзници, които да бъдатъ управлявани отъ самата държава. Тая идея, както много основателно подчерта уважаемиятъ народенъ представителъ г-нъ Рашко Маджаровъ, е една спасителна идея. Отъ тогава досега държавата има въ своитѣ рѣце управлението на българскитѣ държавни желѣзници.

До 1915 г. дължината на желѣзопѣжнитѣ линии у насъ достигна 2.124 км. До края на 1937 г. дължината имъ се увеличи на 3.344 км., отъ които 2.910 км. нормални линии и 434 км. тѣснопѣжни линии — 206 км. 76-сантиметрови, 228 км. 60-сантиметрови. Презъ този периодъ, г-да народни представители, като се направи една смѣтка, ще се види, че държавата е правила годишно по 41 км. нормални линии и около 11 км. тѣснопѣжни линии, или общо 52 км. на годината.

Поради липса на достатъчно капитали и поради характера на терена въ нашата страна, голѣма частъ отъ линиитѣ, които построи държавата, сѣ съ голѣми наклони и съ малки радиуси, а това се отразява извънредно неблагоприятно върху експлоатацията на линиитѣ, прави ги нерентабилни или малко рентабилни. Много ясно защо. Употрѣблява се повече гориво, иматъ малко превозоспособност, позволяватъ образуването само на кѣси влакове и по този начинъ разбира се, се влияе на рентабилността. Трѣбва веднага да добавя, че следъ Общоевропейската война нашитѣ линии останаха, отъ гледище на снабдяване съ нужнитѣ съоръжения, много назадъ. Въпрѣки усилията на Дирекцията на желѣзницитѣ още не се е достигнало до нормалното състояние, което трѣбва да иматъ нашитѣ линии.

Независимо отъ това, увеличението на трафика налага и увеличение на бързината на влаковете; а за да може да се постигне това, трѣбва линиитѣ да се заздравятъ, като се укрепятъ тѣхнитѣ баластрови легла, а също така като се смѣнятъ траверситѣ и се смѣнятъ желѣзопѣжнитѣ релси съ по-здрави. За това е необходима една доста крупна сума, г-да народни представители, която, разбира се, ще трѣбва, макаръ и на части, да я намѣримъ.

Независимо отъ това състояние на желѣзопѣжнитѣ линии, зданията за извършване службитѣ по нашитѣ желѣзници сѣ твърде негодни, твърде неудобни и съ голѣми недостатѣци. Достѣпътъ до много гари е много труденъ, пѣтищата къмъ гаритѣ сѣ кални, изобщо неуредени. За да се поправятъ необходимитѣ здания за службитѣ, нужна е една крупна сума. Може би ще ви се види чудно, като ви кажа, че само за тая целъ сѣ нужди 518 милиона лева.

Г-да народни представители! Заедно съ развитието на линиитѣ и увеличението на трафика трѣбва да се увеличи и подвижниятъ материалъ. Съ какъвъ подвиженъ материалъ днесъ разполагаме ние? Ще ми позволите да ви дамъ една кратка статистика. Ние имаме 479 локомотива, 579 пѣтнишки каруци и 9.934 товарни вагони. Пѣтнишкитѣ каруци, както ви е известно, сѣ четири вида: първа и втора класа заедно, само втора класа, втора и трета класа заедно, и само трета класа. Отъ първитѣ каруци — I и II класа — имаме само 10, отъ вторитѣ — само II класа — само 12, отъ третитѣ — II и III класа — 11 каруци, и 458 каруци само III класа. Товарнитѣ вагони на Българскитѣ държавни желѣзници се разпредѣлятъ така: 4.064 покрити вагони, 4454 открити вагони, 920 специални открити вагони за баластъ и за дълги предмети, като релси и други подобни; 466 покрити специални хладилни вагони за превозъ на птици, дребенъ добитѣкъ и т. н.

Очевидно е, г-да народни представители, че при задачитѣ, съ които сѣ натоварени нашитѣ желѣзници, този подвиженъ материалъ е крайно недостатѣченъ, особено като се има предъ видъ, че износътъ отъ 9.000 вагона кръгло презъ 1930 г. се е увеличилъ презъ 1938 г. на 23.000 вагона.

Трѣбва да се има предъ видъ, че при износа единъ вагонъ се използвава 3 пѣти и половина по-малко, отколкото ако бѣде използванъ въ страната. Отъ това гледище, само тая година отъ износа на гроздето Българскитѣ държавни желѣзници сѣ претърпѣли една загуба отъ 90 милиона лева. Разбира се, тя е чисто смѣтководна. Съ това не искамъ да кажа, че тази загуба на желѣзницитѣ е отишла напразно — не, подчертавамъ, че това е станало въ полза на нашето народно стопанство, защото нашето грозде и овоцията на всѣка цена трѣбва да се изнасятъ съ най-голѣма бързина. Така че тази загуба е отишла, тъй да се каже, въ полза на народното стопанство. Все пакъ,

трѣбва да се подчертае, че Българскитѣ държавни желѣзници смѣтководно сѣ изгубили около 90 милиона лева.

Въ бюджета за 1939 г. почти нищо не се предвижда за доставка на подвиженъ материалъ. Причината за това е, както ви е известно, че бѣ гласуванъ стокъвъ кредитъ отъ 1 милиардъ лева, отъ който ще се набави подвиженъ материалъ за Българскитѣ държавни желѣзници.

Но, г-да народни представители, щомъ говоря за подвиженъ материалъ, трѣбва да подчертая още една мисль, а именно, че за поправка на този материалъ сѣ нужди работилници. Работилницитѣ, съ които разполагаме сега — трѣбва да признаемъ — сѣ твърде много недостатѣчни, за да могатъ да поддържатъ въ изправностъ възможно най-голѣма частъ отъ подвижния материалъ. Ще ви дамъ единъ примѣръ.

Както казахъ, имаме 479 локомотива, а имаме депа, които събиратъ само 123 локомотиви. Останалитѣ локомотиви трѣбва да седятъ на открито, на дѣждъ, снѣгъ и пр. Нужно е, следователно, да се направятъ нови депа, въ които да могатъ да се подслонятъ локомотивитѣ. За да се направятъ, обаче, нуждитѣ депа, и то за половината само локомотиви, т. е. за 179 локомотива, нужди сѣ — имаме съвпадение на цифритѣ — 179 милиона лева.

Никола Стамболиевъ: За всички локомотиви ли?

Министъръ Владимиръ Аврамовъ: Не за всички, а за частъ отъ тѣхъ. Нѣма защо да се правятъ депа за всички локомотиви, защото голѣмата частъ отъ тѣхъ сѣ винаги въ движение.

Г-да народни представители! Ще ми позволите да ви посоча и нѣкои данни относно движението. Презъ 1930 г. сѣ движили всичко 103.290 влака, отъ които бързи 5.110, пѣтнически 18.250, смѣсени 40.150, сточни 28.660 и служебни 11.120. Презъ 1937 г. сѣ движили 128.122 влака — 25.000 влака повече, отколкото въ 1930 г. — отъ които бързи 9.221, пѣтнически 32.617, смѣсени 36.096, моторни 7.170, сточни 32.844 и служебни 10.176.

Търговскитѣ скорости на влаковете — пътуването заедно съ престояването по гаритѣ — сѣ увеличили, на бързитѣ влакове отъ 36 км. въ часъ презъ 1930 г., на 40 км. въ часъ презъ 1937 г., а на пѣтническитѣ влакове — отъ 29 км. за 1930 г., на 32 км. за 1937 г.

Относно използването на мѣстата въ вагонитѣ. Срѣдното използване на мѣстата въ вагонитѣ презъ 1930 г. е било кръгло 30%, а презъ 1937 г. — 31%. Това слабо увеличение на срѣдното използване на мѣстата, въпрѣки голѣмото увеличение на пѣтническия трафикъ, на който ще се спра по-диръ малко, се дължи на слабото използване на отклонителнитѣ и кѣси линии, които отъ 1930 г. се увеличили значително и по които се движатъ опредѣлен брой влакове, които, особено последнитѣ години, вследствие развитието на автомобилния превозъ, малко се използватъ. Сѣщото явление имаме и при сточния трафикъ, кѣдето срѣдното използване на тонажа на влаковете е останало почти сѣщото. За това, обаче, има и други причини — търговията въ последно време се върши все по на дребно, а имаме и автомобилната конкуренция.

Ще ми позволите да кажа нѣколко думи и относно тарифитѣ на Българскитѣ държавни желѣзници. Голѣма частъ отъ мѣстното производство, земеделско, индустриално и минно, било въ вътрешността, било за износъ, се превозва съ намаление, по изключителни, по особени тарифи за износъ, или съ намаление дадено въ редовната тарифа, като нѣкои стоки сѣ декласирани.

Тарифната политика, г-да народни представители, на Българскитѣ държавни желѣзници не е следвала и не следва принципитѣ на частнитѣ предприятия — постигане на печалби. Тя се е стремѣла, особено отъ 1929 г. насамъ, отъ отдѣлянето бюджета на желѣзницитѣ отъ общия бюджетъ на държавата, да добие чрезъ тарифитѣ необходимитѣ приходи за поддържане и подновяване на линиитѣ, съоръженията и зданията, а така също и за заплащане на персонала — безъ всѣка година да е постигано това. Чрезъ непрекъснатото приспособяване на тарифитѣ къмъ промѣнитѣ въ народното стопанство, стремлението е било да се подпомага износа чрезъ намаление на тарифитѣ и чрезъ други улеснения, съ целъ, да се получи и по-голѣмъ трафикъ. Ако се направи една преценка на даннитѣ за изтеклата година, ще се установи, че отъ стокитѣ, включително и тѣзи за държавнитѣ учреждения — безъ службитѣ на желѣзницитѣ — около 80% се возятъ съ намаление, а отъ пѣтницитѣ — кръгло 54%, безъ служебнитѣ пътувания. Намаленията за превоза на стокитѣ сѣ правятъ предимно за улеснение на производството и търговията, както казахъ вече, а за пѣтницитѣ — за културни, социални, държавни и служебни цели.

Г-да народни представители! Имам предъ себе си една таблица, която е много характерна, но ще ви отекча, ако съобща подробно данните от нея. Ще ви кажа само заключението, което може да се извади от тая таблица. Съ изключение на таксите за овощията, сегашните превозни такси са значително по-ниски от тези през 1915 г. Превозните такси за овощията при износ са с 25% по-малки от обикновените превозни такси.

Имам и една сравнителна таблица, г-да народни представители, за нашите тарифи и тарифите на съседните ни държави, от която се вижда, че тарифите на българските държавни железници за превоз на пътници и стоки са много по-ниски, отколкото тези на югославянските и румънските. Така щото, твърдението на един от г-да ораторите тук, че нашите тарифи били с 50% по-скъпи от румънските и от югославянските, аз мисля, че не е вярно.

Никола Стамболиев: Не са вярни данните Ви, г-н министре!

Министър Владимир Аврамов: Истината е тази, че тарифите на българските държавни железници са по-ниски от югославянските и румънските.

Никола Стамболиев: Това, което аз изнесох, е статистика, г-н министре!

Министър Владимир Аврамов: Статистиката е точно тази, която аз ви давам. Тя не лъже. Това е истината. Какъ е вярно, г-да народни представители, развитието на пътническия трафик на българските държавни железници?

През 1915 г. са превозени пътници 3.450.000, през 1930 г. — 9.423.000, а през 1937 г. — 10.180.000. Тези данни се отнасят само до пътниците по нормалните линии, тъй като тѣсноколовните линии въ дадения случай не са от значение. От 1915 г. до 1937 г. железопътната мрежа се е увеличила с 37%, пътническият трафик — по броя на пътниците — се е приблизително утроил, а интензивността на трафика — изминати пътнически километри, на един километър средна експлоатирана дължина от мрежата — е приблизително удвоена.

За развитието на сточния трафик, г-да народни представители, мога да ви дам следните данни. През 1915 г. са превозени стоки 1.319.000 тона, през 1930 г. — 3.684.000 и през 1937 г. — 3.915.000 тона.

При сточния трафик развитието е почти същото, както и при пътническия. От 1915 г. до 1937 г. железопътните линии се увеличават с 37%, сточният трафик, по брой на превозените тона се утроява, а интензивността на трафика — превозени тонове на един километър средна експлоатирана дължина от мрежата — се почти удвоява.

От 1930 г. до 1937 г. железопътната мрежа се увеличава с 20%, трафикът, по брой на тоновете, се увеличава с 17%, а интензивността на трафика значително намалява.

Увеличението на трафика и на интензивността му до 1930 г., въ сравнение с развитието на железопътната мрежа, е твърде голямо. От 1930 г. увеличението на трафика върви по-бавно, с известно колебание за някои години, а интензивността му — или превозени тонове на един километър средна експлоатирана дължина от мрежата — не само че не се увеличава, но и намалява. Причините за това са откритването за експлоатация на железопътни линии с слаб трафик и автомобилната конкуренция, особено голяма за близките разстояния.

Данните относно финансовите резултати — приходите от експлоатацията на железниците — са следните. През 1915 г. железниците са имали приходи 12 милиона лева, през 1930 г. — 417 милиона лева, през 1937 г. — 435 милиона лева, а през 1938 г. — общо 1.548.939.000 л.

Увеличението на приходите от пътници и от стоки от 1915 до 1937 г. е доста чувствително. Чувствително увеличение има от 1930 до 1937 г.; особено въ 1938 г. е чувствително увеличението на приходите от багажи и кофети.

Общите приходи също са увеличени. Това е явно и тенденцията е много очевидна.

Заключението от горното е, че трябва да се преустанови строежа на къси отклонителни линии, които увеличават разходите, и че, от друга страна, трябва да се довършат главните артерии на нашата железопътна мрежа и да се почнат там, гдето трафикът е нарастнал до необходимите размери, подобрения въ всяко отношение на линиите.

Същевременно следва да се установи и запази единството на транспорта като всички средства за обществен транспорт по отношение най-малко на тарифите бждат поставени под едно върховно ръководство. При тези именно предпоставки сегашната експлоатация ще може да се усъвършенствува и да бжде въ състояние да отговаря на всички нужди — културни, социални и стопански — на българския народ.

Уважаеми г-да народни представители! Този увеличен трафик, за който преди малко ви дадох данни, се обслужва от персонала, за който аз искам да се спра малко по-специално, още повече че за него отива една голяма част от кредитите по разглеждания бюджетен проект; а и много от г-да народните представители, които вземаха думата по бюджетния проект, се изказаха по персоналия въпрос.

Поради особена, тежката и отговорна служба по железниците, персоналият въпрос е от особена важност, не само за нашата железопътна администрация, а въобще за всички железопътни администрации, тъй като от персонала зависи и качеството на самата служба. Като казвам „качество“, разбирам: бързина, сигурност, порядък въ службата и стойност — издръжка — на самата експлоатационна служба изобщо.

Г-да народни представители! Службата по железниците, както вамъ е много добре известно, се отличава много рѣзко по своята същност от службата по другите ведомства. Защо? Това е много ясно. Ще ви изброя само няколко точки от тези, които отличават службата по железниците от другите ведомства.

Първо. Службата по железниците е непрерывна, денонощна, без разлика на сезон, състояние на времето, дънникъ или празникъ. Тя е особено тежка зимно време.

Второ. Изпълнението ѝ е съпроводено с голямо внимание и с голямо напрежение както физическо, така и на волята. Това постоянно напрежение на персонала и неблагоприятните атмосферни влияния, при които той е принуден да работи, поради естеството на своята служба, се отразява твърде зле върху здравето му.

Трето. Изпълнението на железопътната служба е съпроводено и с големи рискове за живота на персонала. Статистиката ни показва средно годишно от 12—15 души убити железничари и 35—60 ранени, от които голѣмата част са с трѣзани крака и ръце. За периода от 1929—1938 г. са дадени 539 жертви, от които 118 убити и 475 тежко ранени.

Четвърто. Шатният персонал, изпълнителният персонал по движението и тракцията, е съобразен главно с работата, която железниците извършват въ първата половина на годината. А, както много добре знаете, нашият трафик е сезонен, той се увеличава през втората половина на годината и за това увеличаване ние имаме допълнителен персонал. Принудени сме да взимаме надничарски персонал през втората половина на годината, обаче не за всички служби могат да се вземат надничари. За отговорните служби, за тези именно служби, които са свързани с материална отчетност, надничари не могат да се вземат. Службите, при които не могат да се смѣнят хората, това са: дежурните по движението, локомотивните машинисти и много други.

Пето. Естеството на службата по железниците е такова, че железничарите понасят най-много наказания и най-много глоби. Процентът на уволнените по дисциплинарен ред тук е много по-голям, отколкото въ другите ведомства. А пък глобите внесени от българските държавни железници въ пенсионния фонд съставляват 30% от глобите на всички държавни и общински чиновници. Глобите, колкото и да не е приятно да се налагат такива, са наложителни въ железниците, за да може да се поддържа дисциплината, защото между железничарите дисциплината е един от основните елементи на тяхната служба.

Шесто. Последствията от грѣшките на железничарите, г-да народни представители, вие знаете много добре какви са. Те не могат да се изтрият с гума. Това са материални щети: съсипване, счупване на вагони, локомотиви и т. н., а също и убити и ранени.

Седмо. Незадоволителното, повърхностното и безъ интересованост и усърдие изпълнение на железопътната служба причинява и голямо поскупване на експлоатацията. Ниска експлоатация — както това явствува от международните отчети — не се стареа да увеличава своя персонал безъ нужда. Всяка администрация се стреми към обратното — да докаже, че тя експлоатира железниците с възможно най-малко персонал и, следователно, най-евтино. Това е амбиция на всички почти же-

лѣзопѣтнѣ администрации. Не е далечъ отъ тази амбиция и нашата желѣзопѣтна администрация. Тукъ бихъ желалъ да опровергая едно повѣрие, една легенда въ нашето общество, че въ желѣзницитѣ всѣки пътѣ се гледа да се увеличава безъ нужда персонала. Това нѣщо Дирекцията на желѣзницитѣ никога не е мислила и никога не е искала да го прави. Безъ нужда никога Дирекцията на желѣзницитѣ не е увеличавала персонала. Наопаки, поддържамъ съ всичката сериозностъ отъ това отговорно мѣсто, (Сочи трибуната) че персональтъ по Българскитѣ държавни желѣзници почти всѣкога е билъ много по-малко, отколкото е билъ нуженъ.

Г-да народни представители! Изпълнението на желѣзопѣтната служба изисква подготовка, съзнателенъ, преданъ на своя служебенъ дългъ и здраво дисциплиниранъ персоналъ. Това може да се достигне само по пътя на здравата организация на службата, по подобие на службата въ армията. Даже бихъ казалъ нѣщо повече: въ армията почти винаги се работи подъ непосредственитѣ заповѣди на началникитѣ, когато по експлоатационната служба на желѣзницитѣ непосредственото въздействие и контролътъ на началника липсватъ. Тукъ имаме повече индивидуално упражненіе на службата, отколкото упражненіе подъ прѣкиятъ заповѣди на началството.

Како имате предъ видъ, уважаеми г-да народни представители, всичко това, което изложихъ, мисля, ще се съгласите, че не може персональтъ по желѣзницитѣ да бѣде подведенъ подъ общия знаменателъ на държавния чиновникъ.

Г-да народни представители! Азъ се сирѣхъ твърде на кратко по числеността на персонала, но струва ми се, че ще трѣбва да кажа още нѣщо по този въпросъ. Числеността на персонала би могла да остане същата — т. е. персональтъ да не се увеличава — но при следващитѣ условия: първо, да не се предаватъ на експлоатация нови желѣзопѣтни линии, и второ, да не се увеличава трафика. Числеността на персонала по старитѣ линии е била достатъчна за изпълнение на нормалната служба, безъ да се пресилява персональтъ; но когато трафикътъ се увеличи — както у насъ се е увеличилъ, споредъ тия данни, които азъ ви дадохъ — тогава естествено е, че не можемъ да останемъ съ стария персоналъ. Ето защо, ако имаме увеличение на желѣзопѣтнитѣ линии, или увеличение на трафика, много естествено, налага се и увеличение на персонала. И тѣкмо заради туй именно въ настоящия бюджетопроектъ е предвидено увеличение на персонала, както за старитѣ линии, така и за новитѣ линии. За новитѣ линии персональтъ е предвиденъ въ възможния минимумъ. Новитѣ линии сѣ най-малко рентабилни и затова администрацията нѣма никаква смѣтка за експлоатирането имъ да туря повече персоналъ, отколкото е нужно. Но колкото се отнася до увеличението на персонала на старитѣ линии, вследствие на увеличаване на трафика, тамъ вече въпросътъ е малко по-другъ; въпросъ на преценка е, колко трѣбва да бѣде увеличенъ персональтъ, за да може, при увеличаване трафика, да се експлоатиратъ желѣзницитѣ безъ рискъ за катастрофи и неприятни случаи.

Г-да народни представители! Въ това отношение ние трѣбва да бѣдемъ особено внимателни, защото и най-малката злополука може да коштува много повече, отколкото увеличението на срѣдствата въ бюджета, които биха били нуждни, за да се поддържа достатъченъ персоналъ. Наскоро имаме една нещастна случка на гара Кричмата. Една италианска моторка бѣше ударена зле и загубата е 2 милиона лева. Увеличението на кредититѣ за заплати на персонала за старитѣ линии е всичко 1.900.000 л., а само при една злополука, както виждате, сумата надминава това, което е нужно, за да се поддържа персональтъ въ нужното число.

Освенъ това, ние предлагаме въ новия бюджетъ едно увеличение съ 70 души на локомотивния персоналъ. Защо се прави това? Г-да народни представители! Локомотивитѣ, съ които разполагаме, иматъ само единъ съставъ. Всѣки локомотивъ, като ценна вещь, се предава на двама души: на единъ машинистъ и на единъ огньаръ. Тѣ се държатъ отговорни за този локомотивъ. Това може да е полезно отъ гледище на доброто съхранение на локомотивитѣ. Но локомотивитѣ не може да бѣде използвани напълно: когато хората се уморятъ, локомотивитѣ още не е уморенъ; съ една малка поправка, той може пакъ да продължи пътя, но вече трѣбва новъ съставъ. Следователно, явява се нужда да увеличимъ персонала за една и съща машина, да кажемъ, отъ двама на четири души: двама машинисти и двама огньари. Това именно ще даде възможностъ да се използватъ повече локомоти-

витѣ, защото, така както сега отива развитието на нашия трафикъ, ако не вземемъ тѣзи мѣрки, тази година ще трѣбва да отиѣмъ нѣколко влакове — което е крайно нежелателно. Ето защо, съ увеличението на локомотивния персоналъ съ 70 души, ние можемъ да образуваме повече тренове съ една и съща машина. А то е все едно, като че ли увеличаваме нашия машиненъ паркъ. Ето защо, азъ смѣтамъ, че много е оправдано увеличението съ 70 души на този локомотивенъ персоналъ. И понеже нѣмаме подготвени нови по-млади хора за сега, ние сме принудени да взематъ тѣзи 70 души отъ уволненитѣ по-рано локомотивни служаци.

Г-да народни представители! Желалъ бихъ да кажа нѣколко думи и относно подобренията на заплатитѣ. Въ сравнение съ другитѣ желѣзопѣтни администрации — включително и съседнитѣ и персональтъ по Българскитѣ държавни желѣзници е най-ниско платенъ. Сравнението въ абсолютни цифри е трудно и даже невъзможно, обаче въ проценти то е лесно и вѣрватъ, че е доста убедително.

Въ предвоенния периодъ Българскитѣ държавни желѣзници сѣ разходвали срѣдно 60—62% отъ общитѣ експлоатационни разходи за персоналъ, а следъ войната — 53—56%. За 1937 г. процентътъ е билъ 56.25%. Въ другитѣ желѣзопѣтни администрации този процентъ варира отъ 64 до 71%. Ето тази статистика, макаръ много обща, много нагледно показва, че нашиятъ желѣзопѣтенъ персоналъ е платенъ най-ниско. За голямо съжаление, въ следвоеннитѣ бюджети на Българскитѣ държавни желѣзници не се съдържа единъ добъръ, осмисленъ и построенъ щатъ, а щатъ, резултатъ на случайни увеличения и намаления на заплатитѣ за разнитѣ служби и длѣжности, направени подъ влиянието на условията на момента. При това положение известни служби и длѣжности сѣ подценени и онеправдани.

Г-да народни представители! Онеправдаността въ никое ведомство не влияе тъй съкрушително върху персонала, както въ ведомството на желѣзницитѣ. Азъ не искамъ да кажа, че такова онеправданостъ може да доведе до стачки. Смѣтамъ, че нивото на нашия персоналъ е толкова издигнато, че за стачки вече дума не може да става. Но което е по-лошо отъ стачкитѣ, то е, че се създаватъ условия за така нареченни мълчаливи саботажъ, борбата противъ който е много по-тежка, отколкото борбата съ стачкитѣ. Трѣбва да имаме предъ видъ и това съображение.

Презъ 1934 г. подъ императивната нужда да се намалятъ силно разходите на държавния бюджетъ, както си спомняте, стана два пъти прекрояване на бюджета и предвиденитѣ кредити за Българскитѣ държавни желѣзници бѣха съкратени съ 120 милиони лева — което представляваше почти половината отъ съкращенията за всички министерства. Презъ 1935 и 1936 г. приходитѣ на Българскитѣ държавни желѣзници бѣха недостатъчни да покриятъ разходите, затова тогава и дума не можеше да става за изправяне на несправедливоститѣ въ щатата. Обаче въ годинитѣ 1937 и 1938 вече резултатътъ е малко по-другъ. Тѣзи години желѣзницитѣ приключиха съ излизци. Въ 1937 г. излизци бѣха 87.085.243 л., а презъ 1938 г. — кръгло 65 милиони лева, или общо 152 милиони лева и нѣщо за двѣтъ години. Тѣзи излизци, споредъ моео разбиране, даватъ вече пълна възможностъ да се направятъ най-необходимитѣ корекции въ бюджета. За тая целъ сѣ предвидени 1.967.470 л., съ които, ще се корегиратъ най-несправедливитѣ и нелогични положения. Съ тази нищожна сума, г-да народни представители, която съставлява едва 1/800 отъ общия бюджетъ на Българскитѣ държавни желѣзници, ще се внесе значително успокоение и удовлетворение на най-онеправданитѣ желѣзопѣтни служители, по-голямата частъ отъ които сѣ тѣкмо ония малки началници по желѣзопѣтната мрежа, които иматъ фактически най-силно влияние върху екзекутивния персоналъ, непосредствения и близкъ контролъ и ръководство на службата по движението на влаковетѣ, поддържането на подвижния съставъ и експлоатационнитѣ и финансови резултати отъ желѣзопѣтната служба.

Г-да народни представители! Азъ мисля, че съ тѣзи бележки хвърлимъ една, макаръ и слаба, свѣтлина върху главнитѣ линии, които се прозиратъ въ представения бюджетъ.

Г-да народни представители! Говорейки за персонала, трѣбва да кажа нѣколко думи и за това, което уважаемиятъ народенъ представителъ г-нъ Чобановъ изтъква тукъ. Споредъ мене, не би трѣбвало да се занимаваме тукъ съ отдѣлни чиновници. Но, както чухте, народниятъ представителъ г-нъ Чобановъ, по повявни причини — сега не искамъ да влизамъ въ разборъ на тѣзи причини —

се насочи против личността на днешния главен директор на железниците г-н Колчев.

Г-да народни представители! Г-н Колчев няма никаква нужда от защита. Неговата дейност в ведомството на Българските държавни железници е позната на българското общество и тя заслужава само похвала. Г-н Чобанов трябва да изтъкне някои конкретни факти против г-н Колчев, за да бъдат те провирени и по този начин да се разясни в какво се състои обвинението. Общите думи, които се казаха за личността на г-н Колчев, подкрепени с някакво изложение от бившия инспектор по железниците г-н Векилски, смътан, не са нищо конкретно, което заслужава да бъде подложено на някаква анкета. Знаят се отношенията между г-н Векилски и г-н Колчев. Тези отношения, за нещастие, са твърде некрасиви и трябва да признаем, че правото е на страната на г-н Колчев.

Никой от днес: Решение на широките социалисти.

Министър Владимир Аврамов: Може би и в това да има нещо, което допринася.

Друг от днес: Г-н Дойко Петков атакува политиката на г-н Чобанов — железниците.

Министър Владимир Аврамов: След това, г-да народни представители, ще ми позволите да мина на бюджета на Дирекцията на водните съобщения, който съставлява част от бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата.

Съ бюджетопроекта за 1939 г. се постави началото на една единна служба на водните съобщения. Последният включват в себе си както речното, така и морското корабоплаване евентуално, защото сега за сега морското корабоплаване, както знаете, се олицетворява от Българското търговско параходно дружество, което още не е станало държавно, още не е статизирано.

Никола Стамболиев: Няма още закон.

Министър Владимир Аврамов: Зная какво трябва, и то ще бъде дадено.

Г-да народни представители! Групирането на водните съобщения в една дирекция, направо подчинена на Главната дирекция на железниците, дава възможност за уеднаквяване на държавната транспортна политика. А от това уеднаквяване ще има несъмнена полза за народното стопанство.

Обемът на службата по водните съобщения е доста голям, несравнено по-голям от този на съществуващата до 1931/1932 финансова година Дирекция на пристанищата и корабоплаването. Последната дирекция още на времето си биде създадена затуй, защото службите и тогава не можаха да се носят от едно отделение.

През 1931/1932 г. Дирекцията беше сведена, не по служебни причини, а по съвсем други причини, до отделение, в което положение се намира и сега, и то при явна преда за службата.

Независимо от горното, създаването на Дирекцията за водните съобщения се налага и от обстоятелството, че тя трябва вече да посеме грижата за разработването и провеждането у нас на българската морска идея. (Ръкоплъскания от дясно и центъра)

Г-да народни представители! Тази идея у нас, в България, е останала много назад. Аз трябва да изкажа тук публично благодарност на всички лица, които поддържат тази идея и се постарали да я внедрят в душите на българите. Ние имаме една голяма граница с рибката Дунав, обаче не се загрижихме за продължение на дълги години да усвоим тази рибка, да виждаме в тази рибка българския флаг много по-често, отколкото сега, когато едва-едва се мърка.

Г-да народни представители! Службата за водните съобщения се нуждае от големи грижи. Ние трябва да я гледаме така, както се гледа едно дете, да може тя да разрастне и морската идея здраво да се втъпи в умовете на много по-широк кръг българи. Това ще стане, едва когато значението на водните пътища и на корабоплаването под българско знаме в стопанско и политическо отношение бъде правилно оценено у нас.

Нужно е, поради тези именно причини, да се създаде една единна политика за транспорта по железници и по вода — нещо, което може да се реализира, когато службата по водните съобщения бъде подчинена на Главната дирекция на железниците и пристанищата.

Г-да народни представители! Ще ми позволите накратко да се спра и на въпроса за свободните зони. Този въпрос сега се проучва. Аз напълно съзнавам неговата важност, напълно зная и разбирам неговото значение. Този въпрос, обаче, има своите деликатни страни; и освен това той е свързан и с доста значителни разходи. Затова именно налага се едно голямо внимание при проучването на този въпрос, за да не би да попаднем в грешки, които вече мъчно можем да поправим. Толкова за свободните зони.

По въпроса за Параходното дружество, г-да народни представители. И този въпрос също така е много важен. Не се касае тук за личности, не се касае до управителни съвети, не се касае до въздействие и влияние на този и онзи върху тези управителни съвети, а се касае до българското морско плаване, до българския флаг по моретата и до българската морска идея. Моля, да не се обръща внимание на всевъзможните легенди, които и аз чувам да циркулират в нашето общество. Бихме могли да се почака за известно време, когато разрешението и на този въпрос ще бъде предоставено на Парламента и ще се уяснят всички въпроси свързани с него. (Ръкоплъскания от дясно и центъра) Нищо няма да стане прибрзано, нищо няма да стане скрито. (Ръкоплъскания от дясно и центъра)

Уважаеми г-да народни представители! Това е, което имам да кажа за сега накратко по бюджетопроекта на железниците и за корабоплаването. То не беше всичко, което трябва да кажа — това напълно съзнавам — но, ако стане нужда, ще дам своите разяснения и обяснения при разглеждането на същия бюджет на второ четене.

Железниците и корабоплаването, г-да народни представители, са мощни средства за стопанското и културно издигане на нашия народ, а също така те са мощни средства и за народната ни отбрана. Вие това го знаете много по-добре от всеки друг, цъплят български народ го знае и затуй той иска да има уредени железници и уредено корабоплаване. Съ представения бюджетопроект смъа да се надявам и смъа да вървам, че това е постигнато. Ние вървим по посоката на това общо народно желание.

Уважаеми г-да народни представители! Аз ви моля най-почително да гласувате представения ви бюджетопроект. (Продължителни ръкоплъскания от дясно и центъра)

Председател Стойчо Мошанов: Които г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1939 бюджетна година, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Пристапваме към втората точка от днешния ред —

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗВЪНРЕДЕН БЮДЖЕТЕН КРЕДИТ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТЕ ИМОТИ ЗА 1939 БЮДЖЕТНА ГОДИНА.

Моля г-н секретаря да го прочете.

Понякоже законопроектът е доста дълъг, моля съгласно ви, да се прочетат само мотивите. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Секретарь: Стефан Стателов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1939 бюджетна година.

Господа народни представители!

Средствата, които са били давани в последните години съ бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за провеждането на мъроприятията по земеделието и отраслите му са били съвършено недостатъчни, за да се получат по-чувствителни резултати. Редовните приходи на държавата и тази година не позволиха едно по-голямо увеличение в редовния бюджет на кредитите, отнасящи се до подобрене на земеделското производство, а следователно, и до подобрене помилка на земеделския стопанин.

При това положение се наложи да се потърсят средства чрез един заем от Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 128.000.000 л., съ законопроекта за който сте вече сезирани, като поставянията от този заем се употребят за задоволяване на

лежащите нужди на земеделското и горско стопанство чрез извънреден бюджет. Тези нужди са набелязани в приложения законопроект.

Като ви представям този законопроект, моля ви, г-да народни представители, да го одобрите чрез надлежно гласуване.

Гр. София, януарий 1939 г.

Министър на финансите: Добри Божилов

(Ето и съдържанието на законопроекта)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪТ

за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1939 г.

Чл. 1. Разрешава се извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1939 бюджетна година, в размер 128.000.000 л., който се разпределя по параграфи, съгласно с приложената подробна таблица.

Чл. 2. Разходите по този извънреден бюджетен кредит да се покриват от постъпленията от заема, който ще се сключи от Българската земеделска и кооперативна банка, на основание закона за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 128.000.000 л. за мероприятия по подобрене на земеделието.

ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

за разходите по извънредния бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1939 бюджетна година.

§	Наименование на разхода	Искать се кредити лева
1	За опитното изучаване средствата за борба с сушата изобщо от земеделските опитни институти и от Централния земеделски изпитателен институт — направа и обзавеждане на опитни торница, вегетационна къща, покупка на апарати, лабораторни принадлежности, химикали, книги, пособия, инсталации, семена, торове, чертожни принадлежности; за пропаганда на установените начини за борба с сушата, печатане упътвания за съставяне на чертежи, планове, диаграми, карти; за наем на земи за опити и демонстрации; кредитът се разпределя след като се вземе мнението на една специална комисия по борба срещу сушата	3.000.000
2	Набавяне или подпомагане за набавяне и поправка на земеделски инвентар за частни стопани, общини и кооперации. Подпомагане държавни, кооперативни и частни фабрики и работилници, за производство и поправка на земеделски инвентар, по наредба, одобрена от министъра на земеделието и държавните имоти	20.000.000
3	За борба с болестите и неприятелите по полските култури и неприятелите по зърнените храни в складовете — разходи за купуване на материали и препарати за раздаване безплатно или по намалени цени; за превоз на сжичите; помощи на общини за направа на специални камери; за пропаганда на средствата и начините за борба и всякакви други разходи, свързани с извеждането на борбата; за обзавеждане и поддържане на вегетационната къща при Института за защита на растенията	2.000.000
4	За почистване и обмяна на посевния материал — всякакви разходи за предвижване, поддържане и използване на държавните семечистителни машини и триори; помощи на бедни общини за набавяне на семечистителни инсталации и триори; разходи за обмяна на посевния материал от семеизпроизводителните стопанства — закупуване на човали, пломби етикети и др.; закупуване на семечистителни машини, апарати за обеззаразяване и строеж на навеси за работа	5.000.000

§	Наименование на разхода	Искать се кредити лева
5	Помощи за постройка на торница, по планове, дадени от агрономите	5.000.000
6	За подобрене на фуражното производство — разходи за набавяне на семена от фуражни култури за раздаване безплатно или по намалени цени; за превоз на сжичите; премии на семеизпроизводителните стопанства за производство на доброкачествени семена от фуражни култури; разходи за създаване съоръжения за почистване на фуражни семена при опитните станции в Пловдив и Кнежа; помощи на семеизпроизводителните дружества, кооперации и общини за набавяне на инсталации за пречистване и лющене на фуражни семена и всякакви други разходи по подобрене на фуражното производство	7.500.000
7	За разширение и подобрене културата на памука, конопа, лена и др. влакнодайни растения — разходи за набавяне на семена, за раздаване по намалени цени или безплатно; за превоз на семена; помощи на дружества, кооперации или общини за направа на топила и набавяне на инсталации за преработка на стебла; разходи за направа на опитни топила и за обзавеждане на лаборатории за технологическо изследване; набавяне на материали и др. разходи за обеззаразяване на памучното семе	6.000.000
8	За подобрене на тютюнопроизводството — за наем на земи и др. разходи за производство на тютюневи семена и тютюнев разсад; за раздаване по намалени цени или безплатно; за материали, които ще се раздават безплатно и др. разходи за борба с болестите и неприятелите на тютюна; превоз на сжичите; за набавяне, инсталиране и поддържане на поливни инсталации и помощи за набавяне на такива; помощи за направа на тютюневи сушилни; разходи за опити и проучвания включително и за изкупуване на тютюна от опитите; помощи на общини, кооперации или дружества за производство на тютюнев разсад; за направа на сушилни и ферментационни помещения и обзавеждане на лаборатории; за устройване на изложби и премии на изложителите, отличили се в тях; награди за машини и уреди, улесняващи производството и домашната изработка на тютюна; всякакви други лични и вещствени разходи, за подобрене на тютюнопроизводството, както и за откриване на курсове и училища за специалисти	8.000.000
9	За разширение и подобрене културата на картофите — премии за произведени картофи за семе от препоръчани от министерството сортове, за онова количество картофи, което се обмяна чрез органи на министерството с други стопани; разходи за закупуване на картофи за семе от дружества, кооперации или частни стопанства, които по специално споразумение с министерството и под негов контрол произведат такива картофи; разходи за създаване и организиране на участъци за производство на картофено семе; за доставка на картофи от оригинални подобри сортове от чужбина; за превоз на картофите и др. Закупените или произведени картофи ще се раздават на земеделските стопани в планинските и полупланинските райони с намалени цени или безплатно	2.000.000

§	Наименование на разхода	Искать се кредити лева
10	За закупуване на овощни дръвчета от частни разсадници, които ще бъдат продавани по намалени цени; за набавяне на овощен и зеленчуков посадочен материал от чужбина за изпитване в страната; разходи за превозване на овощен материал; купуване на калени, материали, инструменти за облагородяване на диви овощни дръвчета на обществени и частни места и за премии на частни лица — присаждачи; наем на земи за производство на овощен посадочен материал и за всякакви други разходи, свързани с производството на материала върху наетите земи и земите на държавните овощни разсадници	2.500.000
11	За подобрене на земеделското производство в планинските райони — набавяне на семена и посадочен материал от подходящи за този район култури за раздаване на земеделски стопани безплатно или с намалени цени; помощи за направа на различни съоръжения, набавяне на инсталации и др., свързани с разширение и подобрене на производството от различни култури, подходящи за тези райони; разходи за превоз на семена и посадочен материал за тези райони; разходи за подобрене на пчеларството и бубарството; помощи за отглеждане на мжски животински разплодници, за постройка на общински обори, за направа на заслони и водопой по пасищата, както и за подобрене на последните; помощи за направа на различни селско-стопански и жилищни сгради по план, одобрен от агрономическите служби; възнаграждение на временни техници; разходи за уреждане на демонстрации и курсове с земеделски стопани и земеделски домакини и за всякакви други разходи	5.000.000
12	Помощи за постройка и обзавеждане на кооперативни и общински млъкопреработвателни заведения, хладилни помещения и инсталации; разходи за постройка и обзавеждане на такива заведения при държавните стопанства	5.000.000
13	Купуване на мѐстен и чуждестранен разплоден добитък за опрѐсняване кръвта на тези в държавните стопанства, както и за раздаване такъв на частни стопани по намалени цени	4.000.000
14	Възнаграждение на временни работници в службата по постройка на горски пътища и ж. п. линии, мазули и др. транспортни съоръжения и телефонни линии	20.000.000
15	Възнаграждение на временни работници в службата по залесяване и укрепяване на пороищата	17.000.000
16	Залесяване, укрепяване и затревяване на пустующите и опожарени места в горите, обръщане на част от горските пасища в планински ливади; възобновяване на редките гори, заклевети насаждения и сѐчища; образуване и поддържане на горски разсадници; поддържане и отглеждане на културите в периметрите; направа и поддържане на укрепителните съоръжения и превоз на материали за тях; купуване, събиране, добиване, превоз и опаковка на семена и фиданки; изучаване и снимки (инструментални и фотографически), изготвяне на ситуационни планове, скици и строителни проекти за периметрите и укрепителните работи; направа, наемане и покупка на временни жилища за работни-	

§	Наименование на разхода	Искать се кредити лева
	ците по залесяването и укрепяването и леки постройки за складове на инструменти и пр.; направа и поддържане на пътища и телефонни линии из периметрите, набавяне на телефонни апарати и др. материали	3.000.000
17	Помощ на изселващите се от поройните периметри население, доброволно и принудително, за обзавеждане на новото му мѐстожителство (чл. 140 от закона за горите); премия на сполучливо изкуствено залесяване и укрепяване (чл. чл. 137 и 138 от закона за горите)	3.000.000
18	Направа на постоянни горски пътища, мостове, горски ж. п. линии, мазули и др. транспортни съоръжения; купуване на валяци; довършване на започнати съоръжения и поддържане на същите	10.000.000
	Всичко	128.000.000

Председател Стойчо Мошанов: Г-да народни представители! При разискванията по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти се изказаха 18 оратори. По този законопроект сж записани 12 оратори. Ще ги моля да се изкажат в кръга на позволеното време от правилника, като се ограничат върху предмета на самия законопроект.

Има думата народният представител г-н Георги л. Стефанов.

Георги л. Стефанов: (От трибуната) Уважаеми г-да народни представители! Вземам думата по извънредния бюджет на Министерството на земеделието и държавните имоти от 128.000.000 л., като земеделски стопанин, който години наред непосредствено сам обработва земята, за да кажа моето мнение по него.

Понеже по бюджета на Министерството на земеделието се изказаха доста оратори, аз ще гледам да не повтарям казаните вече работи. Ще припомня само, че земеделието у нас е дребно. Средното земеделско стопанство у нас има средно 50—60 декари, с много слаба доходност на декар. Няколко сж причините за тази слаба доходност. Една от тях е недобрата обработка на почвата. Макар, че от ред години у нас се правят опити да се проагитира и въведе плугът, според статистиката имаме още около 450 хиляди орада срещу 390 хиляди плугове. А желателно е всеки земеделец да обработва земата си с плуг. Сега в § 2 на таблицата към допълнителния бюджет сж предвидени 20.000.000 л. за доставка на плугове. Аз като земеделец, който съм работил дълго време на нивата, искам да обърна внимание, щото при доставката на тези плугове да се направят предварително нужните проучвания и да се доставят най-подходящите плугове за нашата почва, защото в миналото, когато сж правени доставки на плугове, не зная комбинират как сж ги изпитвали и одобрявали, но доста голяма част от тях сж се оказали негодни. Затова искам да обърна внимание на надлежните фактори, преди да се извърши тази доставка на плугове, да се направят най-щателни проучвания; даже да се пратят за опит на някои земеделски стопани плугове, които в разстояние на една есен или на една пролет да ги изпитат, да изпитат качествата им и, ако се окажат добри, тогава да се пристъпи към доставката на плугове от тази система, която е изпитана. Освен това у нас вече има работилници за плугове; в Юго-източна България се приготвяват плугове по типа на руския плуг „Гем“, които се предпочитат много от населението. Населението изхвърля германските и други плугове с високи колесарки и прибягва към местните плугове, защото с тях работи по-леко и дават повече работа.

Освен плуга, друго едно необходимо оръдие за правното обработване на почвата е браната. Може да се каже, че земеделец без плуг и без брана, не е земеделец. От статистиката се вижда, че имаме около 39 хиляди брани в цяла България.

След браната идва култиваторът. В миналото бяха доставени едно голямо количество култиватори — около 6 хиляди — но понеже сж с тежка конструкция, земеделците избѐгват да ги употребяват.

Също така бѣха доставени и много тежки ваянии, които, гледайки, въ нѣкои села сѣ захвърлени и стоятъ неупотребявани.

Сѣялките също така трѣбва да се въведатъ, за да може да се повдигне доходътъ на декаръ. Споредъ статистиката, въ България има 7 хиляди сѣялки на работа. Желателно е да се доставятъ много повече.

Друга една причина за негoлѣмата доходностъ на декаръ е голѣмата разпокъсаностъ на земеделскитѣ стопанства. Азъ, напр., имамъ около 24 парчета ниви, прѣснати по цѣлото земленище на селото. Това съставлява за мене една голѣма прѣчка за правилното стопанисване на земята, отколкото ако бѣха събрани всичкитѣ парчета на едно мѣсто. Вземайки се мѣрки да може да се комасиратъ земитѣ, по желателно е, колкото се може по-скоро, да се проведе това дѣло, за да се повдигне доходността на земеделското стопанство.

Споредъ статистиката отъ 1937 г. излиза, че доходността на декаръ отъ нашето земеделско стопанство е 116 кгр. Ако тя се увеличи на 150—180 кгр. на декаръ, ние ще можемъ да получимъ едно количество съ около 1 милиардъ и 900 милиони кгр. въ повече, което не само ще задоволи напълно нуждитѣ на нашето население, но и ще остане една голѣма частъ за износъ.

Азъ имамъ тукъ нѣкои сведения, които искамъ да ви съобща и които съмъ добилъ отъ проучвания въ моето стопанство. Ще бѣда кратъкъ. Въ моето стопанство съмъ получилъ на декаръ следнитѣ количества. Зимница въ 1925 г. — 195 кгр. на декаръ и 210 кгр. отъ други ниви; въ 1930 г. — 142 кгр.; въ 1931 г. — 155 кгр.; въ 1937 г. — 156 кгр. № 14, 160 кгр. № 159 и 191 кгр. отъ други ниви. Ечемикъ съмъ получилъ: въ 1927 г. — 312 кгр. на декаръ — тогава имаше отличенъ ечемикъ, сѣянь съ редосѣялка; отъ други ниви — 192 кгр.; въ 1933 г. — 132 кгр.; въ 1936 г. — 130 кгр. Ръжъ съмъ получилъ: въ 1927 г. — 168 кгр. на декаръ. Слѣнчогледъ въ сѣщата година съмъ получилъ 88 кгр., въ 1930 г. — 145 кгр., въ 1931 г. — 85 кгр., въ 1932 г. — 90 кгр., въ 1933 г. — 96 кгр. Царевича съмъ получилъ: въ 1927 г. — 84 кгр.; въ 1930 г. — 196 кгр.; въ 1932 г. — 140 кгр.; въ 1933 г. — 196 кгр. Фий съмъ получилъ: въ 1927 г. — 200 кгр.; въ 1931 г. — 80 кгр.; въ 1932 г. — 112 кгр. Просо съмъ получилъ: въ 1931 г. — 225 кгр.; въ 1933 г. — 30 кгр.

Въ държавнитѣ стопанства, споредъ сведения, взети отъ сп. „Земеделие“, сѣ получили следнитѣ количества.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Цифритѣ сѣ много интересни, казвайте ги по-полека и по-ниско.

Георги п. Стефановъ: Имамъ сведения за полученитѣ количества въ Пазарджикъ. Срѣдно за 5 години сѣ получили 201 кгр. на декаръ зимница, 226 кгр. ечемикъ, 230 кгр. царевича. Въ Садово за 5-годишенъ периодъ сѣ получили срѣдно 225 кгр. годишно зимница; въ Кнежа 120—130 кгр. на декаръ.

Явно е, че ако почвата се обработва правилно, ще се увеличатъ доходътъ на декаръ, което ще бѣде отъ голѣма полза и за самото стопанство, и за държавата.

Друга една причина за слабата доходностъ на нашата земя е нейното голѣмо изтощение. Много пѣти е изнасяно отъ това мѣсто, че земята е недостатъчна, поради което нашиятъ земеделецъ гледа почти всѣка година да я засѣва. По тази причина земята се изтощава и не може да даде единъ по-високъ доходъ. На тореното се обръща много малко внимание. Нашиятъ селянинъ още продължава да пилѣе тора, да го изхвърля край деретата и край рѣкитѣ, като съ това замърсява и околноститѣ. Това е крайно нежелателно. Нашиятъ земеделецъ трѣбва да се научи да събира тора и да го запазва въ добре построени торница, за да може да стане една ценна хранителна материя, която да се хвърли на нивата и да се получи по-голѣмъ доходъ. Споредъ статистиката досега, макаръ че въ рѣдъ години се правятъ извърлени усилия отъ агрономитѣ за строежъ на модерни торница, ние имаме построени едва 14.000 такива торница. Желателно е да се намѣри начинъ, да се принудятъ нашитѣ земеделски стопани да сѣ построятъ модерни торница. Сега въ този извърлени бюджетопроектъ е предвидена една сума отъ 5 милиона лева за подпомагане ония стопани, които ще сѣ построятъ модерни торница. Вѣрвамъ, че това ще допринесе много за увеличаване броя на модерниитѣ торница.

У насъ не се обръща внимание на семето за посѣвъ, а отъ много голѣмо значение е да се подбѣра добро семе, защото доброчакостеното семе ще даде по-голѣма реколтата. Семето отъ постоянното сѣене въ нивата, поради опрашването, което става отъ околнитѣ посѣви, въ течение на рѣдъ години се измѣня и затова се налага презъ нѣколко

години да се опрѣсняя. Въ Карпобатското опитно поле, въ нашия край, се отглеждатъ подобрени сортове пшеница, които се произвеждатъ въ по-голѣми количества и се даватъ на нѣкои стопани, които пѣкъ отъ своя страна, следъ една-две години раздаватъ на други стопани и така тѣзи сортове пшеница се разпространяватъ между населението. Моето стопанство е едно отъ тѣзи, които отъ нѣколко години насамъ получаватъ семена отъ опитното поле, въ замѣна, а пѣкъ азъ следъ това давамъ, въ замѣна, на други земеделци. По този начинъ съмъ пласиралъ, напр., пшеница № 14, № 159 и новитѣ сортове ечемикъ № № 143 и 196, които даватъ сравнително много по-голѣмъ доходъ отъ мѣстния ечемикъ. Та, въ ония райони и области, където нѣма опитни полета, непременно трѣбва да се създадатъ такива, които презъ нѣколко години да промѣнятъ семето за посѣвъ. Защото и сега, при вършитбата съ вършачки, не може да се запази оная чистота на семето, която то трѣбва да има, понеже съ една и сѣща вършачка се вършѣ и ечемикъ, и овесъ, и ръжъ и зимница, и колкото и да се почиства вършачката, все оставатъ зѣрна, които се примѣсватъ съ пшеницата. И затова въ пшеницата има голѣмъ процентъ примѣсъ отъ ечемикъ и ръжъ, което подбива цената ѝ на пазара.

Относно третирането на семето противъ главнята, сега има едно много добро сѣдство — медиятъ карбонатъ, който се приготвя въ България и нѣкои общини го закупватъ и раздаватъ безплатно на населението, а други го продаватъ по 10 л. килограмъ — една цена много достъпна за всѣки земеделецъ. И азъ виждамъ, че много земеделци у насъ, почти всичкитѣ, почнаха да третиратъ семето за посѣвъ съ този прахъ. Липсватъ, обаче, триори. Сега въ този извърлени бюджетъ по земедѣлството се предвижда единъ кредитъ за набавяне на повече триори, които да се раздадатъ въ селата, за да може да се направи семето. За главнята по пшеницата този препаратъ е превъзходенъ, обаче главнята по ечемика, на който малко внимание се обръща, не може да се лѣкува съ него. За ечемика азъ съмъ взелъ единъ германски препаратъ „Тилантичъ“, обаче той не се намира. Съ голѣмо тичане едва можахъ да намѣри въ една семенарска книжа другъ единъ препаратъ „Ганзинъ“. Взехъ 2 кгр. и ги изпратихъ на село. Агрономитѣ трѣбва да проучатъ този въпросъ, съ какъвъ препаратъ може да се лѣкува ечемичената главня и да приучатъ населението да сѣ обеззаразено ечемичено семе.

Има и друго едно сѣдство — „Формалинъ“, обаче обслужването съ него е трудно, и нашиятъ земеделецъ нѣма да може да го приложи на практика.

За да може да се създаде по-голѣмо благоденствие на нашия земеделецъ, понеже земеделското производство е изложено на открито небе, на природнитѣ стихии, които почти всѣка година го сполетяватъ и отнематъ една частъ отъ реколтата, трѣбва да се въведатъ застраховкитѣ. Отъ 1910 г. имаме само застраховка противъ градушката — една стихия, която много често сполетява нашето земеделско производство. Тази застраховка, обаче, трѣбва да стане задължителна. Но освенъ нея, трѣбва да се въведатъ и други застраховки. Въ България има много рѣки, около които има доста плодородни почви, които се засѣватъ и които въ редовни години даватъ много високъ доходъ. Презъ нѣкои години, обаче, поради проливни дъждове, ставатъ наводнения, които причиняватъ голѣми загуби. Затова трѣбва да се въведе и застраховка противъ наводнение.

Друго едно голѣмо бѣствие е чалгѣнътъ, ржѣдата, противъ която нѣма лѣкъ. Би трѣбвало пакъ въ нашитѣ опитни станции и полета да се проучатъ нѣкои устойчиви на тази болестъ сортове. Но, за да може да се осигури единъ по-добъръ доходъ на земеделеца, трѣбва да се въведе застраховка и противъ чалгѣна.

Също така трѣбва да се въведе застраховка и противъ зимното измръзване на посѣвитѣ. Случае се нѣкоя зима, при сухъ студъ, да измръзне частъ отъ есеннитѣ посѣви. Ако измръзването е 80—90%, земеделецътъ ще заѣе змята си отново съ пролѣтни култури; обаче, измръзването е 30—40%, нито е да унищожитъ посѣвитѣ изцѣло и да ги замѣни съ пролѣтни култури, нито е да ги остави така. Затова се налага да се въведе и застраховка противъ зимното измръзване.

Последна една застраховка е тази на земеделския работенъ добитъкъ, защото земеделецъ безъ работенъ добитъкъ е загубенъ. А случва се нѣкой пѣтъ, добитъкътъ на земеделеца, като всѣко живо същество, да заболѣе и умре. Въ такъвъ случай земеделецътъ ще изпадне въ бедствено положение, въ пълно разорение. Затова непременно трѣбва да се въведе задължителна застраховка и за работния добитъкъ.

Земеделието у нас е екстензивно, т. е. земята се обработва с малко труд и бързо; не се влага много труд, при всичко, че имаме много излишна работна ръка. От цялото население в България, 4.500.000 души се занимават с земеделие. Дохожда време през сезона, обаче, когато и тази работна ръка е недостатъчна, защото естеството на самата работа изисква бързо да се извърши. Напр., есенно време засъването трябва да се привърши в 10—15 дни, най-много в 20 дни. Жетвата също така в две седмици трябва да бъде свършена и спонити да бъдат направени на кръстци. Тогава именно се чувствува голяма липса на работна ръка. И понеже нашият земеделец е привикнал на работа, той много мърти, както и аз съм правил това, работи по 18 часа в денонощието. Та, погрешно е твърдението на уважаемия проф. г-н Цанков, че сме имали излишно селско население, на което трябва да му търсим работа. Аз мисля, че има излишна работна ръка между градското население, в другите професии, а не в земеделието. Нашето земеделско население трябва да се приучи да работи по-интензивно и да обработва култури, които изискват повече обработка.

Друго едно условие за създаване благосъстояние на нашето земеделско население е намирането на пазари за неговите произведения. Земеделецът може да отглежда интензивни култури, които дават най-голям доход и имат най-висока цена, но като няма пазари? До преди три години ние сме изнасяли в четири държави около 36 вида артикули от земеделски произход, а сега, с създаването на Експортния институт, изнасяме в 36 държави около 113 различни видове продукти.

При гарити и припристанищата е наложително да се създадат борсови хамбари, където земеделците да занасят храната си. Освен това да има инсталации за почистване на храната и да има автоматични кантари за по-върно претегляне. Сега търговците житари правят безбожна експлоатация на земеделците при теглене на храните. Кожкото и органите на службата по мърките и теглините да проверяват, все пак търговците издеват момента, за да ограбват земеделците. При тия хамбари трябва да има автоматични кантари и когато земеделецът носи храната си за продажба, да може да я претегли точно.

Друг един отрасъл от нашето земеделско стопанство е скотовъдството. След земеделието то е един от най-големите отрасли на нашето стопанство. В последните години, обаче, се забелязва един упадък на скотовъдството, който се дължи на ниските цени на добитъка на пазарите. Особено се забелязва упадък в говедовъдството. В последните няколко години едрият добитък е намалял с 16%. Една от причините за намаляние на едрия добитък са и високите такси за горска и полска паша. Горските власти облагат добитъка с такса за паша. През голяма част от годината добитъкът се храни оброчно, или ходи по стърнищата и застигнати ниви, обаче трябва да се плащат и такси. Тия такси тежат на скотовъдството и трябва да се намалят.

За да имаме добро скотовъдство, трябва да имаме и по-голямо фуражно производство. У нас фуражното производство не е застъпено в такива разходи, каквито са необходими за изхранване на добитъка.

След говедовъдството иде овцевъдството. Овцата у нас се отглежда за вълна, мляко и месо. Овцевъдството е един отрасъл от скотовъдството, дара един много добър доход на стопаните и има условия да се развие още. Статистиката показва, че в България има около 8 милиона овце. Тъ, обаче, може да се увеличат, защото пашата страна е планинска и по планинските места има добри пасища за отглеждането на овцете.

Димитър Кушев: Не количество, а качество на търсим.

Георги п. Стефанов: Желателно е освен това да се обърне внимание за подобрение качеството на вълната на нашата овца. Понеже нашите вълнари от фабриките в Стивен и Габрово като закупуват вълната от овчарите не я делят на качества, а я вземат на килограм, нашите овчари проявяват интерес към остроясната вълна, за да получат повече килограми, защото е по-тежка. Желателно е държавата да поощри отглеждането на овце с по-доброкачествена мека вълна, като за нея се плаща 10 л. повече на килограм, за да се накара нашият овчар да отглежда породиста овца и да получи по-добро качество вълна. Казах, че ние имаме много благоприятни условия за отглеждане овцата в нашите планински места. От предговорите по бюджета чувах, че става дума да се преселва планинското население в нивните. Това според мене е погрешно, защото планин-

ското население, което е привикнало към балканския климат, ще се чувства не добре в нивните, ще се разболее и няма да може да живее. Както и нас, ако ни пратят в планините, ще измрем гладни, защото не ще можем да си изкараме прехраната там. Но аз съмтам, че при тия съобщения, които се прокарват навсякъде и при тия моторни превозни средства, ако се промъкне малко системата и в полските села разширим производството на фуражните растения, фуражът ще се отнася лесно в планинските места и там ще може да се развие едно голямо скотовъдство, а същевременно ще се подобри помипъкът на полското население с производството на тия фуражни растения, нужни за скотовъдството.

Димитър Кушев: Да кажеш нещо за смътката с земеделието. Има ли смътка земеделците? На другото лесно ще го научим.

Георги п. Стефанов: Ще се спра и на този въпрос — имаме ли смътка да работим земеделие? Въ земеделието не има смътка, когато се повишат цените на храните и на земеделските произведения, когато имаме пазари и задоволителни цени. Обаче, за съжаление, цените сега са много ниски и това кара нашият земеделец да мизерствува.

Петко Стоянов: Да е трудът без пари!

Георги п. Стефанов: Трудът на земеделското стопанство е много скъп. Макар че имаме излишна работна ръка, в сезона на усилен земеделска работа има голяма нужда от работна ръка и трудът е много скъп.

Една от причините за упадък на нашето земеделие е и голямото невежество между селското население. Ние имаме просвѣтено земеделско население, което да се пропикне от съзнанието да стопанисва по-добре земята, да отглежда по-добре добитъка си и да пристъпва към отглеждането на други по-доходни култури в земеделското производство. Това невежество е причината населението да бъде на едно по-ниско стопанско ниво. Нужно е да се създадат поземче допълнителни земеделски училища във всяка околия, и даже при всяка централна община да има такова допълнително земеделско училище, което ще даде просвѣта на нашето земеделско население.

Виждам в бюджетопроекта, че има предвидени суми за литература, за изложби. Ще кажа, че е от голяма полза за земеделското стопанство и уреждането на земеделски екскурзии. Напр., заинтересуваните стопани да могат при евтини такси по железниците да отиват в места, където земеделието е сравнително по-развито, за да проучат как там стопанисват, как са обзаведени тамошните селани и да се помъчат да приложат това в своите стопанства.

Екимъ Екимовъ: Безплатни пътувания да има.

Георги п. Стефанов: На нашия земеделец много му тежат данъчните облагания. Аз съм разправял на много места, ще кажа и тук, че както нуждите на държавата, така и нуждите на всяко земеделско стопанство се увеличават от година на година. Тези данъчни тежести няма да се виждат неопосими на земеделците, ако може да си увеличи дохода от земеделието. Желателно е данъчните плащания да стават през есента, когато земеделците има възможност да вземе пари от продажбата на своите земеделски произведения и да се разплати. Освен това добре е в края на годината да не се събират глоби, защото често есенно време земеделците няма възможност да продаде веднага на пазара част от своите произведения, тъй като той е зает с есенна обработка на почвата, с стопански строски и други работи. Това става причина да закъснее да си плати данъците и го обременяват с лихви и глоби за закъснение. Навсякъде се изказва мнение: данъчните плащания да стават без глоби и без лихви, а на онзи, който могат да платят предварително, да им се направи процентно намаление, за да се поощрят да платят данъка си на време.

Нашият земеделец живее при много мизерни условия. Велико е търпението на нашия селянин. Той се задоволява с съвършено малко. Ако е човек с по-развити нужди, кой знае какво би правил, но нашият селянин е много благодарен и понася всички лишения и неспогии, живеейки с най-скромни и оскъдни средства.

Димитър Кушев: „Тегло важи“ се казва. Това не е от скромност.

Георги п. Стефановъ: На много мѣста съмъ скитааъ по селата, отъ много години съмъ наблюдавалъ и нашето село, познавамъ много къщи, участвувалъ съмъ въ различни комисии, по преброявания и пр. и съмъ видѣлъ, въ каква мизерия живѣятъ нашитѣ селяни. Тѣ не могатъ да се обзаведатъ и да живѣятъ единъ по-човѣшки животъ. Повечето отъ тѣхъ нѣматъ подходящи къщи. Понеже днесъ строителниятъ материалъ е поскъпналъ, желателно е, на ония земеделци стопани, които искатъ да си построятъ жилище да се дава по-евтинъ дървенъ материалъ отъ държавнитѣ гори. Особено сж негодни за живѣне ония къщи, които сж засипани съ прѣстъ и замазани съ глина. Тия къщи сж крайно нехигиенични, защото постоянно се вдига прахъ. Трѣбва да се отпусне на тия селяни поне дървенъ материалъ за дюшеме на жилищата имъ. Единъ кубикъ че имъ стигне. Материалъ да имъ бѣде даденъ по намалената тарифа, за да могатъ да си построятъ едно цо годе сносно жилище. Сжщо така да се намали цената на цимента и да се дадатъ нѣколко торби на беднитѣ стопани, за да си направятъ хубаво стѣлбище, за да добиятъ кжшитѣ имъ малко по-приличенъ видъ.

Председателъ Стойчо Момановъ: Приключватъ ли?

Георги п. Стефановъ: Да.

Обаждаатъ се: Ясно е!

Георги п. Стефановъ: Излишно е повече да се приказва. И азъ ще подчертая това, което много пъти е казвано тукъ: че благоденствието на нашата държава, на нашия народъ зависи отъ благоденствието на българското село. Добре ли е нашиятъ селянинъ, ще бѣде добре и държавата. Азъ виждамъ, че днешната властъ, днешното управление на министъръ-председателя г-нъ д-ръ Кьосевановъ полага най-големъ грижи и старания, за да даде едно по-големъ благоденствие на нашия селянинъ-земеделецъ. Г-нъ министърътъ на финанситѣ, при тия оскѣдни финансови възможности, намѣри суми, за да даде единъ задоволителенъ бюджетъ на Министерството на земедѣлието. Виждамъ сжщо така, че г-нъ министърътъ на земедѣлието полага най-големъ усилия, за да може въ много скоро време да повдигне благоденствието на нашия земеделецъ, защото само когато земеделецътъ е добре, ще бѣде добре и България. Така съ общи усилия на правителството и на насъ, съ единство и съгласие въ Парламента, съ всички фактори, отъ които зависи повдигането благосъстоянието на нашия земеделецъ, да заработимъ, за да можемъ да дадемъ благоденствие на нашия земеделецъ за величие и благоденствие на България и на българския народъ. (Гласове „Браво“ и ржкоплѣскания отъ дѣсно).

Председателъ Стойчо Момановъ: Г-да народни представители! Азъ ви моля да имате търпение да изслушате и другитѣ оратори. Всички обещаваатъ да бждатъ кратки.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Екимъ Топузановъ. — За 10 минути, г-нъ Топузановъ.

Екимъ Топузановъ: (Отъ трибуната). Г-да народни представители! Вземамъ актъ отъ основателната покана на г-нъ председателя и ще бжда много кратъкъ. Ще засегна разпредѣлението на кредититѣ само, защото предостатъчно много приказвахме за задачитѣ и политиката на Министерството на земедѣлието. Ще говоря само по ония параграфи, които ме интересуватъ.

Спирамъ се най-напредъ на § 2 отъ подробната таблица — „Набавяне или подпомагане за набавяне и поправка на земеделски инвентаръ“ и пр., за която целъ е предвиденъ кредитъ 20.000.000 л.

Г-да народни представители! Азъ смѣтамъ, че тоя кредитъ е голѣмъ, защото нѣма да се купува инвентаръ, а само ще се прави, поправка и набавя инвентаръ, като се подпомагатъ държавни, кооперативни и частни фабрики и работилници за производство на такъв инвентаръ. По тоя въпросъ азъ смѣтамъ, че трѣбва да се направи всичко възможно, за да може земеделскиятъ инвентаръ, особено дребниятъ — редосѣлки, плугове, грапи и пр. — да се произвежда у насъ. Нито единъ плугъ вече ние не трѣбва да внасяме отъвън. Трѣбва Министерството на земедѣлието да избере два-три типа плугове за различнитѣ мѣстности и да подпомогне, както е казано въ самия законопроектъ, държавни, кооперативни и частни предприятия, за да може да набави на бедното земеделско население чрезъ подаряване отъ държавата, а на състоятелнитѣ земеделци чрезъ купуване, тоя инвентаръ напълно отъ България. Подпомагането на такива работилници, каквито ще да бждатъ тѣ, ще коштува само нѣколко милиона лева. Достатъчно е да дадете на една добре обзаведена по-голема ра-

ботилница помощъ 1.000.000 л., която помощъ, разбира се, ще бѣде върната подиръ доставката на машини, за да бѣде добре обзаведена тая работилница или фабрика и да почне да произвежда такъв инвентаръ. Тая грижа заслужава напълно нашата подкрепа, защото предостатъчно такъв дребенъ инвентаръ внесохме отъ чужбина, когато можеше да започне производството му у насъ. Азъ смѣтамъ, щомъ като е дума само за помощъ, за насърчаване производството на тоя инвентаръ у насъ, ние можемъ да намалимъ кредита съ нѣколко милиона лева. Ако ще се разходватъ суми за набавяне на такъв инвентаръ, тогава тоя кредитъ трѣбва да остане.

Ще се опра и на § 6 — „За подобрене на фуражното производство и пр.“. За тая целъ е предвиденъ кредитъ 7 и половина милиони лева, който споредъ менъ не е голѣмъ, защото въ това отношение, г-да, свършено малко е направено. Въ планинскитѣ околии трѣбва да се положатъ по-сериозни грижи за насърчаване на скотовѣдството. Преди да се положатъ тия грижи ние трѣбва да се погрижимъ за фуража.

Димитъръ Кушевъ: И за пазара.

Екимъ Топузановъ: Тоя параграфъ ще го свържа съ другъ единъ, когато ще говоря за общитѣ грижи за скотовѣдството.

Въ § 7 — „За разширение и подобрене културата на памука, конопа и лена“ — смѣтамъ, че трѣбва да се предвиди кредитъ и за опитно поле въ Северна България. Такова опитно поле за лена и конопа за Южна България имаме въ Юндола.

Йорданъ Русевъ: Искатъ да го закриватъ

Екимъ Топузановъ: За Северна България, кждето сега се полагатъ грижи да разширятъ тия култури, азъ смѣтамъ, че покрай опитнитѣ топилини, ще трѣбва да се направи едно опитно поле, въ което да се подбератъ най-подходящитѣ за почвата и климата сортове.

Йорданъ Русевъ: Въ Свищовъ има конопена кооперация.

Екимъ Топузановъ: Зная, че въ Свищовъ има кооперация, но и държавата би трѣбвало да подпомогне съ създаването на едно опитно поле.

Въ § 9 се предвижда кредитъ за разширение и подобрене културата на картофитѣ. За нея говорихъ, когато се разглежда бюджетопроекта на Министерството на земедѣлието. Ще кажа, че това разширение и подобрене културата на картофитѣ е много целесъобразно, много умѣстно. Нашето население сѣс много доброкачествени картофи. Холандскитѣ картофи даватъ двойно повече добивъ; съ тѣхъ може да се подпомогне сжщевременно и развитието на свишеведството въ планинскитѣ околии и да се подобри храната на нашия селянинъ, който трѣбва да привикне да мѣси въ хлѣба си и картофи.

По § 10 се предвижда кредитъ за закупуване на овощни дървета отъ частни разсадници. Смѣтамъ, че въ текста трѣбва да се прибави: „Обзавеждане нови и разширяване сжществуващитѣ овощни разсадници“. Известно е на всички, г-да народни представители, че тази есенъ всичкиятъ посадѣченъ материалъ въ държавнитѣ разсадници бѣше свършенъ. Затуй сега се предвижда съ този законопроектъ да се закупува посадѣченъ материалъ отъ частни разсадници. Ето защо, когато предвиждаме една сума отъ 2 и половина милиона лева за закупуване на овощни дръвчета отъ частни разсадници и пр., азъ смѣтамъ, че може да се отдели една частъ отъ тази сума, поне половина милионъ лева, за евентуално разширяване сжществуващитѣ разсадници и за създаване въ нѣкои овощарски центрове, кждето още нѣма разсадници, поне единъ околийски разсадникъ, както напр. въ Габровска околия, гдето нѣма овощенъ разсадникъ, а той е необходимъ, за да може населението да се снабди съ аклиматизиранъ посадѣченъ материалъ, а не да взема такъв отъ полскитѣ мѣста и да го пренася въ планинскитѣ мѣста.

Въ § 12 се предвиждатъ помощи за постройка и обзавеждане кооперативни и общински млѣкопереработвателни заведения, хладилни помѣщения и други. За тази целъ е предвиденъ кредитъ отъ 5 милиона лева. Азъ смѣтамъ, г-да, че думитѣ: „Хладилни помѣщения и инсталации; разходи за постройка и обзавеждане на такива заведения въ държавнитѣ стопанства“, трѣбва да бждатъ заличени. Защо? Петъ милиона лева, ако искаме да подпомогнемъ

хладилното дѣло и млѣкопреработването, сѣ съвсемъ недостатъчни. Тия 5 милиона лева, споредъ мене, не трѣбва да се прѣснатъ на дребни суми, защото нѣма да се даде нищо, а трѣбва да се разпредѣлятъ на 3—4 общини, които иматъ обзаведени кланици съ хладилници, за да могатъ тия общини или частни стопански предприятия — като получатъ отъ държавата половината сума, да дадатъ останалата половина и да направятъ млѣкопреработвателна централа. Такава азъ зная, че има въ нѣколко градове въ България. Едновременно съ това ще се разрешатъ две задачи: първо, населението въ консумативните центрове ще бѣде снабдено съ чисто млѣко, стерилизирано и, второ, такива централи ще подпомогнатъ, ще насърчатъ развитието на скотовѣдството въ нѣкои околии. Ако въ единъ градъ се създаде млѣкопреработвателна централа и едновременно се взематъ грижи за подобрене фуражното производство, ще се подобри скотовѣдството. За тая целъ има отдѣлни параграфи въ настоящия законопроектъ, съ които азъ смѣтамъ, че ще може да се сложи едно начало въ 3—4 пункта въ България, които да бѣдатъ образци. Нека да имаме на 4—5 мѣста завършени млѣкопреработвателни централи, отколкото да хвърлимъ този кредитъ на 10 или 15 мѣста и да нѣмаме нѣщо завършено, нѣщо на лице. Заради това не трѣбва отъ този параграфъ да се отпускатъ суми за хладилни инсталации. Този 5-милионенъ кредитъ, както казахъ, трѣбва да се разпредѣли, ако не на едно или две мѣста, на 4 или 5 различни пункта въ страната, въ които да се направятъ млѣкопреработвателни централи. Това ще бѣде отлично начало и образецъ за бѣдещето развитие на този отрасълъ, за да може да се тласне напредъ нашето скотовѣдство, и населението да се снабдява съ свѣтна млѣчна храна и да я употребява масово. Вие знаете, че млѣкото напоследѣтъ почна да става недостъпно за по-бедните семейства, а кравето масло и за сръбните семейства е вече разкошъ.

Нѣколко думи ще кажа за горските пѣтища и за залѣсяването и ще завърша. По отношение на пѣтищата азъ бихъ замолилъ г-нъ министъра на финансите, тѣзи два параграфа, 14 и 18, да бѣдатъ слѣти и да бѣдатъ изразходвани наедно. Тогава общата сума ще стане 30 милиона лева. Азъ направихъ справка въ Министерството и ми казаха, че сумата 20 милиона лева е вече покрита — определена е за пѣтища, за които имали съставена карта. Какъ е съставена тази карта за горските пѣтища не зная. Азъ произхождамъ отъ горски край и се интересувамъ, но се оказа, че въ нашия край не е предвиденъ строежъ на нито единъ горски пѣтъ, нито единъ левъ не се предвижда за тая целъ. А искания за такива пѣтища сѣ правени много, не само чрезъ мене, а и чрезъ общини и лесничей въ продължение на 1—2 години. Бихъ замолилъ г-нъ министъра да се съгласи да бѣдатъ слѣти тия два пункта и да се извърши и по-правилно разпредѣление на този кредитъ, защото всички горски околии иматъ нужда отъ горски пѣтища. Кѣдего и да се направятъ такива пѣтища тѣ ще бѣдатъ доходни. По отношение залѣсяването, пожеже у насъ започна да се говори за целулозна индустрия, азъ намирамъ, че този § 15, въ който се предвиждатъ 17 милиона лева за залѣсяване, укрепяване и затревяване на пустѣщи и опожарени мѣста въ горитѣ, е крайно необходимъ, защото преди да говоримъ за такава индустрия, трѣбва да положимъ много енергични мѣрки за залѣсяване и увеличаване на нашата горска площъ, като не оставимъ нито една пустѣща площъ, нито една заклеветъла гора.

По отношение затревяването на пустѣщите мѣста и горските пасища и обръщането имъ въ планински ливади, сѣщо трѣбва да се положатъ по-добри грижи, за да може да се развие и овцевѣдството, за което преждоговорихъ г-нъ министъра. Защото у насъ, г-да народни представители, имаме много горски пасища, но планински ливади нѣмаме почти никаде. Въ това направление, туй, което е предвидено тукъ, азъ смѣтамъ, че ще може да даде много добри резултати. Въобще цѣлиятъ този заемъ, при това разпредѣление, ще даде добри резултати, ако се изразходва частъ по-скоро. Затуй трѣбва да се бърза, защото времето за залѣсяването минава. Азъ смѣтамъ, че ние ще имаме още тази година резултатъ, реални последици, и ако можемъ да продължимъ въ този пѣтъ още нѣколко години подъ редъ, ще видимъ действително земеделска България на оная висота, на която тя, по климатически и почвени условия, заслужава да бѣде издигната. (Ржкоплѣсвания отъ дѣсно и отъ центъра)

Председател Стойчо Мошановъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Еню Клятевъ.

Еню Клятевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ съмъ извънредно много доволенъ, и бихъ

казалъ радостенъ, отъ внасянето на законопроекта за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земеделството и държавните имоти. Този законопроектъ не ни дава само цифри, които ние гледаме написани, а изразява една здрава политика въ дадена областъ. Тая политика е изразена въ този законопроектъ, който следъ малко ще стане законъ. Тая политика ние ще трѣбва да я построимъ върху бюджета, съ който ще манипулираме, съ който ще работимъ. Азъ намирамъ, че кредитътъ, който се предвижда въ настоящия законопроектъ, е разпредѣленъ много целесъобразно. Независимо отъ това, доволенъ съмъ и отъ обстоятелството, че този извънреденъ кредитъ се изразходва по единъ извънреденъ бюджетъ. Това зная отъ практиката, която имамъ въ живота.

Поради обстоятелството, че всички се чувствуваме извънредно много изморени отъ дългите заседания, които имаме непрекъснато при разглеждането бюджета на държавата, азъ смѣтамъ да бѣда кратъкъ. Никой не отрича голѣмия интересъ върху българското общество отъ новитѣ начинания, отъ новата политика на Министерството на земеделството. Новото, за което говоримъ, азъ го виждамъ тъкмо въ този законопроектъ. Единъ голѣмъ заемъ отъ 128 милиона лева се хвърля въ нашето земедѣлие, за да го тласнемъ напредъ. Следователно, не можемъ така бѣгло да минемъ този законопроектъ и да не се спремъ на него. Азъ смѣтамъ, че всѣки народенъ представителъ знае нѣщо, което ще даде като препорѣка, което ще бѣде отъ обща полза за цѣлото наше земеделско стопанство.

Въ настоящия законопроектъ за извънреденъ бюджетенъ кредитъ се застъпватъ различните отрасли: застъпва се тютюнопроизводството, застъпва се голѣмото национално стопанство, каквото сѣ горитѣ, застъпва се земеделскиятъ инвентаръ. Ще трѣбва, следователно, да разгледаме подробноститѣ въ този законопроектъ, да ги видимъ, за да дадемъ, както казахъ, известни препорѣки, които биха били отъ полза.

(Председателското мѣсто заема подпредседателътъ г-нъ Георги Марковъ)

Азъ започвамъ отъ § 2 на подробната таблица къмъ настоящия законопроектъ. Виждамъ, че се дава насърчение на ония, които произвеждатъ машини, които ще бѣдатъ нужни като инвентаръ на нашитѣ земеделски стопани. Тѣкмо тукъ му е мѣстото да повдигна единъ въпросъ. Отъ практика съмъ научилъ, като дългогодишенъ кметъ, че има една несъобразностъ между политиката на Министерството на земеделството и Министерството на търговията, промишлеността и труда. Думата ми е за закона за насърчение на мѣстната индустрия.

Г-да народни представители! Предвиждатъ се кредити. Ние ще дадемъ насърчение и всичко онова, което трѣбва да направимъ, ще го направимъ, ще го направимъ, че има една спѣнка. Моля г-нъ министърътъ да си вземе бележка отъ онова, което ще кажа, за да се изправи тая несъобразностъ. Вземете единъ голѣмъ триоръ и една голѣма семечистачка, които обслужватъ на населението. Тѣ могатъ да се доставятъ било чрезъ общия Сюзъ на кооперациитѣ, било чрезъ който и да е търговецъ. Ние направихме такъвъ опитъ. Но когато на този триоръ, или на тая семечистачка прикачите едно моторче отъ 4—5 конски сили, веднага окойскиятъ инженеръ ще дойде и ще удари печата, като ще каже: „Не може, това не отговаря на закона за насърчение на мѣстната индустрия“. Следователно, този моторъ не ще може да се пусне въ движение и ще се спре чистенето на семената. А едно отъ условията за подобрене на нашето земедѣлие, за добра реколта, е да има чисто семе. Защото онова, което стопанинътъ ще хвърли въ земята, него ще пожне. Азъ смѣтамъ, че тая несъобразностъ ще бѣде отстранена и законътъ за насърчение на мѣстната индустрия ще изключи отъ своя обсегъ тия мотори, които служатъ за почистване семената на българскитѣ земеделци. Азъ смѣтамъ, че трѣбва да се направи тая корекция. Имамъ нескромността да дамъ тая препорѣка.

Г-да народни представители! Кредитътъ, който се предвижда въ този § 2 е твърде голѣмъ и азъ го намирамъ за достатъченъ. Казахъ, че ще бързамъ, защото времето, съ което разполагамъ, е малко и искамъ да се огранича.

Минавамъ на § 3 отъ подробната таблица: помощъ за постройка на торища, по планове, дадени отъ агрономитѣ. Тукъ имамъ да направя една бележка, защото имамъ опитъ и въ тая областъ. Г-да народни представители! Идеята е хубава. Плановѣтъ ще се изработятъ отъ агрономитѣ, но кой ще ги прилага, кой ще контролира направата на тия торища? Ще ви кажа, че въ това направ-

ление станало доста некрасиви работи. Агрономството отпуща сръдства, но дали тѣ отиват за своето предназначение, това малцина знаят. Ние, щом видим, че държавата дава нѣкъде нѣщо, гледаме да го използваме за нашите домакинства, но не и за онова предназначение, за което единъ кредитъ се отпуска. Затуй смѣтамъ, че не само тѣзи торища трѣбва да се строятъ по планове, изработени отъ агрономствата, но ще трѣбва да се каже, че тая работа ще се извършва подъ личната контрола на кметоветъ и агрономитѣ, при здравъ контролъ, установенъ въ всѣка околия и община. По-нататъкъ тия агрономи и кметове ще иматъ възможностъ да упражняватъ здравъ контролъ върху изразходването на сръдствата, които се даватъ за направа на тия модерни торища, кокошарници и пр.

Повтарямъ, трѣбва да имаме една установена система и зорко да се следн кредитътъ, който дава държавата, да отива за своето предназначение.

Димитър Кушевъ: Дирекцията на народното здраве какво ще прави? Модерното торище трѣбва да бѣде при обора.

Еню Клянтевъ: Ние не можемъ да дойдемъ до употребата на изкуственитѣ торове. Нѣма по-хубавъ и по-походящъ торъ отъ този, който се произвежда въ собственитѣ дворища на земеделскитѣ стопани. До конфликтъ съ Дирекцията на народното здраве не сме стигнали и нѣма да стигнемъ.

Димитър Кушевъ: Има крайности, но ще ги оправимъ.

Еню Клянтевъ: Минavamъ на § 8. Въ него се прокарва великодушната идея за насърчение на нашето тютюнопроизводство. Азъ отдавна съмъ повдигалъ този въпросъ, но той много умѣстно и удачно се засѣга тукъ. Предвижда се кредитъ отъ 8 милиона лева. Тютюнопроизводството стана първокласенъ отрасълъ отъ нашето земедѣлие, който дава прехрана на голѣма частъ отъ населението. Тютюнътъ трѣбва да се обработва по системнъ начинъ, та да отговаря на изискванията на пазаритѣ, кждето го изнасяме. Въ моята околия се сѣе тютюнъ, но много безразборно. Тукъ виждамъ, че се прокарва едно здраво начало, защото най-напредъ се цели да се подобри семето, да се получи добъръ разсадъ, който да се даде на нашия тютюнопроизводителъ, да го посѣе подъ контролата и ръководството на вещи специалисти и по този начинъ да получи хубаво качество тютюнъ.

По-нататъкъ азъ поддържамъ, че трѣбва да има специални училища и курсове. Азъ съмъ привърженикъ на курсоветъ, въ които ще се подготвятъ хора, които ще научатъ населението какъ да сѣе тютюнъ, какъ да манипулира съ него и да го изработи въ добро състояние, за да не се чудимъ утре, какъ да намѣримъ пазари и да молимъ Земеделската банка да го откупува. Трѣбва да приготвимъ хубава стока, която да намѣри пазари и добри цени, за да създадемъ по такъвъ начинъ благосъстояние на нашия тютюнопроизводителъ.

Минavamъ на § 12. Въ него се предвиждатъ помощи за постройка и обзавеждане на кооперативни и общински млѣкопреработвателни заведения, хладилни помѣщения и т. н. Г-нъ Екимъ Топузановъ направи намекъ за премахнатъ последнитѣ думи въ този параграфъ. Г-да народни представители! До сега такива кредити не сѣ отпускани на нѣкоя община, на нѣкоя кооперация, за да строятъ млѣкопреработвателни заведения и хладилни помѣщения. Този § 12 представлява много голѣмъ интересъ. Въ нашия градъ неотдавна стана търгъ за млѣкопреработването. Изискваше се капацитетътъ на мандрата за преработване да бѣде до 500.000 литри млѣко. Това не е малко. Това е най-голѣмата мандра въ цѣла Южна България. Ние внасяме въ съответния фондъ по 10 стотинки на литъръ внесено въ мандрата млѣко. Въ цѣлата страна се получаватъ около 600—700 милиона литри млѣко. Отъ това количество трѣбва да се изключатъ 400—500 милиони литри краве и биволско млѣко, което не подпада подъ обсега на този облогъ. Като смѣтнете по 10 стотинки облогъ на литъръ млѣко върху 200 милиона литри, получаватъ се 20 милиона лева. Този облогъ ще бѣде разпредѣленъ по единъ системнъ начинъ. И азъ тукъ съ радостъ констатирамъ, че Министерството на земедѣлието, респ. дѣлнето за скотовѣдство, работи много системно — подбиратъ се пунктoветъ, кждето да се строятъ мандритѣ; избѣгватъ се полскитѣ мѣста, а се избиратъ планинскитѣ, кждето е по-студено и се работи при други условия. Отдѣленieto вема за база кооперациитѣ, като такива, които иматъ по-голѣмъ капацитетъ, които могатъ да събиратъ повече млѣко и които могатъ да построятъ модерни заведения, отговарящи на всички условия.

Г-да народни представители! Направата на кооперативни или общински мандритѣ, преди всичко, ще допринесе за подобрене цената на млѣкото, което българскитѣ скотовѣдци ще дава въ тѣхъ, защото ще се преработватъ голѣми количества млѣко, а разносикътъ ще бѣда по-малки. Въ нашия край скотовѣдцитѣ се организираха добре, и, понеже ягненето става по-рано, можахъ да получа въ млѣкото 6.10 л. на литъръ. Модернитѣ мандритѣ, които утре ще бѣдатъ наети отъ нѣкоя кооперация или частенъ търговецъ, понеже ще иматъ по-голѣмъ капацитетъ и, следователно, по-малко производствени разноси, ще могатъ да дадатъ най-малко 30—40 стотинки повече на производителитѣ за литъръ млѣко. Тия голѣми предприятия могатъ да дадатъ по-високи цени на млѣкото, защото ще преработватъ най-малко по 150.000 литри млѣко, а ще се обслужватъ съ сравнително малко персоналъ.

Г-да народни представители! Нека да не гледаме леко на тоя въпросъ, защото той засѣга голѣми интереси на нашето национално стопанство. Касае се за 600 милиона литри млѣко, които представляватъ единъ голѣмъ националенъ доходъ. Азъ намирамъ, че въ този законопроектъ по отношение на този доходъ е възприета една здрава база и честъ прави на Министерството на земедѣлието и на правителството, че дава такива голѣми кредити за тая целъ. Това ще повдигне дохода на отдѣлния нашъ стопанинъ и въобще на националното ни стопанство.

Г-да народни представители! Не е безинтересно да ви посоча колко мандритѣ имаме. Днесъ тѣ сѣ надъ 1.000. Около 100—120 отъ тѣхъ сѣ модерни, направени съ подкрепата на почитаемото Министерство на земедѣлието. Въ тѣзи мандритѣ-работилници се обработватъ около 61 милиона литри млѣко, следователно, срдѣно на една работилница се падатъ по 55.000 литри млѣко. Стремекътъ на Министерството на земедѣлието е да ги сведе къмъ 600, за да иматъ по-голѣмъ капацитетъ, да могатъ да работятъ срдѣно съ 100 хиляди литри млѣко, та по тоя начинъ и производственитѣ разноси да бѣдатъ по-малки. Следователно, цели се на едно мѣсто да се събѣра млѣкото отъ повече производствени пунктoве. Това, както казахъ, ще позволи да се даде по-висока цена за млѣкото и да се добиятъ сирене, кашкавалъ или масло при по-малки производствени разноси. Независимо отъ това, г-да народни представители, камаляването броя на мандритѣ има и друго преимущество — ще позволи на отдѣленieto за скотовѣдство да проведе своята политика за създаването на типова стока, кашкавалъ и сирене, съ огледъ на изискванията на ония пазари, кждето изнасяме тая стока. Нашиятъ край изнася кашкавалъ за Египетъ, Александрия и Пирей. Когато имате две—три мандритѣ, кждето се преработватъ 500.000 литри млѣко, вие знаете, каква стока да произведете и на кжде да насочите износа. Вие ще бѣдете спокойни тогава, че ще имате единъ сигуренъ пласментъ на стоката, че ще имате единъ сигуренъ пазаръ и ще можете да дадете една по-постоянна цена за млѣкото на българския скотовѣдецъ.

Г-да народни представители! Ще се спра и на § 13 — купуване на мѣстенъ и чуждестраненъ разплоденъ добитѣкъ за опрѣснѣване кръвта и въобще за подобряване на расата. По този въпросъ имамъ да говоря твърде много, но понеже времето, съ което разполагамъ, е твърде кратко, ще се огранича и ще го мина бѣго. Ще поставя само единъ въпросъ, по който смѣтамъ че уважаемиятъ министъръ на земедѣлието ще си вземе бележка, за да може да се избѣгне едно, бихъ казалъ, зло въ нашия общественъ животъ.

Г-да народни представители! Можемъ да правимъ каквото щемъ, можемъ да предвиждаме колкото щемъ кредити за подобрене на расата на нашитѣ говеда, но нѣма да имаме резултати, ако нѣмаме една здраво установена, системна работа въ тази областъ. Дотогава, докато не уеднаквимъ становищата на ветеринаритѣ и агрономитѣ; докато, докато не разграничимъ ясно тѣхната компетенция; докато, докато ние търпимъ да съществува тѣзи раздори между тия две съсловия, които служатъ на българското национално стопанство, и докато тѣ не се разбератъ, за да се установи точно въ кои пунктoве, съ огледъ на климатическитѣ условия, каква раса може да бѣде отглеждана — положителни резултати нѣма да имаме. Единъ примѣръ само. Въ 1926 г., като кметъ, азъ устройхъ въ Айтосъ голѣма земеделска и скотовѣдна изложба. Резултатитѣ отъ тая изложба бѣха отлични. Бѣше се стекло земеделското население отъ цѣлата областъ. На тази изложба се представиха много хубави работи. Ние показахме коневѣдство, което заслу-

жава похвала и съ което можем да се гордеем. Обаче, иска да ви призная, тогава се направи и една печална констатация — въ тая изложба не видяхме нито единъ размножен добитък. Защо? Защото нѣмаме. На времето се препоръчваше монтафонското говедо, обаче оказа се, че то не може да се пригоди къмъ нашитѣ климатически условия, не може да вирѣе у насъ. Агрономитѣ и ветеринаритѣ не можаха да се установятъ положително на една порода, да кажатъ: тази порода е добра за нашитѣ условия, тази не е. Въ 1923 г. азъ си позволихъ да повикамъ съ съвѣщателенъ гласъ въ заседанията на общинския съветъ въ Айтосъ ипотектора тогава въ ветеринарното отделение, г-нъ д-ръ Павловъ, за да ни даде освѣтления по говедовъдството и да ни даде известни инструкции. Той ни препоръча да започнемъ отъ туберкулинизацията, за да видимъ дали действително монтафонското говедо издържа на нашитѣ климатически условия и дали действително е здраво. Резултатътъ, господа, бѣше страшно печаленъ. Всички говеда отъ породата „монтафон“ се оказаха туберкулозно-болни, а знаете, че говедата туберкулоза може да се пренесе и на човѣшкия организъмъ — обстоятелство, което трѣбва просто да ни застави да пренахнемъ тази порода говеда. Премисляхме къмъ кръстосването на нашата порода говеда съ монтафонската. Въ края на краищата се оказа, че монтафонското говедо може да е пригодно за Котленския балканъ, но не може да устои при нашитѣ климатически условия.

Имаше, обаче, една борба, азъ открито го заявявамъ, между агрономи и ветеринари, за това, на каква порода точно да се установимъ. Най-после, следъ дълги прения, дойдохме до убеждението, че трѣбва да се спремъ на Искърската порода, като най-подходяща за нашитѣ условия. Обаче ние изгубихме много време докато дойдемъ до туй убеждение, и това коштува твърде скъпо на нашето национално стопанство.

Безъ повече да се спирамъ на този въпросъ и да ви отекчавамъ, бихъ молилъ да установимъ точно обсега на службите на ветеринари и агрономи и, отъ друга страна, да създадемъ единодействие на тѣзи служби. А това можемъ да направимъ. Агрономи и ветеринари иматъ по два отделни съюза. Най-после Министерството на земедѣлието може съ законъ да установи по единъ съюзъ за единъ и за другитѣ, и тия две съсловия да заработятъ за повишаването на дохода на българския скотовъдецъ и за издигането на нашето национално стопанство. Това имамъ да кажа по този въпросъ.

Г-да народни представители! Ще кажа нѣщо и за нашитѣ гори. Нашитѣ гори представляватъ едно голѣмо национално богатство. Ако прегледате таблицата къмъ извънредния бюджетенъ кредитъ, ще видите, че се предвиждатъ доста много кредити за горитѣ, но тѣ едва ли ще бждатъ достатъчни да задоволятъ годѣнитѣ нужди въ това отношение. Въ § 14, за възнаграждение на временни работници въ службата по постройка на горски пѣтища, сѫ предвидени 20 милиона лева; въ § 15 — 17 милиона лева, въ § 16 — 3 милиона лева, въ § 17 — 3 милиона лева и въ § 18 — 10 милиона лева, или общо — 53 милиона лева. Ще ви съобща и какви сѫ приходитѣ отъ горитѣ. Горитѣ въ 1935 г. сѫ дали приходъ 87 милиона лева; въ 1936 г. — 120 милиона лева, въ 1937 г. — 160 милиона лева, въ 1938 г. — 175 милиона лева, а въ тазгодишния бюджетъ сѫ предвидени приходи отъ горитѣ 200 милиона лева.

За стопанинството на горитѣ, за тѣхната експлоатация и поддръжане, сме изразходвали въ 1935 г. 32.208.000 л., въ 1936 г. — 26.892.000 л., въ 1937 г. — 54.483.000 л. и въ 1938 г. — 55.465.000 л.

Виждате какъ постепенно се увеличаватъ разходите за поддръжане стопанската експлоатация на горитѣ и за тѣхното подмладяване, но виждате отъ друга страна и какъ вървимъ нагоре съ постѣпленията отъ тѣзи гори, за да стигнатъ тѣ за 1939 г. 200 милиона лева.

Независимо отъ тѣзи приходи, които държавата получава отъ горитѣ, въ дѣжба на населението, което живѣе въ горскитѣ мѣста и което ползува горитѣ, също така влизатъ пари. Така, презъ 1935 г. горското население е получило 150 милиона лева; презъ 1936 г. — 200 милиона лева, презъ 1937 г. — 260 милиона лева, презъ 1938 г. — 290 милиона лева, а презъ 1939 г. се предвижда да постѣпятъ въ дѣжба на горското население 320 милиона лева. Виждате какъвъ грамаденъ доходъ даватъ горитѣ на горското население.

Г-да народни представители! За да имаме правилна експлоатация на горитѣ и доходи, които да съответствуватъ на онова, което горитѣ действително могатъ да дадатъ, трѣбва най-напредъ да има пѣтища, които да оти-

ватъ до всички пунктове, кадето се върши стопанската експлоатация на горскитѣ обекти, опредѣлени отъ отделението за горитѣ при Министерството на земедѣлието за изработване.

Азъ съмъ експлоатиралъ гора и знамъ какво струва извозътъ на материала. Азъ съмъ ималъ и гатеръ, на който съмъ бичилъ изсѣчения отъ гората материалъ.

Г-да народни представители! У насъ има единъ повикъ, че дървениятъ материалъ бикъ скѣпъ. Вѣрно е, че той е скѣпъ. Но вие трѣбва да знаете, че ако тънкиятъ материалъ струва 3.000 л. кубически метъръ франко склада въ провинцията, $\frac{1}{3}$, 1.000 л., отъ тази стойностъ е превозъ, и само 2.000 л. е стойностъ на материала. Защо се плаща толкова много за превозъ? Защото ние превозваме дървения материалъ още по единъ примитивенъ начинъ, защото още нѣмаме достатъчно хубави пѣтища, нито за камиони, нито за кола; а има мѣста въ горитѣ, кадето дървениятъ материалъ се свлича съ конѣ и мулета до гатеритъ за бичене. Оттамъ, отъ гатеритѣ, избичениятъ материалъ ще трѣбва на ново да се пренесе до други пунктове и оттамъ пъкъ да се носи до гарата — до Саранево или до Пазарджикъ, за да отиде оттамъ за своето предназначение. Всичкото това товарене и разтоваряне е свързано съ разходи, които при калкулацията се тропатъ върху стойността на стоката, а това естествено я посѣква.

Независимо отъ това, г-да народни представители, нашето национално стопанство търпи една голѣма загуба, изчислявана на около единъ милионъ кубически метра дървенъ материалъ — било отъ иглолистни, било отъ широколистни гори — който остава да гние по балканитѣ, безъ да може да го използваме. Ако можемъ да използваме тѣзи единъ милионъ кубически метра дървенъ материалъ и да го превърнемъ въ пари, ще имаме сръдно единъ приходъ отъ още 70 милиона лева, съ които бихме могли да направимъ горскитѣ пѣтища до всички горски обекти. Казвамъ, че ще могатъ да бждатъ направени всички горски пѣтища, защото споредъ изчисленията на Министерството на земедѣлието, нуждни сѫ 60 милиона лева за направата на тѣзи пѣтища. Ето виждате, поради това, че държавата нѣма възможностъ да даде 60 милиона лева за направата на горскитѣ пѣтища, нашето национално стопанство губи всѣка година по 70 милиона лева отъ тѣзи материали, които оставатъ да гниятъ въ горитѣ. Ако имаме удобни горски пѣтища, бихме могли да използваме и този материалъ и да дадемъ на нашето горско население възможностъ да добие по-голѣмъ доходъ.

Г-да народни представители! Вѣрно е че кредититѣ, които се предвиждатъ по настоящия извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земедѣлието, сѫ твърде чувствителни и се различаватъ отъ кредититѣ предвидени въ миналото. Така, по § 121 отъ миналогодишния бюджетъ на Министерството на земедѣлието сѫ предвидени 2 милиона лева, а сега се предвиждатъ 5 милиона лева; по § 292, миналата година — 8 милиона лева, тази година — 20 милиона лева; по § 294, миналата година — 12 милиона лева, тази година — 17 милиона лева; по § 310, миналата година — 2 милиона лева, тази година — 3 милиона лева; по § 311, миналата година — 800.000 л., тази година — 3 милиона лева.

Виждате колко се различаватъ кредититѣ. Сега тѣ сѫ предвидени въ много по-голѣми размѣри, и ще могатъ да се очакватъ по-добри резултати. И азъ поздравявамъ правителството, респективно министра на земедѣлието за тази инициатива — вънасянето на този законопроектъ и предвиждането на тѣзи кредити по него.

Заявявамъ, г-да народни представители, че съ пълно съзнание ще гласувамъ настоящия законопроектъ и, както, когато гласувахме единодушно заема, при завършекъ на моята речъ казахъ, ще кажа и сега: нека това да не бжде само начало, нека то да стане система, нека винаги кредититѣ по Министерството на земедѣлието да бждатъ по-голѣми, за да отговарятъ на действително нарастванитѣ нужди на нашето земедѣлско стопанство и за да може по тая начинъ и земедѣлието, и неговитѣ отрасли, и скотовъдството, и горското дѣло да бждатъ тикнати напредъ, и съ това да дадемъ възможностъ за по-добъръ поминъкъ на населението и по-голѣмъ доходъ на самата държава.

Г-да народни представители! Повтарямъ, че горскитѣ пѣтища иматъ голѣмо значение за горското население. Ето, ще ви кажа, днесъ получихъ едно писмо отъ единъ ревиренъ лесничей на стопанството „Балабанъ-дере“ състояще се отъ около 500.000 декара. Тамъ, съ сръдната на общината и държавата, се направи еленъ пѣтъ около 15 км. Останаха, обаче, да се направятъ 5 км. пѣтъ, за

довършването на които липсват средства. Сега ще искаме да ни се отпусне кредитът от тези средства, които тук се предвиждат, за да довършим и тези останали 5 км. балкански път, тъй като при падането на първите снягове или дъждове, това балканско място става непроходимо и цялото балканско население стои сковано в своите колиби месеци, без да може да излезе на работа и да изкара нъкой лев. По този начин една голяма част от онзи големи богатства на гората „Балабан-дере“, част от които се изнасят в Северна България, остават да гният в самата гора и населението там, особено през години като настоящата, бедствава, мизерствува и не може да намбри поминък. То губи, губи и държавата, губят всички.

Със това пожелание, щото за въ бъдеще да стане система отпускането на по-големи кредити за всички отрасли на нашето земеделие, които кредити да отговарят на действителните нужди на нашето земеделско стопанство, аз свършвам. (Ръкопляскания от дясно и центъра)

Председателстващ Георги Марков: Има думата народният представител г-н Еню Поповъ.

Еню Поповъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Макаръ добре да разбирам апела на председателството, да бъдем стъгнати в своите разсъждения по настоящия законопроект, все пак аз считам, че не ще изпълним добре своя дълг, ако не се спрем на известни въпроси, които безспорно заслужават нашето по-голямо внимание. Макаръ вече по бюджета проекта на Министерството на земеделието и по законопроекта за сключване на заема от 128 милиона лева за нуждите на нашето земеделие да се изказаха мнозина народни представители, все пак смътам, че е от полза за българското земеделие да се чуят повече мнения, да се кажат повече подробности.

Не може всеки приятел на българското земеделие да не посреща със радост подобни мероприятия, особено пък, когато се предвиждат и необходимите средства за тяхното осъществяване. Но, г-да народни представители, не можем да не подчертаем и отношението на държавната власт през последните няколко години към земеделието, поради което стигнахме до положението бюджета на Министерството на земеделието да се намали почти наполовина и да се изземат някои от неговите най-важни функции.

Заради туй аз смътам, че се налага да спрем нашето внимание върху тия мероприятия, набелязани в настоящия законопроект, за да видим доколко и по какъв ред ще бъдат осъществени те.

Г-да народни представители! Въ речта си по бюджета на Министерството на земеделието г-н министърът на земеделието се спрѣ върху два големи проблема — върху увеличението на доходността на българското селско стопанство, което, по общо признание, е гръбнакът на нашето национално стопанство, и върху по-правилното разпределение на доходите от нашето национално стопанство.

Средствата, с които можем да увеличим доходността на нашето земеделско стопанство, г-да народни представители, сж безспорно твърде ограничени. Но при настоящето положение, когато виждаме, че можем да имаме 128 милиона лева на разположение, все пак ще задоволим най-належащите нужди на нашето земеделско стопанство. Не мога, обаче, г-да народни представители, да не изкажа своето мнение относно начина на задоволяването на тези редовни, бих казал, нужди на българското стопанство. Аз смътам, че начинът, по който се процедира, е неправилен и ние за въ бъдеще ще трябва да го избгнем. Не може текущи, редовни нужди на българското стопанство да се посрещат с извънредни средства, а не с редовните приходи, с редовните средства на държавния бюджет. Защото, г-да народни представители, по този начин като процедираме, ние не можем да осъществим една приемственост, каквато се налага, особено по мероприятията въ селското стопанство. Каква е гаранцията, г-да народни представители, че идущата година ще имаме новъ земя, допълнителен бюджет за Министерството на земеделието, за да можем да продължим всичките тези добри мероприятия, които сж легнали в настоящия законопроект? Разбира се, ние ще трябва да се погрижим да измъним този начин на процедиране и ще трябва още от сега отговорните лица да помислят по какъв начин ще трябва, по една система, по една програма, да увеличат бюджета на Министерството на земеделието, за да може по този начин тия средства да продължават да се дават, за да

се постигне крайният резултат. Защото, ако задоволим тия нужди донкъде, до известна степен, ако започнем известни мероприятия, които не ще може да се свършат с средствата, които се дават сега, а идущата година да не ги продължим, то значи по-голямата част от тези средства да ги хвърлим безрезультатно, защото не ще можем да използваме средствата целесъобразно за постигане на гонимата цел — увеличение доходността на българското селско стопанство.

Г-да народни представители! Аз ще пристъпя с няколко думи да се спра върху най-важните мероприятия, които предвижда настоящият бюджетпроект, като почна с първото мероприятие, сложено въ таблицата, а именно, борбата с сушата. Аз чухъ речта на г-н министъра на земеделието, въ която той даде своите обяснения, какво точно разбира под средства за борба с сушата и съм доволен от това, че наистина се правят твърде много изследвания въ нашите научни лаборатории, особено въ земеделските изпитателни институти, за да може да разпространим онзи именно сортове, които най-добре ще може да вирят при нашите условия, и особено при тази, така да се каже, хроническа суша, която имаме от известни години насам. Ние сме напълно съгласни с тези проучвания и изследвания и с продължаването им. Това сж средства, които ще дадат резултат, обаче, иска се повече време. Едновременно с това, обаче, ще трябва да видим и какви други средства бихме могли да въпрегнем за борба с сушата. И мисля, че въ настоящия проект се е обърнато твърде малко внимание върху въпроса за оросяването.

Г-да народни представители! Проблемата за оросяването на нашата земя е безспорно една голяма проблема, която изисква системно проучване, както от гледище на мероприятията, от гледище на терена, от гледище на условия и т. н., също така и от гледище, разбира се, на средствата. Защото, ако е въпрос за старинни техникумни води за да можем да ги използваме тогаз, когато най-много се нуждае нашето земеделско стопанство от вода, от влага, безспорно изискват се твърде много средства за големи, за грамадни съоръжения. Въ това направление ние трябва да бъдем по-смели, народното представителство трябва да намбри сили въ себе си, да прибгнем дори до сключването на специални заеми, за да може тия съоръжения да бъдат построени, и по този начин да спасим нашата благодатна земя от този страшен бич — сушата. Така, аз смътам ние ще услужим на добре разбраните интереси на нашето национално, на нашето народно стопанство и ще може всичките средства, които бъдат хвърлени въ тези съоръжения, да се рентират и въ едно непродължително време да бъдат покрити напълно всичките разходи. Ето защо ще трябва да помислим за реализирането на една програма за оросяване на нашата земя. До колкото ми се простират сведенията, аз знам, че въ това направление се е работило въ миналото и продължават се проучванията, както по отношение използването на текущите води, така и по отношение на подпочвените води. По този въпрос, искам да спра вниманието на г-н министъра на земеделието, който е длъжен да отдели повече внимание от своя страна върху проблема за напояването. Тук-там имаме случаи, където самият селски стопанин, притиснат от този страшен бич — сушата, търси лптица да се бори с нея. И наистина, г-да народни представители, често пъти тогаз, когато организираната държавна власт иска да извърши известно мероприятие, тя е твърде много изпреварена от частната инициатива на земеделеца — стопанин, който въ стремежа си да подобри своя поминък, въ стремежа си да подобри своето тежко положение, използва известни опити, които сж твърде насърчителни. Аз имамъ случай с няколко думи да спомена при разглеждането на бюджета на Министерството на благоустройството, какъ въ Пловдивско се правят опити за използване на подпочвените води за напояване с добър резултат. Има случаи, където групово се използват подпочвените води чрез една електропомпа $2\frac{1}{2}$ цола, с която може да се напоят 180 декари земя, въ зависимост от това с какви култури е посѣта. Всички опити сж дали великолепни резултати. През коледните празници отидохъ въ с. Голѣмо-Конаре, Пловдивска околия, където видѣхъ, че цялото село е обхванато от тая похота, по какъв начин да използва подпочвената вода. Хората там работятъ групово, правятъ всевъзможни пробиви и нкъде сж стигнали до 40 метра дълбочина, за да намбрат водни пластове, и ги намиратъ там. Но всичкото това за тяхните слаби сили, за тяхните неорганизираност, представлява голяма трудност и пратосване на твърде много средства, защото не всички опити

може да бъде резултатен и въ такъв случай похарчените средства, когато опитът е нерезултатен, когато не се намери достатъчно вода, за да послужи за целта, отиват на вѣтра. Въ това направление организираната държавна власт ще трябва да намикне и да даде всичкото свое съдействие на тѣзи селски стопани. И азъ мисля, че се налага проучването на въпроса. Има хора, които сѣ се заели съ това и смѣтамъ, че въ скоро време ще се явятъ при министъра на земедѣлието да искатъ отъ него подкрепа, да може чрезъ специални наредби да се турятъ началото на една планова работа за използването на подпочвенитѣ води и по този начинъ да бждатъ подпомогнати по-дребнитѣ земедѣлски стопани, които нѣматъ средства да правятъ опити.

И азъ мисля, че когато се предвиждатъ три милиона лева кредитъ за подпомагане борбата съ сушата. Министерството на земедѣлието трябва да разбира това подпомагане така, че да се отпускатъ помощи и на тѣзи земедѣлски стопани, които подъ ръководството на съответнитѣ агрономически власти правятъ сондажи за търсене на подпочвена вода за оросяване на тѣхнитѣ земедѣлски стопанства.

Г-да народни представители! Отъ сведенията, които имамъ, отъ проучванията, които сѣ направили хората, които сѣ предприели такива опити, една електропомпа отъ 2½ цола, съ необходимия двигателъ, при воденъ плащъ на 40 м. дълбочина, струва около 40.000 л. Плащъ се по 150 л. на метъръ за сондажъ, защото сондитѣ сѣ на частни лица и, безспорно, тѣ искатъ освенъ да амортизиратъ капитала, който сѣ вложили, и да печелятъ. Затова тѣзи опити струватъ твърде много на земедѣлскитѣ стопани. Мисля, че въ това направление трябва да се подпомогнатъ усилията на кооперации и общини, за да можемъ да имаме въ всѣко село поне по една сонда, която да бжде въ непрестанна работа, както презъ зимнитѣ месеци, когато е възможно, така и презъ лѣтнитѣ за търсене на подпочвена вода.

Необходимо е сѣщо така да се обърне внимание и върху цената на електрическата енергия, която се заплаща на съответнитѣ електроснабдителни предприятия. Централата „Вѣча“, чийто капитал сѣ почти, бихъ казалъ, държавни — гарантирани сѣ отъ държавата — и предназначението на която, безспорно, нѣ е да търси печалби, както това прави едно частно предприятие, виждаме, че въ тѣзи села, където сѣ направени опити за електрификация на земедѣлскитѣ стопанства, да дава електрическата енергия по 250 л. за киловатъ часъ. Г-да народни представители! Какъ можемъ да приказваме за поощряване на земедѣлското стопанство, какъ можемъ да приказваме за неговото подпомагане, да може то да излѣзе отъ това тежко положение, въ което се намира, когато земедѣлецътъ — стопанинъ е принуденъ да плаща по 250 л. за киловатъ часъ? Безспорно, това положение не трябва да бжде твърдно, а частъ по-скоро трябва да бжде уредено, за да може земедѣлецътъ-стопанинъ да получи една по-ефективна енергия и по такъв начинъ неговиятъ доходъ отъ единца площъ да бжде увеличенъ.

По този въпросъ, г-да народни представители, азъ смѣтамъ, че ще трябва да се направятъ проучвания, и мисля, че ще бжде по-добре да се коопериратъ стопанитѣ-земедѣлци, които ще има да извършватъ такива опити, за да може тѣ да бждатъ подпомогнати, както отъ страна на Министерството на земедѣлието съ помощи отъ настоящия извънреденъ кредитъ, така и чрезъ специални заеми отъ Земедѣлската банка.

Г-да народни представители! Както въобще въпросътъ за кредитирането на нашето земедѣлско стопанство не е уреденъ добре, вследствие на което това кредитиране е твърде скѣпо, така и при кредитирането за специални случаи срѣща твърде много прѣчки. На менъ ми се каза, че на селянинъ-стопанинъ, който отива и иска да сключи заемъ отъ Земедѣлската банка за електроснабдяване и оросяване на неговото земедѣлско стопанство, не му се дава такъв заемъ, защото билъ длъжникъ на Потасителната каса. И понеже Земедѣлската банка е въ течение на смѣткитѣ на тѣзи земедѣлци-стопани въ Потасителната каса, пресича имъ пътя за кредитиране и тѣ не могатъ да получаватъ средства, за да реализиратъ своитѣ инициативи. Азъ мисля, че министърътъ на земедѣлието ще трябва да си вземе бележка и въ това направление да нареди, щото съответнитѣ клонове на Земедѣлската банка тогава, когато ще се извършватъ такива мѣроприятия за оросяване, за електроснабдяване на земедѣлскитѣ стопанства, подъ ръководството на съответнитѣ агрономически власти, да отпускатъ специални заеми, по възможностъ по-дългосрочни, независимо отъ това, дали земедѣлецътъ-стопанинъ е длъжникъ къмъ Потасителната каса.

Г-да народни представители! Минавамъ къмъ втория параграфъ отъ настоящия бюджетпроектъ: даване помощъ за купуване инвентаръ отъ земедѣлци-стопанинъ. И по-рано имаше купуване на инвентаръ, като станаха известни увлечения, известни грѣшки въ миналото. Азъ се надѣвамъ, че министърътъ на земедѣлието ще има предвидъ това, което стана и не ще го допусне, за да не се даватъ средства за такива машини, които не могатъ да иматъ приложение въ нашитѣ земедѣлски стопанства. Азъ ще взема за примѣръ една отъ най-рентабилнитѣ, най-пригоднитѣ за нашитѣ условия машина, която бжде посочена като примѣръ въ речта на г-нъ министъра на земедѣлието, именно редосѣялката. Отъ казаното отъ г-нъ министъра на земедѣлието се вижда, че редосѣялката, за една кръгла година, както за зимнитѣ, тъй и за пролѣтнитѣ посѣви, може да послужи за засѣване на 500—600 декара земя. Отъ икономитѣ, които безспорно, се правятъ отъ семето съ редосѣялката, тази редосѣялка може да бжде използвана още въ първата година. Но тогава, когато виждаме, че нейниятъ капацитетъ е засѣването на 500—600 декари, а нашитѣ земедѣлски стопанства сѣ много по-дребни и все повече и повече отиватъ къмъ раздробяване, азъ питамъ: практически какъ ще бжде подпомогнатъ земедѣлецътъ-стопанинъ чрезъ редосѣялката, когато има, напр., 80 или 100 декари земя? Бихъ искалъ да чуя, по какъв начинъ ще бждатъ подпомогнати такива земедѣлци-стопанинъ? Защото, ако се даде една редосѣялка на единъ земедѣлецъ-стопанинъ съ стотина декара земя, тя не ще бжде рентабилна. (Възражения) Ние ще трябва да се стремимъ да използваме пълния капацитетъ на тая машина, да може да засѣе повече площъ земя. Следователно, тази машина ще трябва да обслужва не единъ отдѣленъ земедѣлецъ-стопанинъ, а нѣколко земедѣлци-стопанинъ.

Г-да народни представители! Азъ мисля, че по отношение на тежкия земедѣлски инвентаръ ще трябва да бжде особено внимателни. Ние имаме вече маса трактори, които работятъ годишно само 30—40 дни. Ние ще трябва да помислимъ, по какъв начинъ бихме могли да ги използваме презъ цѣлата година, като ги използваме и за други мѣроприятия, освенъ за вършачкитѣ. Тѣ ще трябва да бждатъ впренгнати въ българското земедѣлие, където има условия за това.

И азъ повдигамъ единъ другъ въпросъ, който, смѣтамъ, заслужава внимание и трябва да бжде проученъ, и съ средствата на този извънреденъ бюджетъ да се направятъ известни опити, за да видимъ какъвъ резултатъ може да се получи. Смѣтамъ, че пътятъ, по който ние сме тръгнали за увеличение на земедѣлското производство — комасирането на нашитѣ земи — е много дълъгъ, и тогава, когато ние ще имаме реализирано комасирането на земитѣ — а то съ темпа, по който се движи до настоящия моментъ, ще бжде следъ нѣколко десетки години — тогава ние ще имаме вече едно друго, обратно явление: вследствие на това, че ние не сме пресѣкли възможността за раздробяване на земедѣлскитѣ стопанства по пътя на закона за наследствата, ние ще имаме наново раздробяване на земята. Азъ мисля, г-да народни представители, че ние ще можемъ да съчетаемъ предимствата на комасирането, на по-едроото земедѣлско стопанство съ принципа за частната собственост, като предприемемъ вече опитъ за кооперативна обработка на земята, онази земя, която има еднакви почвени условия и е годна за засѣване съ зърнени храни. Безспорно, това може да стане само тамъ, където позволяватъ условията, а не тамъ, където може да се използва само човѣшката ръка, защото голѣма частъ отъ нашата работна площъ е пѣсчана, камениста и планинска. Въ всѣки случай, въпросътъ за кооперативната обработка на земята, смѣтамъ, че трябва да бжде сложенъ на нашето внимание и особено министърътъ на земедѣлието ще трябва да си вземе бележка и съ средствата на този извънреденъ бюджетъ да се направятъ известни опити, за да се види, дали ще бжде насърчително, дали ще можемъ да вървимъ по този пътъ.

Отъ голѣмо значение е, безспорно, и борбата срещу болеститѣ и неприятелитѣ на растенията. Затова ние трябва да одобримъ предвидения кредитъ за борба съ болеститѣ и неприятелитѣ на растенията, тъй като, както знаете, често пъти тѣ причиняватъ такива грамадни загуби на нашето земедѣлско стопанство, че земедѣлецътъ-стопанинъ губи труда, който полага презъ цѣлата година.

Г-да народни представители! Налага се сѣщо така, едно степенуване на тѣзи мѣроприятия, които сѣ необходими за земедѣлското стопанство. Бидейки въ едно село и бедняшки по стопански въпроси, дадохъ се сѣднитѣ пре-

поръки, които са изковани, така да се каже, от живота и от опита. Ние не можем, казват, да искаме най-напред да ни се правят торича, преди да имаме добитък. Ние не можем да имаме здрав добитък дотогава, докато не бъде осигурено фуражното производство. (Възражения от д-боно) Сигурно няма противоречие между насъ. — Следователно, ще трябва да има едно степенуване въ удовлетворението на нуждите. Ние ще трябва да обърнем внимание преди всичко на отхранването на нашия добитък. А за да имаме добро отхранване на добитъка, трябва да имаме осигурено производство на фураж. Ние нямаме абсолютно никаква гаранция за производството на едно достатъчно количество фураж. Следователно, въ това направление ние ще трябва да се позамислим. И когато имаме осигурено производство на фураж, тогава ще можем да имаме много по-добър добитък и тогава, разбира се, ще се наложи да имаме и по-удобни и хигиенични обори за добитъка, а също така и торича за използване тора на добитъка. Така че, г-да народни представители, аз съмтам, че при това положение ние ще трябва да бъдем внимателни, защото, ако нямаме степенуване въ удовлетворението на нуждите, не ще може да се постигне целта.

М-роприятията, които съ предвиждат въ настоящия извънреден бюджетпроект за поощрение на влакнодайните растения, заслужават също така всичкото наше внимание. Тук аз искам да изтъкна, г-да народни представители, че памукът, чиято площ, поради програмата, усвоена вече от 8—9 години, постоянно се увеличава, представлява наистина едно доходно перо за нашето земеделско стопанство въ добри години, когато няма суша. Обаче както за всичките земеделски произведения, така и за памука, не е достатъчно само да го произведем, а ще трябва да му намерим и добър пазар, въобще да осигурим пласмента му. Смятам, че с по-гъбено решение, което е взела Дирекцията за хранозноса — да закупува памука. Памукът трябва да бъде закупван, както беше по-рано, от Земеделската банка. По този начин ще има по-добри, по-справедливи цени за производителите.

Въ връзка съ поощрението на производството на лена, имам да направя една бележка. При търговете за държавни доставки на ленени произведения се предпочитат такива, доставени от вън, поради туй, че доставчиците предлагат цени много малко по-ниски от цените на местните доставчици. Би трябвало въ такива случаи произведенията от влакнодайни култури, като лен, коноп, памук и др., за държавни нужди да се доставят от вътрешния пазар. Предимно местно производство трябва да бъде доставяно за нуждите на държавата.

(Председателското място заема председателят г-н Стойчо Момановъ)

Г-да народни представители! Не е нужно да изтъквам значението на тютюневото производство у насъ. От нашия търговски баланс се вижда, че най-голямото износно перо е от тютюн. Следователно, тютюневото производство напълно заслужава да се полагат всички грижи за него. Тези грижи ще трябва да се провеждат системно и упорито, и то не само въ продължението на 1—2 години, а последователно много години и да има постоянност. Аз зная, че има случаи, когато български тютюни се изнасят на нищожна цена и под чуждо име отиват на международния пазар, защото някои съседни страни имат добре организирана пропаганда, подвизни павилиони въ най-големите тютюневи тържища, изобщо организират много добре търговията си съ тютюн. Крайно време е да се замислим и за осигуряването по възможност на повече пазари за нашите тютюни, като същевременно се направи всичко необходимо за пропагандиране на качеството им, а не съ наши доброкачествени тютюни да се рекламират други страни, които ги купуват от насъ.

Председател Стойчо Момановъ: Приключете.

Еню Поповъ: Ще приключа. — Износът на овощи през последните няколко години показва, че се е обръщало и че трябва да се обърща голямо внимание на овощарството у насъ. Затова съмтам, че кредитите, които съ предвидени въ настоящия извънреден бюджетпроект за подобрене на овощарството, съ напълно на местото си и ще трябва да получат нашето одобрение.

Също така трябва да бъдат одобрени и кредитите, които се предвиждат за подпомагане поминъка на населението въ планинските райони.

Г-да народни представители! Тук искам да спра вниманието на г-нъ министъра на земеделието по-специално

на известни помощи, които трябва да се дадат за насърчение на някои инициативи от стопанско естество въ селата. Така напр., можах да разбера, че на гара Кривичитъ, през която минават голъма част от нашите артикули, предназначени за износ, се нуждаят от една специална кооперативна или обществена мелница за червен пиперъ. Тамъ има частни такива мелници на едри търговци, които закупват голъми количества сушени пиперки на сравнително много ниска цена, преработват ги въ мелниците си на червен пиперъ и го продават на много висока цена, печелят почти 100% въ сравнение съ цената, която съ заплатили на производителите. А когато отдални стопани производители занесат въ тия мелници пиперки да имъ ги смелят не имъ приготвят доброкачествен пиперъ, за да не бъде конкурентно-способен на пипера, който произвеждат притежателите на тзи мелници. А знаете, че е въведенъ специален контрол за качеството на червения пиперъ. Смятам, че въ районите, където има производство на червен пиперъ, трябва да се даде помощ, за да се поощрят местни кооперативни или други инициативи за постройка на такива мелници, за да може по този начинъ земедельците-производители да получат прилижително истинската цена на своя трудъ, а не да бъде ограбван от едрите търговци, както това става сега.

Г-да народни представители! Безспорно е, че горите представляват една голъма част от нашето народно стопанство. Предвидените въ настоящия извънреден бюджетпроект средства за горите си имат местото, но ще трябва, разбира се, след като всички предвидени м-роприятия почнатъ да се провеждат, да се следи, дали средствата, които ще дадемъ сега, ще отидат по предназначението си. Аз съмтам, че стопанската експлоатация на горите е най-подходяща, обаче тя ще трябва да бъде съчетана същевременно съ интересите на планинското население. Преди малко един колега каза тукъ, че сме имали 300 милиона лена доход от държавното горско стопанство. Ние не бива да гледаме на това стопанство като на предприятие, което цели печалби, а ще трябва да държимъ смътка и за поминъка на горското население. Така че, както казахъ, трябва да бъдат съчетани интересите на горското стопанство съ тия на горското население. А това ще можемъ да направимъ само тогава, когато експлоатацията на горите, макаръ и стопанска, се предостави предимно на кооперативни организации под ръководството на лесовъдите. Въ тази стопанска експлоатация, обаче, се отива и до голъма крайност, като се възлага на лесовъдите да уреждат държавни гатери, да обработват сурови горски материали — работа, която не е за тяхъ, а е за стопански организации въ горите, каквито съ кооперациите. Ако тази работа се възложи на тзи организации, ще можемъ да създадемъ по-силен доход на горското население. Ще трябва същевременно да намалимъ и тарифите за горските материали, защото, както казахъ, не бива да гледаме на горското стопанство само като на източникъ на приходи за държавния бюджетъ, а трябва да гледаме на него повече като на стопанство, което цели да създаде поминък и благосъстояние на горското население.

Председател Стойчо Момановъ: Приключете, г-нъ Поповъ.

Еню Поповъ: Г-да народни представители! Макаръ че толкова много средства се предвиждат въ настоящия извънреден бюджетпроектъ все за увеличение доходността на нашето селско стопанство, нашите грижи не ще бъдат достатъчни, ако г-нъ министърът на земеделието не обърне специално внимание и на въпроса за земеделския кредитъ, на който въпросъ и той се спрѣ въ своята реч по-рано. Той ще трябва чак по-скоро да вземе нужните мърки, што земеделците-стопанинъ да има по възможност по-лесно достъпен и по-евтин кредитъ, съобразно съ рентабилността на неговото земеделско стопанство. Защото земеделецът не може да бъде подпомогнат, щомъ ще плаща 7 или 8% лихва, която свършено не отговаря на рентабилността на неговото стопанство.

Г-да народни представители! Едновременно съ м-роприятията за увеличение добива на земеделското стопанство от единица площ, като се направи производството му по-интензивно, а така също и за приспособяването му къмъ нуждите на пазара, ние сме длъжни да осигуримъ пласмента на земеделското производство. Въ това отношение аз съмтам, че Експортният институтъ се нуждае от една реорганизация. При създаването му той беше инструментъ въ ръцете само на няколко души износители

и служеше изключително на техните интереси. Впоследствие законът се измени и в неговото централно управление бяха застъпени известни стопански организации със свои представители. Тези стопански организации, обаче, по мое мнение, не са никакви стопански организации. Във управлението на Експортния институт ще трябва да има представители на истинските икономически организации, кавито са Обществият съюз на земеделските кооперации, Лозарският съюз, Градинарският съюз и др. И от г-н министра на земеделието, и от г-н министра на търговията, и от всички, които говориха тук от трибуната по бюджета на Министерството на земеделието, се изтъкна, че повече от 90% от нашия износ се пада на производството на земеделското стопанство. Щом е така, естествено е, че представителите на икономическите организации на това земеделско стопанство ще трябва да вземат участие въ управата на Експортния институт и да приближават този институт към нуждите на това стопанство, а не той да бъде, така да се каже, монополът въ ръцете на една група хора и много често да охранява техните лични интереси. Особено при сегашния режим на търговия, когато имаме твърди цени на известни износни земеделски произведения, и тия хора не носят никакви рискове, аз съмтам, че ще трябва да се направят всичко възможно чрез Експортния институт, за да се даде на производителите истинската цена на неговите произведения, които се изнасят.

Председател Стойчо Мошанов: (Звъни) Моля, занършете!

Еню Попов: А това ще стане, когато въ управлението на Експортния институт вземат представители на икономическите организации, които боравят с износа на нашите земеделски произведения.

И така, г-да народни представители, чрез мѝропнятия като тия, които се предвиждат въ настоящия извънреден бюджетпроект, ние ще можем да увеличим добива на нашето селско стопанство, а чрез организацията на търговията съ произведенията на това стопанство ще можем да увеличим неговата доходност, а заедно съ това да увеличим въобще националния доход. Аз съмтам, че като следваме един систематичен план за реализиране на начертаните мѝропнятия, и то съ редовните средства на държавния бюджет, ние ще можем да подпомогнем нашето земеделско стопанство въ продължение на няколко години и по този начин ще постигнем голямата цел — увеличение на неговата доходност и на благосъстоянието на българския земеделец. (Ръкопляскания от ляво)

Председател Стойчо Мошанов: Има думата народният представител г-н Ангел Риболов.

Ангел Риболов: (От трибуната) Г-да народни представители! Аз мисля, че съзнат, които са се пролѝли за българското село и за българския земеделец от 60 години насам тук от тая трибуна, биха били достатъчни да оросят нашата страна и да опестят много сѝрѝства, които ние въ днешно време се мъчим да дадем за българското земедѝлие. (Ръкопляскания от дѝсно и центъра).

Г-да народни представители! Представеният ни извънреден бюджетпроект от г-н министра на земедѝлието, респ. от г-н министра на финансите, слага въ най-сериозна форма проблемата за българското земедѝлие. Аз помия думите на г-н министра на финансите при внасянето на бюджета на държавата. Той каза: „За да подобрим положението на българския народ, на българското село, на българския земеделец, изобщо на българския стопанин, необходимо е да повдигнем неговия доход“. Неговият доход, г-да народни представители, обаче, ще бъде повдигнат, ако имаме една правилна политика, целяща подобрене положението на българското село, което представлява основата, грѝбнакът, както казваме, на нашата държава. Може смѝло да се каже, че от 60 години насам много сме приказвали за нашето земедѝлие, но малко сме вършили, или, по-право, много сме се мъчили да вършим нѝщо за него, обаче не сме постигали големи резултати. Аз оприличавам българската земя на една голѝма нива, а българския стопанин — на един съяч. Този съяч, обаче, като е сграблѝ семето, хвърлят е съ шепи на едни мѝста, други мѝста махне и засѝгалъ, а до трети мѝста дори не се е докосвал. Затуй именно нашата българска земя прилича на една нива, която перационално и недобре е обработвана.

Ожакатият моят избирателен колеция, аз стигнах въ най-крайните и пунктове, и мога да ви кажа, че тамъ

животът и сега си тече тъй, както е било, и въ турско време. Като отидох въ едно село, отдалечено на 55 км. от центъра на околнѝята, направих ми впечатление, че въ кафенето седят много старци. Исках да им направя комплиментъ и им казах: тукъ върѝтъ тѝзи гори върѝтъ тази хубава природа, както виждамъ, хората стигат до дълбока старост. Единъ от тѝх ми отговори: „Господи! Хората тукъ не стигат до дълбока старост, а преждевременно остаряват“. И когато ги попитах на колко години са, оказа се, че това са хора между 45—53 години, които не са годни за земеделска работа и не ходят на такава работа, поради крайно физическо изтощение и затуй са седнали тамъ. Такива краища въ България има много, а ние ги наричаме земеделски краища на България! Ние сме земеделска страна, но, както каза и г-н министърът на земедѝлието, земеделска страна без земедѝлие. Ние много се перимъ съ нашето земедѝлко производство, както и съ нашето скотовѝдство, и често ги сравняваме съ тѝзи въ други държави, но мене ми се струва, че въ Европа ние каточели държимъ последно мѝсто по развитие на земедѝлието и скотовѝдството.

Г-да народни представители! Азъ нѝма да ви давамъ данни и цифри — достатъчно ги дадох тѝзи, които говориха преди мене — за да ви изтъкнамъ положението, въ което сме изпаднали. Мога да ви кажа само едно: прави ми впечатление, че, докато други държави съ по-малко пространство отъ насъ, кавито са Дания, Холандия, Бельгия, иматъ по 20—25 крави на квадратенъ километър, ние, земеделска и скотовѝда България, съ толкова гори и полета, имаме едва 3—4 крави на квадратенъ километър, и то какви! При това и тѝ отъ ден на ден намаляватъ. Не мога да отрека, че въ миналото са полагани грижи отъ всички правителства, които са управлявали страната, но, както ви казахъ, поради липсата на една определена политика на държавата, главно поради неправилното използване сѝрѝствата на държавния бюджет, сме стигнали до положението, днесъ наново да оплакваме и окаяваме българското село и да лѝземъ сълзи за него. Целъ съмъ днешният почти на всички Народни събрания отъ 25—30 години насамъ и съмъ видѝл, че централниятъ въпросъ тукъ, въ Камарата, винаги е билъ повдигането на българското село. Днесъ наново се налага по-вяк да се върнемъ къмъ българското село. Струва ми се, обаче, че този повяк е повечето фраза и че въ него не се е влагало и не се влага съдържание. Докато сѝрѝствата на държавния бюджет, които се нелятъ отъ мѝнѝстрѝ изворѝта на българския животъ, не се използватъ рационално и се харчатъ за големи и скѝпи строежи тукъ, въ столицата, и въ други нѝкои по-големи градове, българското село ще си остава все още назадъ и ние още много ще приказваме за повдигане поминѝка на селското население. Азъ виждамъ, г-да, народни представители, че години подъ редъ, не само държавата, но и обществени организации, които са подъ контролата на държавата, се стремятъ все повече и повече да харчатъ сѝрѝства за строежи на големи и луксозни постройки. Това се прави дори и тогава, когато сѝрѝствата се събиратъ направо отъ земеделските производители, какъвто случай имаме въ Варна. За храните, които пристигатъ на стоквата борса тамъ, се плаща единъ определенъ куртаж, една комисиона, частъ отъ която се отдѝля за сграда на стоквата борса. И сега тамъ са хвърлиха 16—20 милиона лева въ едно луксозно здание за борса, трѝт четвърти отъ което сега стоятъ празни — цѝлятъ горенъ етажъ и северната му страна. На много мѝста ще видите подобно разхищение на сѝрѝства, които се събиратъ отъ цѝлата страна. Затова сме стигнали до това положение, да се чудимъ и маемъ отъ къде да намѝримъ сѝрѝства за българското земедѝлие. Докато не изменимъ тая система на разхищение държавните сѝрѝства, на изсмукване жизнените сили на българското село и хвърлянето имъ въ големи градища за ненужни постройки, дотогава нѝма да увеличимъ производството на българското село и нѝма да подобримъ неговия поминѝк. (Ръкопляскания отъ дѝсно и центъра)

Представеният извънреден бюджетпроектъ нѝма да разглеждамъ подробно. Това направиха преждеговорившиятъ. Азъ го намирамъ за една цѝла земеделска програма, която трябва да се изпълни. И самиятъ бюджетъ на Министерството на земедѝлието, който гласувахме, представлява една цѝла обширна програма, която, ако действително се реализира, ще даде онова, което уважамъ г-н министъръ на земедѝлието очаква. Но съмѝтайте, какво би било, г-да народни представители, ако онова, което г-н министърътъ на земедѝлието очаква като увеличение на дохода на българското село или на българското национално стопанство, не бъде 80%, а бъде само 10%,

като вземемъ за основа производството на зърненитѣ храни. Азъ не искамъ увеличение 80%, а увеличение 10—15%. Но за мене се слага голѣмиятъ въпросъ, който тревожи не само насъ, а тревожи цѣлия свѣтъ, и за който се събираха нѣколко свѣтловни конференции — въпросътъ за цената преди всичко на зърненитѣ произведения, а най-вече за цената на житото, понеже ние сме страна предимно производителка на жито. Ние произвеждаме около два милиарда килограма жито. Отъ тѣзи два милиарда килограма жито, правейки смѣтка за последнитѣ 15 години, ние изнасяме срѣдно една 86 милиона килограма годишно. Направете смѣтка и ще видите, че това е единъ процентъ отъ 5—6%. Г-нъ министрътъ на финанситѣ казва, че е 7—8%. И се чудимъ какво да правимъ това жито; чудимъ се каква система да намѣримъ, щото трудътъ на българския земеделецъ да бѣде добре платенъ. Въ тази страда азъ чухъ вече думи отъ народни представители, които схващатъ, че повишението цената на зърненитѣ произведения, специално на житото, засѣга една друга частъ отъ българското население, която се смѣта дори по-голѣма и която трѣбва да се покровителствува повече. Ние и по този въпросъ, г-да представители, не сме наясно. Увеличената цена на житото е ли въ вреда на интегриситъ на ония сѣловия, които не произвеждатъ жито? На този въпросъ азъ искамъ да се спра тукъ, защото смѣтамъ, че отъ правилното му разрешение, до голѣма степенъ зависи, дали ще се приложатъ ония препоръчвани мѣрки, за които ние ще гласуваме 128-милионния кредитъ.

Г-да народни представители! За мене стимулъ за производството преди всичко е цената. Ние можемъ да хвърлимъ колкото искаме материални срѣдства за мелiorации, за водонапояване, за всички други подобности, които ще направимъ въ земеделското производство, ако, обаче, ние нѣмаме осигурени цени на нашитѣ произведения, всичко това рискува да бѣде загубено, затуй защото отчаянието ще дойде отъ невъзможността да получи цената на своя трудъ оня производителъ, за когото ние ще похарчимъ тия пари. Ето защо, азъ смѣтамъ че съ въпроса за цената на житото, министрътъ на земедѣлството, както и министрътъ на търговията и министрътъ на финанситѣ сериозно трѣбва да се занимаватъ. Този въпросъ не бива да се разрешава всѣкога инцидентно и не бива около него да се създава единъ смутъ въ българското общество и да се таксува, че повишението цената на житото ще докара повишение ценатъ на хлѣба а това пъкъ ще докара страдание на бедното население.

Г-да народни представители! Никѣде въ Европа нѣма свободни цени на житото. Навсѣкѣде ценитѣ се валоризиратъ съ огледъ на мѣстното производство. И ако намъ ни посочватъ, че днесъ на европейския пазаръ житото имало извънредно ниски цени че при тия цени следвало държавата да не дава валоризация на цената на житото, че ние ще трѣбва да понижимъ цената на вътрешния пазаръ, това е една много погрѣшна теория.

Г-да народни представители! Международни причини, най-вече политически и стопански, наложиха повсемѣстното спадане цената на житото. И всички мѣрки, които се опитатъ да взематъ европейскитѣ държави за подобрене на това положение, не се осъществиха, затуй, защото навсѣкѣде принципътъ на автархията залѣ свѣта и днесъ всѣки се мнѣи да се самозадоволява. Навсѣкѣде работятъ за войната, навсѣкѣде очакватъ войната, която никой не ще, обаче все пакъ всички работятъ за нея. Става едно надпреварване, особено отъ западноевропейскитѣ страни, кой повече земя да пригоди за производство на зърнени храни. Днесъ виждаме, че само следъ 4-5 годишни усилия и Италия, и Германия увеличиха извънредно много своето зърнено производство, пъкъ и Англия се запаса съ голѣмо количество жито отъ своитѣ доминиони, отъ своитѣ колонии. Тия голѣми натрупвания на зърнени храни предизвикаха безспорно едно спадане на ценитѣ на хранитѣ. Днесъ въ всички страни вътрешнитѣ цени сѣ високи. И Англия, и Германия, и Франция, за покровителство на своето земедѣлие поддържатъ високи цени, като същевременно опредѣлятъ голѣми вносни мита за ония храни, които се внасятъ у тѣхъ. Ние днесъ нѣмаме една международна цена на житото.

Христо Василевъ: Това е най-вѣрно.

Ангелъ Риболовъ: При опредѣляне цената на житото днесъ, не трѣбва да се ръководимъ отъ нѣкакви сѣ международни паритетни цени, които днесъ не съществуватъ. Днесъ съществуватъ смѣтките на ония държави, които сѣ много по-силни отъ насъ и които много по-добре могатъ да си направятъ смѣтката, за да могатъ нашитѣ произведения да ги взематъ, ако трѣбва, даже и безъ

пари. Ето защо, ценитѣ вътре въ страната трѣбва да се опредѣлятъ съ огледъ интереситѣ на цѣлокупното наше стопанство. А цѣлокупното наше стопанство изисква да опредѣлимъ цени такива, които да бѣдатъ не подъ производственитѣ разноси, а да бѣдатъ надъ производственитѣ разноси, да дадатъ единъ плюсъ на земеделското стопанство и по тоя начинъ да го стимулиратъ къмъ по-голѣмо и по-голѣмо производство. Мене не ме е страхъ, че можемъ да изнасяме 200, 300, 400 и 500 милиона килограма жито дори по 1 левъ килограма, ако можемъ да задържимъ за онова жито, което се консумира въ нашата страна, едни цени достатъчни да поддържатъ равновесието на земеделското стопанство. Така тоя излишъкъ ще можемъ да го изнасяме и на ниска цена, или дори можемъ да го задържимъ за известни години у насъ. Въ това отношение, обаче, ние твърде малко сме работили. Азъ си спомнямъ оная организация, която се създаде най-напредъ следъ войната за търговия съ зърнени храни — Консорциумътъ, който имаше за целъ да подпомогне износа на българскитѣ произведения, главно на зърненитѣ храни, и да даде възможностъ на българския производителъ да получи ония облаги, които международната пазарна конюнктура му дава. Тогава хранитѣ имаха доста високи цени, които биха могли да създадатъ резерви за нашитѣ земеделски стопани. Това, обаче, не стана, защото Консорциумътъ възпри една система да отдѣля печалби. Тия печалби, обаче, трѣбваше въ последствие да послужатъ косвено пакъ за повдигане на самото земедѣлие. Тѣзи печалби, около 200 милиона лева, бѣха отдѣлени въ Българската земеделска банка, като специаленъ фондъ за силози и елеватори, за които ние тукъ постоянно приказваме и за които азъ не виждамъ да е предвидена сума въ законопроекта. Тия силози и елеватори, г-да народни представители, трѣбваше да бѣдатъ построени отъ българската държава отъ този именно фондъ, но въ 1927 г., струва ми се, нашето Народно събрание реши този фондъ да бѣде присъединенъ къмъ капитала на Българската земеделска банка. И ние стигаме днесъ до положението тая Банка, чрезъ Дирекцията на храноизноса, да дава пари подъ лихва на българскитѣ земеделски производители и да взема всѣка година по 25-27 милиона лева лихви отъ сѣщитѣ тия пари, които стоатъ въ каситѣ на Българската земеделска банка като нейнъ капиталъ. Азъ не отричамъ, че Българската земеделска банка е на българскитѣ земедѣлци, но, както тукъ се изрази вчера или завчера единъ отъ ораторитѣ, Българската земеделска банка е на цѣлокупното българско земедѣлко стопанство, а не само на производителитѣ на зърнени храни. Производителитѣ на зърнени храни дадоха тия пари и въ продължение на много години даватъ по 30 милиона лева годишно като лихви на Българската земеделска банка. Това мене ми се струва, че е една погрѣшно направена смѣтка, и ако има възможностъ, трѣбва да се оправи. Днесъ Дирекцията на храноизноса щѣше да има единъ голѣмъ собственъ капиталъ отъ олихвяването на тия 200 милиона лева въ разстояние на толкова години и не щѣше да плаща лихва, като по този начинъ щѣше да плаща единъ плюсъ къмъ цената, която се плаща на производителя за житото днесъ.

Азъ и другъ пътъ — въ извънредната сесия презъ миналото лѣто — имахъ възможностъ да приказвамъ тукъ върху цената на житото и Дирекцията на храноизноса. Запазвамъ си правото да приказвамъ пакъ по този въпросъ тогава, когато се внесе законопроектътъ за организация на Дирекцията на храноизноса. Сега минавамъ по-нататъкъ.

Г-да народни представители! Както въ началото ви заявихъ, азъ не ще се спра да разглеждамъ пунктъ по пунктъ всичкитѣ ония хубави мѣроприятия, които сѣ предметъ на законопроекта и за които ние ще гласуваме 128.000.000 л. кредитъ. Азъ ще подчертая, обаче, най-важнитѣ отъ тия мѣроприятия, които следва да се реализиратъ и за които сѣ предвидени, споредъ мене, много малко срѣдства.

Азъ смѣтамъ, г-да народни представители, че всички тия кредити, които сѣ предвидени за борба съ сушата, за подпомагане и набавяне на инвентаръ и пр. и пр. сѣ необходими. Ще се спра за малко на инвентара. Необходимо е да се създаде една държавна фабрика за земеделски машини у насъ отъ тѣзи 20.000.000 л., предвидени въ § 2 отъ таблицата, вмѣсто да се даватъ като помощъ на частни лица и организации за поправка и набавяне на такива. Има известни земеделски машини, които се произвеждатъ въ наши работилници, но много несистемно, откъслечно. Плуговетѣ, бранитѣ, вѣялките и редъ други машини биха могли да се произвеждатъ въ държавни работилници, кѣдето ще намѣрятъ препитание много бъл-

гарски работници. Даже би могло да се възприеме една смислена система, като се използва и личната инициатива на предприемчиви български индустриалци.

Ще кажа няколко думи и по необходимостта от семействени машини. Ако нашето земеделие дава малък доход, това се дължи до голяма степен на туй, че в цяла Европа по качество най-лошо е нашето жито, поради твърде многото примеси, които съдържа. Една щастлива година е миналата. Благодарение климатическите условия, нашето жито производство миналата година имаше най-малко примеси от всички предишни години. Ако успеем да отделим съществено пречистване на смето само 3-4% от плевелите, ние ще направим увеличение на житното производство с толкова процента — което пък е равно на сегашния наш износ на жито.

За новите култури — памук, лен, тютюн и пр. — достатъчно се говори. Аз само ще ги помена тук и ще кажа, че всички кредити предвидени за тях, са твърде необходими. Необходим е също и кредитът за картофената култура. Картофите днес могат да бъдат един износен артикул, и твърде хубаво е направено, че се предвиждат средства и за картофената култура.

Искам да се спра за един въпрос, на който се спрех и при разглеждането на бюджета на Министерството на земеделието, по който въпрос прави ми впечатление, че от години се работи, обаче нищо не се създава, тъй като се предвиждат много малко средства — това е въпросът за разселването на горското население от поронишките райони, което, бих могъл да кажа, не за срам, а за гръхота се нарича земеделско население. Във бюджета на Министерството на земеделието е предвидена една служба по вътрешно преселване с 189.000 л. кредит за тази цел. Безспорно, с тази сума нищо не може да се направи. От години се работи в това направление, но твърде малко хора са разселени. Сега в § 17 от таблицата се предвижда една сума от 3.000.000 л. като помощ на изселващите се от балкански, планински и поронишки места земедельци, а същевременно и като възнаграждение на ония стопани, които сполучливо укрепяват тия поронища, а също и за работници. Тази сума е извънредно недостатъчна. Ако искаме да направим нещо в тази област — а трябва да бъде направено — трябва да предвидим по-голяма сума. Ако в този бюджет не може да се сложи такава, нека г-н министърът на земеделието и държавните имоти, както и г-н министърът на финансите, подирят средствата за това разселване, което ще засегне може би над 1 милион български граждани, които днес мизерствуват и се ужасно изразяват, тогава когато голяма част от нашата земя, почти 10%, стои в ръцете на хора, които днес желаят доброволно да напуснат нашата страна и предлагат земята си, обаче няма кой да я купи. Днес тази земя — знаете за коя земя говоря — се предлага. По силата на един съществуващ закон трябва да я изкупи Българската земеделска и кооперативна банка. Обаче, тя по свои съображения — не знам какви — не прави това, законът стои неприложен. И асложнява така както е съставен, с извънредно много формалности, е почти неприложим. Така се даде възможност, ония земи, които се предлагат от изселващите се, пак да минат в ръцете на земедельци, но чрез посредничество на търговци на земи.

Това не трябва да става, г-да народни представители. Аз мисля, че Българската земеделска и кооперативна банка има достатъчно средства; тя и днес ги дава като личен кредит, но тя трябва да ги даде на самата държава, за да може държавата да организира закупуването на тия имоти, които се предлагат, и да задоволи голямата глад от земя в българското село, а най-вече да се даде възможност да разселим населението от бедните планински краища и да го настаним в полето.

Тук един наш колега изказва опасения за ония хора, които ще снемем от планините, за да ги заселим в полето. Нашите планини не са Хималаите, не са Алпите. Това са планини с няколко стотин метра над морското равнище. И ако не цялото наше население, то голяма част от полското население е слезло от планинските места и е населило полетата, без разбора се, да е измърло. Според мене, такава опасение е неоснователно. Нашето планинско население трябва да слезе в полето, да обработва земята и да се нахрани по-добре, та да не бъде в тежест на самата държава, ами да донесе и то един плюс, както другите земедельци производители от полетата.

Пред вие на твърде много напредналото време и голямото желание на г-да народните представители да свър-

шимъ част по-скоро с този законопроект, аз завършвам, като апелирам към вас да гласувате единодушно този законопроект, който смятам, че е един от най-добрите законопроекти, които са внесени в това Народно събрание. (Ръжоплъскания от всички страни)

Председател Стойчо Моманов: Има думата народният представител г-н Вълчо Бонев

Вълчо Бонев: (От трибуната) Г-да народни представители! Доста оратори се изказаха, и аз ще бъда много кратък. Аз се изказах и по бюджета на Министерството на земеделието; сега ще кажа само няколко думи, особено за онези култури, които се произвеждат в Южна България, като памук, тютюн, ориз и пр. Ще бъда много кратък, защото виждам, че на всички търпението вече е изчерпано.

Преди години много се говореше да се насърчи производството на памук, обаче не се обръщаше никакво внимание от земеделските стопани върху това, защото цените на зърнените храни бяха добри и с по-малко труд се произвеждаха. Преди няколко години съ специален закон се насърчи производството на памук и се заса в Южна България достатъчно пространство. Обаче, след известно време, като се видя, че памукът стои на една и съща цена, населението се поотчая зауй, защото разбра същевременно, че оная почва, която една година се засава с памук, следващата година дава слабо жито. Земеделските стопани разбраха туй и намаляха снетата на памук. Докато в началото имаше села, които първата година събраха и изкарваха по 40-50 хиляди килограма памук, след 2-3 години намаляха производството до 10-15 хиляди килограма. Причината, за да се намали производството на памук е, че почвата, засяна една година с памук, следващата година дава недоброкачествено, съвсем слабо жито.

За да се подобри производството на памук, смятам, че е необходимо да се повиши цената му. По-рано, когато памукът се купуваше от Земеделската банка, измаганията ставаше с грижи на Земеделската банка. След като грижата за памук се прехвърлиха върху Дирекцията на храноизноса, за измаганията на памук се плаща по-ниска цена и можа да се даде най-малко 1 л. повече на килограм на производителя. Така ще се засили производството на памук. Смятам, че когато се цели да се насърчи производството, ще трябва да се направи всичко възможно, за да се намалят до минимум разходите около събирането, измаганията и пр. на памук, а не да се търси печалба от тая работа. Имам факти, от които се вижда, че действително, ако се разпредели добре работата и ако не се взема печалба, за килограм семе може да се даде най-малко 1-1.5-2 л. на производителя.

Също така в Южна България трябва да се обърне най-сериозно внимание на тютюневата култура. Мнозина тук казваха, че имаме много земеделски стопанства с 20-30 декари земя и тя не може да възнагради труда на земеделските стопани, освен ако те съят тютюн. Миналата година имаше тютюн, който се продаваше по 8 л., 7 л., даже и по 5 л. килограм. Ще трябва да се нареди така, че тютюнът, колкото и да е долнокачествен, да има една по-твърда, по-определена цена.

Също така е важен и въпросът за насърчение на скотовъдството, по който въпрос завчера направих едно предложение, което не се прие. Не трябва да се събират големи такси от скотовъдците. Г-да народни представители! Аз имам сведения, че на овца или коза се плаща по 140 л. годишно за паша. Направете сметка: ако един скотовъдец плаща по 140 л. за една овца или за една коза, какъв приход ще остане за него? Имам една статистика, която показва, че от 1926 г. насам за 8 години броят на овцете е намалел с 256.000 глави. Като се сметне по 200 л. приход от глава — това прави около 260.000.000 л. загуба за народното стопанство.

Когато се знае, че имаме съвсем дребни земеделски стопанства и има маса безработни в селата, които не могат да употребят никъде другаде своя труд, очевидно това е един голям въпрос, който не трябва да се минава бързо. Не трябва да се казва, че това е чобанска работа и не е от голям интерес. Ние трябва да положим всички усилия, трябва да се замислим тук как да създадем поминък на селската непродоволителна, безработна маса. Ние виждаме, че в градовете има също голяма безработица и затова не трябва да мислим, че който е без работа в село, като отиде в града, ще на-

мърй веднага работа. Така че много необходимо е да обърнем по-голям внимание на скотовъдството.

Другъ единъ важенъ въпросъ. Въ 1928 г. имаше оземлени хора, но земята имъ бѣха отчуждени и включени въ обекта на горското стопанство. Досега тѣ не сѣ оземлени наново.

Това сѣ все въпроси, които искатъ своето бързо и правилно разрешение, за да може да се облекчи положението на безработната селска маса.

Г-нъ Риболовъ обясни съ нѣколко думи, които азъ напълно сподѣлямъ, че положението на безземелния нашъ селянинъ е крайно влошено. Нѣмамъ статистика за цѣла България, но отъ изчисленията, които съмъ правилъ за нашата околина, и отъ сведенията на агрономитѣ, виждамъ, че имаме 5.000 стопани, които иматъ по-малко отъ 30 декари земя. Тия 5.000 стопанства иматъ срдѣно по 3 души, значисичко 25.000 души. На каквато цена да продадатъ тютюна тази година, всѣко стопанство ще има най-малко по 10.000 л. годишенъ бруто-доходъ. Направете си заключение какво е положението на тия 25.000 души отъ тая околина, щомъ като всѣко стопанство ще има 10.000 л. годишенъ доходъ. А като имате предвидъ, че тия хора ще издигатъ и данѣни, ясно е въ какво положение ще се намерятъ. Азъ съмъ получилъ писма съ по 500 подписи, въ които селянитѣ питатъ какво ще направи държавата, и искатъ да бѣдатъ облекчени.

Тия въпроси искатъ бързо и правилно разрешение. Азъ смѣтамъ, че ние тукъ не можемъ да мълчимъ, а трѣбва да работимъ за разрешението на тия въпроси. Азъ съмъ отправилъ писане до г-нъ министра на вътрешнитѣ работи преди месецъ-два по този въпросъ. Завчера ме потърсили, за да ми се отговори, но ме нѣмаше. Касае се за въпроси, които искатъ бързо разрешение, затуй трѣбва да работимъ. Завършвамъ, г-да! (Ражкопѣхвания)

Председателъ Стойчо Мошановъ: Г-да! Листата на записанитѣ оратори е изчерпана. Г-нъ министърътъ на желѣзницитѣ и г-нъ министърътъ на земедѣлието нѣма да говорятъ.

Ще гласуваме. Тия, които приематъ на първо четене законопроектъ за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти за 1939 бюджетна година, моля, да вдигнатъ ржка. Събранието приема единодушно.

Пристапваме къмъ точка трета отъ дневния редъ:

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗВЪНРЕДЕНЪ БЮДЖЕТЕНЪ КРЕДИТЪ ПО БЮДЖЕТА НА ГЛАВНАТА ДИРЕКЦИЯ НА ПОЩИТѢ, ТЕЛЕГРАФИТѢ И ТЕЛЕФОНИТѢ ЗА 1939 БЮДЖЕТНА ГОДИНА ВЪ РАЗМѢРЪ НА 75.000.000 Л.

Моля г-нъ секретаря да го прочете.

Секретаръ Димитъръ Марчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроектъ за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за 1939 бюджетна година, въ размѣръ на 75.000.000 л.

Г-да народни представители,

Срдѣствата, които се даватъ съ редовния бюджетъ на Главната дирекция на пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за обзавеждане и за подобрене на телеграфо-пощенскитѣ и телефонни служби и за радиото, сѣ свършено недостатъчни, за да се поддържатъ тия служби на нужната висота и отговорятъ на нуждитѣ на изискванията на държавата и населението.

При това положение се наложи да се потърсятъ срдѣства чрезъ единъ заемъ отъ Пощенската спестовна каса, въ размѣръ на 75.000.000 л., за като целъ се изработи законопроектъ, съ който бѣхте сезирани и го одобрихте вече, като постѣпленията отъ този заемъ се употребятъ за покриване на разходитѣ по този извънбюджетенъ кредитъ. Тѣзи разходи сѣ посочени въ таблицата къмъ приложения законопроектъ.

Като Ви представямъ този законопроектъ, моля Ви, г-да народни представители, да го одобрите чрезъ надлежно гласуване.

Гр. София, февруарий 1939 година.

Министъръ на финанситѣ: **Д. Божиловъ**

Проектъ

ЗАКОНЪ

за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за 1939 бюджетна година, въ размѣръ на 75.000.000 л.

Чл. 1. Разрешава се извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за 1939 бюджетна година въ размѣръ на 75.000.000 л., който се разпредѣля по параграфи, съгласно съ приложената подробна таблица.

Чл. 2. Разходитѣ по този извънреденъ бюджетенъ кредитъ да се покриватъ отъ постѣпленията на заема, който ще се склучи отъ Пощенската спестовна каса, на основание закона за отпускане заемъ въ размѣръ на 75.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса при Главната дирекция на пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за службитѣ на последната.

ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

за разходитѣ по извънредния бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за 1939 бюджетна година, въ размѣръ на 75.000.000 л.

§	Наименование на разходитѣ	Искать се кредити лева
1.	За довършване сградата за радио-студио въ София съ вътрешнитѣ ѝ инсталации и обзавеждане; за постройка на жилищни помѣщения при радио-предавателя въ Вакарелъ; за покупка на технически материали за поддържане на радио-станциитѣ въ София, Стара-Загора и Варна	16.500.000
2.	За покупка на нова телефонна автоматична централа и постройка на кабелна мрежа въ гр. Пловдивъ (материали и монтажъ) и за разширение съществуващитѣ автоматични централи; за високофреквентни телефонни уредби и телекопирни машини; за инструменти и принадлежности за механизитѣ и надзорницитѣ; за галванически елементи и токоизправители; за резервни части на телеграфни и телефонни апарати и нумератори; за пощенски вагони (покупка на нови и за ремонтъ на стари)	41.500.000
3.	За телеграфни стълбове, жици, изолатори, напрѣчници, бурми, машини и други материали, потребни за въздушнитѣ линии; за разни видове кабели, изолерна жица, за външни и вътрешни инсталации и мрежи	7.000.000
4.	За сурови материали, полуфабрикати, машини за изработване всички видове поръчки въ т. т. работилница; надници на временни работници въ т. т. работилница и за разширение на последната	3.500.000
5.	За превозъ на строителни материали съ желѣзницитѣ и съ други превозни срдѣства; за покупка на моторни вѣздачи и коли за превозъ на тежки материали, заедно съ резервни части; постройка на гаражъ	4.000.000
6.	За надници на временни работници по извършване на строежитѣ и ремонтитѣ на т. т. линии, въ полето и на градскитѣ мрежи и други	2.500.000
	Всичко	75.000.000

Председателъ Стойчо Мошановъ:

Има думата г-нъ Георги Говедаровъ. — Нѣма го.
Има думата г-нъ Димитъръ Търкалановъ. — Нѣма го.
Има думата г-нъ Василь Вълковъ. — Нѣма го.
Има думата г-нъ Минко Баръмовъ. — Нѣма го.
Ще гласуваме.

Тия, които приематъ на първо четене законопроектъ за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за 1939 бюджетна година, въ размѣръ на 75.000.000 л., като законопроектъ се изпрати въ бюджетарната комисиия, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристапваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ:
ДОКЛАДЪ НА БЮДЖЕТАРНАТА КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТОПРОЕКТА НА РАЗНИТѢ ФОНДОВЕ НА ДЪРЖАВАТА ЗА 1939 БЮДЖЕТНА ГОДИНА.

Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„БЮДЖЕТЪ

за приходитъ и разходитъ на разнитъ фондове, управлявани отъ министерствата съгласно чл. 118 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията за 1939 бюджетна година.

1. Главна дирекция на държавнитъ дългове.

а) Фондъ „Евентуални загуби отъ заемитъ и пр.“

Приходи.

§ 1. Фондъ „Евентуални загуби отъ заемитъ, отпуснати на пострадали отъ наводнение, отъ разбойнически ядра и на пострадали земеделци — 80.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„Разходи.

§ 1. Фондъ „Евентуални загуби отъ заемитъ, отпуснати на пострадали отъ наводнение, отъ разбойнически ядра и на пострадали земеделци — 50.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„б) Амортизационенъ фондъ по заема на д-во „Червенъ кръстъ“ отъ 1912 г.

Приходи.

§ 1. Амортизационенъ фондъ по заема на дружеството „Червенъ кръстъ“ отъ 1912 г. — 190.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„Разходи.

§ 1. Амортизационенъ фондъ по заема на дружеството „Червенъ кръстъ“ отъ 1912 г. — 190.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

2. Министерство на вътрешнитъ работи и народното здраве.

а) Фондъ „Князь Алеко Богориди“.

Приходи и разходи.

§ 1. Капиталъ — 1.980 облигации по 6% държавенъ заемъ 1923 г. на номинална стойностъ 990.000 л., сѣтани по курсъ 252.50 л. — 499.950 л. Отъ лихви на фонда и капиталъ 1.195.691 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„§ 2. Разходъ, съгласно завещанието на дарителя“ — не се предвижда кредитъ.

„б) Фондъ „Здравни фондове“ по членове 243 и 244 отъ закона за народното здраве и по чл. 12 отъ закона за построяване и обзавеждане Института за народно здраве, при Главната дирекция на народното здраве.

Приходи.

§ 1. Остатъци отъ съществуващитъ до сега здравни фондове; отъ глоби, налагани отъ държавни здравни власти (областни, околийски, участъкови и др.); отъ подаръци, завещания и др.; отъ такси, събирани отъ частни

лица и др. за извършвани лабораторни изследвания (по членове 92 и 93 отъ з. н. з.); суми, постигнати отъ тактитъ за труда въ издържанитъ отъ държавата участъкови аптеки; отъ лихвитъ на капитала — 10.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„§ 2. Приходи по чл. 12 отъ закона за построяване и обзавеждане на Института за народното здраве въ София, както следва: наличната сума и постигленията отъ лѣкуващитъ се противъ бѣсъ; половината отъ стойността на продаденитъ биологически и други продукти, произведени отъ института; такситъ за изследване въ института; дарения, завещания и случайни постигления; лихви и отъ наличността на фонда — 3.520.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„§ 3. Постигления отъ заема, сключенъ съ Б. з. к. банка, съгласно наредбата-законъ за изграждане на здравни домове въ селата и въ по-малкитъ градове („Д. в.“ брой 62/1938 г.) — 15.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 3, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„Разходи.

Глава I.

§ 1. а) За постройка и подпомагане строежи на санаториуми, павилиони за гърдоболни, за заразно-болни, здравни домове и други — 1.400.000 л.

б) За изграждане санаториумъ при спирка „Радуици“, съгласно наредбата-законъ за построяване и обзавеждане на санаториума „Дадунци“ („Д. в.“ брой 188 отъ 1937 г.) — 5.500.000 л.

в) За поощрение на инициативи за построяване на здравни домове, обществени бани, нуждници и др. подобни — 400.000 л.

г) За подпомагане общинитъ, съгласно наредбата-законъ за изграждане на здравни домове въ селата и въ по-малкитъ градове („Д. в.“ брой 62 отъ 1938 г.) — 15.000.000 л.

д) За лихви и погашения на 15.000.000 заемъ, сключенъ отъ Б. з. к. банка съгласно наредбата-законъ за изграждане на здравни домове въ селата и въ по-малкитъ градове — 2.000.000 л. Всичко 24.300.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„§ 2. Уреждане постоянни и временни изложби; набавяне на образци, модели и други за изложбитъ, както и предмети за здравна пропаганда — 200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсухановъ: (Чете)

„§ 3. Купуване превозни сръдства и издържането имъ, както и ж.-п. карти, за здравнитъ служби — 350.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 3, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. За възнаграждение на лица, ангажирани въ строежи, както и за специални проучвания и на такива натоварени съ здравно-метеорологични проучвания, въ връзка постройката на санаториуми и др. лечебни заведения и за набавяне нужния инвентаръ за тия проучвания — 200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 4, както се прочете, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 5. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 450.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 5, както се прочете, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 6. Връщане неправилно внесени суми по текущия бюджетъ“ — не се предвижда кредитъ.

„Глава II.

§ 7. а) За поддържане, обзавеждане и издръжка И. Н. З. и за покупка на мѣсто и постройка на ферма и др. сгради за И. Н. З. и за разходи отъ минали 6. години — 3.100.000 л.

б) за подпомагане лица, следващи въ организирани отъ И. Н. З. курсове и пр. (чл. 12 отъ зак. за построяване и обзавеждане И. Н. З. въ София) — 70.000 л. Всичко 3.170.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 7, както се прочете, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 8. Възнаграждение на ръководителитъ на постр. И. Н. З. въ София, както и на вещи лица — 350.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 8, както се прочете, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„в) Фондъ „Ставри Константиновъ“ — гр. Сопотъ.

Приходи и разходи.

§ 1. Капиталъ — а) въ срочни свидетелства — 376.004 л. б) въ държавни облигации — 37.100 л. Всичко 413.104 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. Разходъ, съгласно завещанието на дарителя“ — не се предвижда кредитъ.

„3. Министерство на народното просвѣщение.**а) Фондове на завещатели и дарители.**

№ по редъ	Наименование на фонда	Капиталъ на 1 януари 1939 г. ценни книжа и текущи сметки	Предвидени приходи за 1939 г.	Искатъ се разходи за 1939 г.
1.	Авксентий Велешки . . .	22.630	1.300	1.300
2.	Александъръ Елисициня . . .	364.700	31.000	31.000
3.	Ангелъ и Тодора Иванови . . .	885.000	54.000	54.000
4.	Ангелъ и Янко Георгиеви Желкареви . . .	590.500	34.000	—
5.	Ангелчо Г. Губидѣльниковъ . . .	170.500	10.500	2.000
6.	Андрей Екимовъ . . .	135.900	8.000	7.000
7.	Антонъ Н. Лопатаревъ . . .	95.500	6.000	4.500
8.	Архимандритъ Йонийски Рилски . . .	3.550	200	—
9.	Архимандритъ Максимъ Райковичъ № 1 . . .	21.600	2.000	2.000

10.	Архимандритъ Максимъ Райковичъ № 2 . . .	155.400	12.000	12.000
11.	Архимандритъ Максимъ Райковичъ № 3 . . .	12.600	1.200	1.000
12.	Архимандритъ Максимъ Райковичъ № 4 . . .	317.000	22.000	—
13.	Архимандритъ Максимъ Райковичъ № 5 . . .	37.000	3.300	3.300
14.	Атанасъ Г. Аврамовъ . . .	552.000	44.000	—
15.	Атанасъ Илиевъ Дуковъ . . .	274.000	8.600	—
16.	Атанасъ Радевъ . . .	697.000	50.000	400.000
17.	Атанасъ Р. Беронъ . . .	1.538.000	105.000	105.000
18.	Банчо Моевъ . . .	12.500	120.000	—
19.	Бобринска . . .	23.100	1.400	—
20.	Борисъ Петровъ Киряковъ . . .	33.600	2.000	2.000
21.	Босилеградска смѣсена прогимназия . . .	3.200	200	—
22.	Братя Михаилъ, Иванъ и Лазаръ Д. х. Вълчеви . . .	179.800	9.000	—
23.	Братя Петъръ и Иванъ Каназиреви . . .	1.698.700	108.000	—
24.	Братя Петъръ и Лазаръ Стамови . . .	50.100	3.000	3.000
25.	Българска добродетелна дружина . . .	2.985.000	240.000	240.000
26.	Българско челоушколюбиво общество . . .	120.400	7.200	7.000
27.	Виктория и Василъ Митишеви . . .	28.000	30.000	15.000
28.	Вѣрка Г. Благоева № 1 . . .	60.000	3.800	3.800
29.	Вѣрка Г. Благоева № 2 . . .	29.900	1.700	1.700
30.	Вѣрка Г. Благоева № 3 . . .	26.200	1.500	900
31.	Гаврилъ Кръстевичъ . . .	38.700	2.300	2.200
32.	Гатю Минчевъ Анковъ . . .	81.600	5.200	—
33.	Генко П. Шойлековъ . . .	314.500	14.000	315.000
34.	Генералъ Христофоръ Георгиевъ Хесапчиевъ . . .	70.500	3.000	—
35.	Генчо В. Ханджиевъ . . .	132.600	7.600	—
36.	Георги Ивановичъ Цанко-Килчикъ . . .	472.800	35.000	35.000
37.	Георги Из. Занфировъ . . .	15.000	900	—
38.	Георги Йосифовъ Сарановъ . . .	1.437.000	115.000	115.000
39.	Георги Н. Золотовичъ . . .	91.800	5.300	5.000
40.	Георги Янковъ Гюламила . . .	88.150	5.100	—
41.	Георгица и Михаилъ П. Додови . . .	150.420	—	—
42.	Гица и Ев. Георгиеви . . .	152.600	8.900	3.000
43.	Гладстонъ . . .	51.800	3.000	3.000
44.	Денчо и Цана Б. Балкански . . .	8.500	500	—
45.	Доброто дете . . .	79.200	4.700	4.700
46.	Добри Ганчевъ Кехаевъ . . .	234.000	—	—
47.	Донка и Атанасъ А. Бурови . . .	42.300	2.500	2.500
48.	Д-ръ Иларионъ А. Буровъ и Марийка Д-ръ Иларионъ Бурова № 1 . . .	86.400	5.300	5.300
49.	Д-ръ Иларионъ А. Буровъ и Марийка Д-ръ Иларионъ Бурова № 2 . . .	60.250	3.800	3.800
50.	Д-ръ Коста Георгиевъ . . .	75.700	3.900	—
51.	Д-ръ Невѣна С. Попова . . .	23.580	1.300	1.300
52.	Д-ръ Никола Хр. Казасовъ . . .	10.100	600	—
53.	Д-ръ Никола Радевъ . . .	8.660	500	—
54.	Д-ръ Стефанъ Г. Тончевъ . . .	35.550	2.000	—
55.	Д-ръ Ст. Панаретовъ . . .	288.150	17.300	17.000
56.	Д-ръ Стоянъ Радославовъ . . .	271.000	16.400	—
57.	Д-ръ Христо Дарленски . . .	107.800	70.000	—
58.	Дружество малтъкъ паркъ . . .	7.460	300	—
59.	Дяконъ Тодоръ Димитриевичъ Голубински . . .	41.940	2.300	—
60.	Евдокия, Димитъръ, Тодоръ и Кирилъ Ночеви . . .	9.300	10.000	—
61.	Евта и Пантелей Баджови . . .	682.780	40.800	38.000
62.	Елена Сомова . . .	12.770	800	700
63.	Елена Д-ръ В. Генкова . . .	19.500	1.100	—
64.	Елена п. Николова . . .	55.700	3.300	3.200

№ по ред	Наименование на фонда	Капиталъ на 1 яну-арий 1939 г. въ цевни кни-жа и теку-щи сметки	Предвидени приходи за 1939 г. г.	Искать се разходи за 1939 г. г.			
65.	Ефорията въ гр. Търново (Михаилъ Кифаловъ, Тетевенецъ)	749.000	40.000	150.000	114. Нечо Станевъ	10.160	600
66.	Живка Сп. Софийлиева	106.100	6.100	—	115. Никола Аврамовъ	107.100	6.300
67.	Зойка х. Недѣлкова	1.827.500	110.000	110.000	116. Никола Русиновъ	30.840	1.900
68.	Иванка и Антонъ Д. Бозовски	7.350	50.000	—	117. Николина Иванова Хаманджиева	36.200	2.400
69.	Иванка С. Христова (родена Хр. Ботева)	21.200	1.900	1.900	118. Паметникъ Иванъ Вазовъ	276.200	15.000
70.	Иванъ Поповичъ Грудовъ	473.500	27.500	76.000	119. Паметникъ Любенъ Каравеловъ	92.400	3.500
71.	Иванъ Недѣлковичъ	83.350	4.800	4.800	120. Паметникъ Хр. Г. Дановъ	17.750	800
72.	Иеромонахъ Максимъ Хилендарски	21.250	1.400	1.200	121. Панайотъ Воловъ	87.500	5.000
73.	Икономъ Иванъ К. Радловъ	41.100	2.400	2.200	122. Пеню Попкръстевъ	77.260	4.500
74.	Иларионъ Макариополски	24.300	1.400	1.200	123. Петъръ Къневъ	367.800	22.000
75.	Илия Р. Българовъ	36.300	2.100	2.000	124. Петъръ Н. Кермекчиевъ — за народно образование	1.921.000	130.000
76.	Инженеръ Петко и Дарина Попови	16.700	1.000	—	125. Петъръ Симу	210.200	14.500
77.	Капитанъ Петко Караминевъ	110.000	6.600	6.000	126. Петъръ С. Пипевъ	270.600	16.000
78.	Кирилъ Берлиновъ	124.300	7.400	7.200	127. Петъръ Христовъ Трумбевъ	130.500	7.500
79.	Князь Борисъ Търновски	486.500	37.000	36.000	128. Пиротски българи	5.800	300
80.	Козма Тричковъ	125.800	11.000	10.000	129. Пиротска сръбска прогимназия	6.900	400
81.	Кула Петкова Тошевица	74.900	4.500	4.000	130. Подпомагане сираците отъ войните	1.028.500	62.000
82.	Лазаръ Трифковичъ	882.500	75.000	70.000	131. Постройка домъ за престарели артисти	198.200	12.000
83.	Ламбуша и полковникъ Иванъ Божкови Папукчиеви	43.600	2.600	—	132. Преславски Антимъ	62.600	3.700
84.	Лука Ив. Доросиевъ № 1	275.000	18.000	18.000	133. Прибѣжище	372.000	21.400
85.	Лука Ив. Доросиевъ № 2	68.600	4.000	4.000	134. Професоръ Василь Н. Златарски	54.800	3.300
86.	Лука Ив. Доросиевъ № 3	66.500	4.000	3.800	135. Професоръ Димитрий Ивановичъ Иловайски	6.300	300
87.	Лука Христовъ Кастровъ	1.092.400	—	—	136. Рада и генералъ Димитъръ Киркови	202.700	14.500
88.	Любаковско училище	8.300	500	—	137. Радка и Вацо Братованови — Севлиево	53.600	3.000
89.	Македонско губернаторство	555.000	34.000	33.000	138. Рачо Димчовъ	424.400	33.000
90.	Марийка и Панайотъ Бѣлчеви № 1	16.100	1.500	1.400	139. Руси и Евгений Радеви	7.780	500
91.	Марийка и Панайотъ Бѣлчеви № 2	12.100	1.000	1.000	140. Руско-български дамски комитетъ	44.750	2.220
92.	Марина, Кою и Минчо Борови	350.800	200.000	25.000	141. Сава Ил. Радловъ	367.000	26.000
93.	Мариола и Стефанъ Бѣлчеви № 1	63.500	5.000	4.500	142. Сборникъ и паметникъ-бюстъ Д-ръ П. Беронъ, за ученически колонии	23.300	1.400
94.	Мариола и Стефанъ Бѣлчеви № 2	38.800	3.800	3.400	143. Свещеникъ Данаилъ Велика и Гаврилъ Попъ Данаилови	142.580	9.800
95.	Мариола и Стефанъ Бѣлчеви № 3	214.400	25.000	5.000	144. Свещеникъ Михайлъ Цв. Радловъ	7.560	400
96.	Мария и Атанасъ Тинтерови — за Бояна	49.100	3.000	2.800	145. Св. св. Кирилъ и Методий	1.330.000	500.000
97.	Мария и Атанасъ Тинтерови — за Калоферъ	64.400	3.800	3.800	146. Св. Царъ Борисъ	33.800	1.800
98.	Мария и Георги Благоеви	54.100	3.200	3.000	147. Скопски училища	25.000	1.500
99.	Мария Т. Г. Влайкова	224.000	40.000	40.000	148. Солотски училища	117.800	7.100
100.	Мария и Д-ръ Иванъ Касабови	375.750	23.000	20.000	149. Сотиръ Гюровъ Календеровъ Милославски	46.100	2.700
101.	Мелетий Иеромонахъ Зографски	99.380	5.800	5.500	150. Стефанка П. Данкова	4.330	300
102.	Милка М. Ничева	10.000	600	—	151. Стефанъ Братовановъ — Севлиево	20.600	1.200
103.	Митрополитъ Антимъ I № 1	7.650	500	—	152. Стефанъ И. Хаджиевъ	111.900	6.500
104.	Митрополитъ Антимъ I № 2	10.680	700	—	153. Стефанъ, Милчо и Петъръ Пешеви	409.500	28.000
105.	Митрополитъ Антимъ I № 3	8.050	500	—	154. Стипендия „Принцъ Борисъ“	172.100	10.500
106.	Митрополитъ Антимъ I № 4	8.050	500	—	155. Стоянъ Д. Вѣжачовъ	323.000	20.000
107.	Митрополитъ Антимъ I № 5	6.600	500	—	156. Стоянка Н. Иванова	328.300	20.500
108.	Нанчо Пеневъ Поповичъ	1.185.000	75.000	180.000	157. Стратиевъ — народно развитие	315.500	19.600
109.	Насте Стояновъ	124.000	7.500	7.000	158. Тодоръ Атанасовъ	69.800	5.700
110.	Наследство на чужди поданици	44.780	1.300	29.000	159. Тодоръ Б. Брестнички	41.550	2.600
111.	Недка и Ваню Д-ръ Джоджоновъ	67.500	4.100	3.800	160. Тодоръ Вълковъ	72.100	4.400
112.	Недѣлко Стояновъ Брадински	117.000	6.500	3.000	161. Токио Богдановъ	154.100	10.000
113.	Нено и Стефана Сажбчеви	99.500	5.900	5.800	162. Тома Васильовъ	21.800	1.300
					163. 3-ти етапенъ полкъ	453.600	27.000
					164. Трудова школа — Зойка Хр. Цанева	573.300	35.000
					165. Ученически лѣтни колонии	181.540	30.000
					166. Училище Скобелевъ	682.600	38.000
					167. Фердинандъ I	693.100	42.000

№ по ред	Наименование на фонда	Капиталъ на 1 януарий 1939 г. в ценни книжа и текущи сметки	Предвидени приходи за 1939 г.	Искать се разходи за 1939 г.
168.	Фондъ „С“	329.000	10.000	300.000
169.	Хаджи Димитър попъ Лазаровъ Зографски	12.600	700	—
170.	Хаджи Мария и Йорданъ Дръновски	73.800	4.200	2.000
171.	Хаджи Ненчо Дончовъ Палавеевъ	1.130.000	235.000	235.000
172.	Хаджи Христо Матеевъ	25.600	1.800	1.400
173.	Христо Г. Губилѣликовъ	179.000	10.500	2.000
174.	Христо и Елена Калпакчиеви	526.300	34.000	30.000
175.	Христо Стояновъ и Миша Симидова	101.300	36.000	—
176.	Царица Елеонора	4.420.000	500.000	4.500.000
177.	Царъ Симеонъ Велики	32.100	2.000	1.800
178.	Цвѣтана капитанъ Борисъ Савова	83.750	5.000	4.500
179.	Цеска и др.	9.000	500	—
180.	Читалище „Наука“ с. Боженци (Габровско)	41.500	2.500	2.500
181.	Йорданъ и Хр. Калпакчиеви	93.900	5.400	—
	Всичко	46.837.930	4.273.000	9.408.300

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ таблицата за фондовете на завещатели и дарители, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Забележка: 1. Разходите по фондовете се извършватъ съгласно волята на завещателитъ и дарителитъ. Стипендиитъ и помощитъ, за раздаването на които нѣма изрична воля на завещателитъ и дарителитъ, се раздаватъ при условията на паредбата-законъ за стипендии и помощи на учащи се. За сметка на фондовете се отнасятъ: разноситъ за печатане обявления, такситъ на банката за правопазене на ценнитъ книжа, разноситъ по отслужване панихиди и струване, разноситъ по направа, украсяване и поддържане гробовете, набавяне партидни книги на фондовете и др.

2. Различитъ въ повече кредитъ на разходите отъ предвиденитъ приходи да се покриватъ отъ капиталитъ на съответнитъ фондове.

3. Отъ фонда „Атанасъ Радевъ“, пор. № 16, да се изразходватъ 400.000 лева за изплащане придавасмето се мѣсто по регулация къмъ двора на фонда въ гр. Търново и построяване на нова къща и дюкани на същото мѣсто, съгласно волята на завещателя.

4. Отъ фонда „Генко П. Шойлековъ“, пореденъ № 33, да се изразходватъ 315.000 лева, за построяване сграда за здравна станция въ гр. Кисуря, съгласно волята на дарителя.

5. Отъ фонда „Ефорията въ гр. Търново“, пор. № 65, да се изразходватъ 120.000 лева, за довършване болницата-павилионъ „Св. Козма и Дамьянъ“ въ гр. Търново, съгласно волята на завещателя.

6. Отъ фонда „Иванъ Поповичъ Грудовъ“, пор. № 70, да се дадатъ 50.000 лева помощъ на Градската община въ гр. Габрово, за новопостроената градска болница, съгласно волята на завещателя.

7. Отъ фонда „Нанчо Пеневъ Поповецъ“, пор. № 108, да се изразходватъ 180.000 лева за доизграждане започнатото здание и ремонтъ за нуждитъ на девическото училище „Нанчово“ въ гр. Шуменъ, съгласно волята на завещателя.

8. Отъ фонда „Наследство на чужди поданици“, пор. № 110, да се даде оставеното наследство 13.184 лева, заедно съ дивхитъ отъ 1924 година до датата на изплащането, отъ починалия въ Гюмюрджина турчинъ Мехмедъ Еминъ, съгласно писмо № 7970 (48) III отъ 4. IV. 1935 г. на Министерството на външнитъ работи и изповѣданията — съдебно отдѣление.

9. Отъ фонда „Паметникъ Иванъ Вазовъ“, пореденъ № 118, да се дадатъ 150.000 лева помощъ на комитета за постройка паметникъ и къща-музей на народния поетъ Иванъ Вазовъ, за построяване паметникъ на Иванъ Вазовъ въ гр. Сопотъ.

10. Отъ фонда „Петъръ Н. Кермекчиевъ“ пор. № 124, да се даде еднократна помощъ: на управлението на бол-

ницата „Св. Козма и Дамьянъ“ въ гр. Търново — 10.000 л. и 10.000 лева на училището „Св. Кирилъ“ въ гр. Търново, съгласно волята на завещателя.

11. Отъ фонда „Св. св. Кирилъ и Методий“, пор. № 145, да се извършватъ разходи по организиране приходи и за построяване на паметникъ.

12. Отъ фонда „С“ („Силистра“), пор. № 163, да се изразходватъ 300.000 лева, съгласно писмо № 3202—50—V отъ 22. XI. 1935 г. на Министерството на външнитъ работи и изповѣданията.

13. Отъ фонда „Хаджи Ненчо Дончовъ Палавеевъ“, пор. № 171, да се разходватъ: 40.000 лева за общи въществени разходи по обзавеждане и др. на Свѣсената гимназия въ гр. Коприивница и 195.000 лева за вноска по § . . на приходния бюджетъ на държавата за заплати и др. на учителитъ въ общинскитъ гимназии и др. учебни институти — за издръжка Свѣсената гимназия въ Коприивница.

14. Отъ фонда „Царица Елеонора“, пор. № 176, да се изразходватъ 4.500.000 лева, за построяване сгради за институти на глухонѣми въ София, и др.

15. За да се покриватъ разходите по фондовете, по които се предвиждатъ кредити за строежи и по всички други фондове, на които предназначението е за пострройки училища, паметници и др., съгласно волята на завещателитъ и дарителитъ, и на които капиталитъ е въ ценни книжа, Министерството на народното просвѣщение може да прехвърли ценнитъ книжа отъ тия фондове въ други, по които се яви нужда за купуване на ценни книжа, по официалния борсовъ листъ — срѣденъ курсъ.

Забележки 1, 2 и 15 сж въ сила до отмиъняването имъ съ законъ.

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ забележките, както се прочетоха, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„6) фондъ „Учителски заплати“, за заплати на учителитъ въ първоначалнитъ и прогимназиални училища.

„П р и х о д и

§ 1. Отъ фондъ „Общински налози — 237.315.250 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. 70% отъ общинскитъ върхнини върху данѣкъ замятие и данѣкъ върху дружествата, включително и недоборитъ — 173.000.750 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 3. 15% отъ поземления данѣкъ — 25.564.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 3, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. 15% отъ данѣкъ сгради — 12.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 4, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 5. 2.5% съгласно чл. 9 отъ закона за събиране закъсѣлитъ данѣци — 1934 година — 1.200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 5, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 6. а) отъ акциза върху захарни издѣлия и др. — 3.000.000 л.“

б) от акциза върху входните билети въ кинематографитъ и др. — 12.000.000 л.
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 6, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 7. 2% отъ данѣкъ занятие и патентъ — съгласно чл. 96 отъ наредбата-законъ за данѣкъ върху приходитъ — 8.500.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 7, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Разходи

§ 1. Въ приходъ на държавния бюджетъ за заплати на учителитъ въ първоначалнитъ училища и прогимназитъ — 470.000.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. 1/2% въ приходъ на държавния бюджетъ за социално и културно поведигане учителитъ въ народнитъ училища — 2.362.900 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 3. За печатане вносни листове, изплащане лихви и др. общи разходи — 167.100 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 3, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 50.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 4, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 5. Връщане неправилно внесени суми по бюджета за текущата година — не се предвижда кредитъ. „Разходи по сключени бюджетни упражненія“ — не се предвижда кредитъ.

„Посочениятъ кредитъ по § 1 е времененъ. Въ случай, че действителнитъ приходи сѣ повече отъ предвиденитъ да постъпятъ, министерствъ на финанситъ може да усилва този кредитъ съ заповѣдь.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 5, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„в) фондъ „Подобрене условията за лѣкуване и работа въ клиникитъ и институтитъ на Медицинския факултетъ при Софийския университетъ“

Приходи

Наличностъ на 1 януарий 1939 год. — 3.564.191 л.

§ 1. 75% отъ полученитъ такси за лѣкуване на болнитъ въ Александровската болница, такси, получени за разни изследвания въ институтитъ, отъ лихви и отъ всички други приходи на Медицинския факултетъ съ Александровската болница — 3.000.000 л.“

„Отъ постъпилитъ такси за лѣкуване на болнитъ въ Александр. б-ца: такси, постъпили за разни изследвания въ институтитъ, отъ лихви и отъ всички други приходи на медицинския факултетъ се внасятъ въ тоя фондъ по 75% до тогава, до когато се завършатъ окончателно започнатитъ вече строителни обекти. Свѣтлитъ на тоя фондъ се водятъ въ Соф. университетъ — квестура.

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Разходи

§ 1. Постройка на сгради за клиники и институти и довършване на започнатитъ такива. Преустройство, малки поправки, измазване, боядисване, приспособление и ремонтъ на съществуващитъ клиники и институти — 4.249.191 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. Купуване и поддържане на мебели, инструменти, апарати и др., за клиникитъ и институтитъ — 672.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 3. За лихви и погашения на заеми отъ Българската земеделска и кооперативна банка — 1.500.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 3, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. Запазенъ фондъ — 128.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 4, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 5. Разходи по сключени бюджетни упражненія — 10.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 5, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 6. Връщане неправилно внесени суми — 5.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 6, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„г) Фондъ „Даровити деца и младежи“

Приходи

Наличностъ на 1 януарий 1939 година 23.350.000 л.

§ 1. Вноска отъ общинитъ за всеки 5.000 жители по една стипендия — 7.200.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. Отъ марки по 3 л. за веѣко заявление по ведомството на Министерството на народното просвѣщение — 1.200.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 3. Отъ лихви, дарения и други. — 641.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 3, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„Разходи“

§ 1. I. Стипендии в България: определени с заповед на министъра на народното просвещение, до 1.000 л. месечно за следване в основни и средни училища (включително и учебните такси), в учителски институти, в Музикалната и Художествената академии и 3 стипендии за следващи училището за милосердни сестри и до 1.200 л. месечно за следване в Държавния университет; учебни помагала за стипендиантите от академичните и Университетската; 20 стипендии до 1.200 л. месечно за следване в Държавния университет за деца на служители по ведомството на Министерството на народното просвещение, както и деца на учители-пенсионери и за учебни помагала.

Нови стипендии се дават при условията на наредбата-закон за стипендии и помощи на учещи се.

II. Стипендии за странство: 11 стипендии за даровити възпитаници на Университета, на държавните Музикална и Художествена академии в София, за усъвършенстване на специалното си образование; 1 стипендия по история под название „Марин Дринов“ за усъвършенстване на младеж свършил по същия предмет в Софийския държавен университет, издържа конкурс изпит при университета; 1 стипендия за добиване висше образование в чуждестранен университет по телесно възпитание; 1 стипендия за добиване висше образование в чуждестранен университет по ориенталистика, специално туркология; пътни пари за отиване и връщане; училищни такси, учебни помагала, пътни за научни експедиции; напечатване на дисертации; разлика в курса и разности по превода на суми.

Нови стипендии се дават при условията на наредбата-закон за стипендии и помощи за учещи се — 6.341.000 л. Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 1, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 2. За пенсии, всичко необходимо за постройка, устройство и обзавеждане, помощи за издръжката им и възнаграждение на частни лица натоварени с ръководството им, определено от министъра на народното просвещение — 1.500.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 2, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 3. За специално училище с интернат в София; всичко необходимо за устройството и обзавеждането му, и помощ за издръжката му — 1.000.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 3, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 4. Общи разходи: отпечатване марки, вносни листове и др. разходи — 100.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 4, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 5. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 100.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 5, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 6. Връщане неправилно внесени суми по бюджета за текущата година — не се предвижда кредит.

„Д. Фонд „За подпомагане детската литература“

Приходи и разходи

Наличност на 1 януарий 1939 г. — 8.330 л.

§ 1. Приходи, съгласно чл. 5 отъ закона за детската литература — „Държавен вестник“ бр 195 отъ 29 ноември 1920 г. и отъ лихви — 5.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 1, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„е) фонд „Иван Вазов и Цанко Церковски“

Приходи

На лице на 30 ноември 1938 г. в Българската земеделска и кооперативна банка — 493.960 л.

И в Българската народна банка — 146.040 л.

Всичко — 640.000 л.

Отъ които неприкосновен фонд, съгласно § 2 отъ правилника на фонда — 500.000 л.

За разходване — 140.000 л.

§ 1. Постъпления отъ продажба на книги, издания на фонда — 250.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 1, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 2. Помощи, завещания, дарения, лихви и др. — 30.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 2, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

„Разходи“

§ 1. Заплатитъ за личния състав споредъ таблицата (вж. стр. 1557). — 35.054 л.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 1, заедно съ обяснителната таблица, както се прочетоха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 2. За посрещане разходите по издаване на книги: хонораръ на автори, на художници за илюстрации, за коректури и др. за печат, хартия, книшета и др. — 236.246 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 2, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 3. За канцеларски разходи: доставка на книги, дневници и др., пощенски такси, посто и др. — 10.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 3, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 4. За изплащане окончателно дълга на фонда къмъ Държавната печатница, за отпечатване издания и къмъ други лица и учреждения — 137.700 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат § 4, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсуканов: (Чете)

§ 5. Връщане неправилно внесени суми отъ минали години — 1.000 л.

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 5, както се прочете, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 6. Връщане неправилно внесени суми отъ текущата година — не се предвижда кредитъ.“

Забележка. Презъ цѣлата 1939 бюджетна година могатъ да се отпуснатъ безплатно книги за пропаганда, за отзивъ, авторско право, депозиране въ Народната библиотека и др., съгласно § 13 до 18 включително отъ правилника, на стойностъ до 80.000 лева, съ съгласие на Министерството на финанситъ.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 6, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)
„ж) фондъ „Братя Евлогий и Хр. Георгиева отъ Карлово.“

Приходи

Наличностъ на 1 януарий 1939 година — 16.000.000 лева.

§ 1. Отъ лихви — 2.023.080 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. Помощъ отъ държавата — не се предвижда.“

Разходи

Глава I.

A. Лични разходи.

§ 1. Заплата на личния съставъ. (Вж. обяснит. табл. на стр. 1557) — 90.213 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. Възнаграждение на частнитъ лица, съгл. § 15 отъ правилника на фонда, а така също и за адвокатско възнаграждение, за извършване отдѣлна извънредна работа, за свидетели, вещи лица, за жури, за времененъ персоналъ — 60.740 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Глава II.

B. Веществени разходи.

§ 3. За изплащане вземанията на предприемачи по постройката на ректората, произходящи отъ присъдени суми, уважени рекламации и др. — 37.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 3, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. Канцеларски потрѣби и материали: хартия, мастило, моливи, гуми и др.; индига, ленти за пишущи машини и др.; печатане на разни бланки, регистри, правилници, формуляри, обяви и др.; подвързване на разни книжа, преписки и др.; покупка на закони, рѣководства, протоколи, счетоводни и др. книги; пощенски, телефонни, телеграфни, гербови такси и марки и др.; за панихидата на двамата братя Евлогий и Христо Георгиеви и др. — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 4, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 5. За поддържане оградата и живия плетъ на ефорийското мѣсто задъ кавалерийскитъ казарми и за построяване огради отъ къмъ южната му страна и др. — 5.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 5, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 6. Запазенъ фондъ — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 6, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Временни плащания:

§ 7. За изплащане на предадени по регулация мѣста къмъ мѣстото на фонда и др. — 150.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 7, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„з) фондъ „Домъ на Иванъ и Мария Ев. Гешови“ — София

Приходи и разходи

Наличностъ на 1 януарий 1939 година — 72.000 лева.

§ 1. Отъ лихви и др. — не се предвижда постъпление.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

4. МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЪ

а) фондъ за пенситъ за изслужено верме.“

Председател Стойчо Мошановъ: Има думата народниятъ представителъ г. Божинъ Продановъ. Само 15 минути ще говорите.

Божинъ Продановъ: (Отъ трибуната. Чете) Г-да народни представители! Въ връзка съ бюджета на фонда за пенситъ за изслужено време ще кажа нѣколко думи.

Държавата, за да привлече по-добри служители въ различнитъ свои ресори и да подсири старинитъ на тия служители, още при създаването на търновската конституция е постановила въ чл. 166, че държавнитъ служители следъ известно число прослужени години иматъ право на пенсия. Авторитъ на тоя членъ отъ конституцията сѣ били достатъчно прозорливи, за да го впишатъ, защото справедливо е, следъ като държавнитъ служители сѣ дали на държавата своитъ знания, своитъ способности и сили и сѣ пожертвували въ нейна служба своитъ млднини, тя да се погрижи за тѣхъ, когато остарѣятъ, когато силитъ имъ сѣ изчерпани и сѣ негодни вече за по-интензивна работа, а освенъ това да ги предпази отъ падения, т. е., да ги предпази отъ злоупотрѣбления на държавнитъ сръдства, съ които тѣ боравятъ презъ време на своята служба. Съ чл. 166 отъ конституцията учредителниятъ законодатель е искалъ да каже: Г-да държавни служители! Бъдете работливи и честни въ своята служба и не се грижете по незаконни пѣтица да осигурявате старинитъ си, защото по единъ или другъ начинъ азъ, държавата, ви осигурявамъ старинитъ съ пенсия!

Цѣлото развитие на нашия общественъ животъ дойде да потвърди правотата и голѣмата предвидливостъ на чл. 166 отъ конституцията, защото не само за държавнитъ чиновници, но и за гражданитъ, които не сѣ били на държавна служба, днесъ се уреждатъ пенсии по починъ на разни организации и по починъ на държавата, каквито сѣ тѣзи на работницитъ, занаятчиитъ, търговцитъ и пр. Днесъ вече никой не смѣ да демагогствува съ въпроса за пенситъ, никой не дръзва да нарича пенсионеритъ съ оскърбителното прозвище „държавни храненици“, защото вече се повдига отъ много сръди и организации въпросъ

за осигуровка даже на всички граждани с старчески пенсии.

Въпросът за пенсията е занимавал, занимава и ще продължава да занимава всички наши правителства, защото, макар и да му се отдава голямо значение като на важна част от държавно-социалната проблема, той и досега не е правилно разрешен и това справедливо буди негодувание в пенсионерството.

Още в VI-то обикновено Народно събрание през 1890 г., г-да народни представители, когато е бил внесен законопроектът за пенсии на военните лица и на чиновниците и служителите по военното ведомство, въ мотивите на този законопроект се казва: „Няма господство, където въпросът за пенсията да не е обръщан най-сериозно вниманието на правителството и на народните представители, защото в никое господство властта не е била лишена от благородното чувство на признателност към заслугите и трудовете на хората, които си посветяват живота за благото на страната и нейното величие. Кой е оня — пита се въ мотивите — колко-годе просвѣтен ум, който би одобрил мисълта, че славата на татковината му, нейните деятели, след като са принесли въ жертва предъ отечествения олтар ум, сила и здраве, да затворят очите си върху страдания и отчаяние? Подобно нещо не съставлява само непризнателност, но въ самото време убива благородните наклонности на бъдещето поколение и лишава страната от добросъвестни и предани на дѣлото си труженици.“

Тѣзи правдиви думи въ мотивите към въпросния законопроект за пенсията са казани още през 1890 г. Измина от тогава почти половин век, но пенсионният въпрос за държавните служители стои все още неразрешен, все още основно непроучен, вследствие на което пенсионерството се постоянно вълнува и простира ръце за помощ, но и досега все остава незадоволено, онеправдано, лишено даже от един екзистенциален минимум за човѣшко съществуване. Това тежко положение на пенсионера е една язва на нашия държавно-социален живот. На това схващане не е чужд и сегашният министър на финансите г-н Божилков, който въ експозето си по бюджета за настоящата финансова година много умѣстно забелязва, че въпросът за положението на пенсионерите е също така и много важен и върху него трѣбва да спре вниманието си, защото 21.933 пенсионери получават до 1.000 л. месечно. Можете да си представите, какъ 4 или 5-членни семейства могат да живеят съ тѣзи пари.

Азъ имам по-подробно да рисувамъ това съвсемъ нерадостно положение на мнозинството отъ нашето пенсионерство, но ще ви приведа един — два факта, които добре илюстриратъ тази нерадостна картина.

Споредъ отчета на Главната дирекция на държавните и на гарантираните отъ държавата дългове за 1937 г. отъ 37.290 лични пенсионери са умрели презъ годината 1.234, отъ които 10 самоубили се. За отбелязване е, че тази смъртност почва да се увеличава следъ създаването презъ 1932 г. на сега действащия законъ за пенсията. Така, срѣдната смъртност на хиляда души пенсионери е била: презъ 1930 г. — 25, презъ 1934 — 28,4, презъ 1935 — 31,8, презъ 1936 — 31, презъ 1937 — 30,5. Въ една година кръгло 1/37 отъ личните пенсионери се скриватъ подъ тежкия ваялъ на сегашния законъ за пенсията и влошаватъ условия на живота, а 10 са се самоубили! Да се самоубие един пенсионер на 65—70—80 годишна възраст, въ повечето случаи отъ мизерия, е фактъ, който осветлява страшната пенсионерска драма и показва колко страшни бури са бушували въ побѣлѣлата глава на тѣзи самоубийци, преди да си телгятъ курчума, или да си метнатъ вѣжето на шията, или да се хвърлятъ подъ колелетата на трамвая или жѣлѣзницата!

Другъ фактъ. Числото на пенсионерите, които лично си получаватъ пенсията отъ гишетата на Българската народна банка, все повече и повече намалява, както въ столицата, така и въ провинцията, понеже пенсионерите, притиснати отъ мизерията, залагатъ предварително пенсионните си книжки въ Пенсионерската кооперативна банка, въ Столичната заложна банка, въ популярните банки, и по такъвъ начинъ изиядатъ пенсията си на зелено, като плащатъ лихви, гербъ, премия, инкасо, порто и пр. и така малките имъ пенсии съвсемъ се стопяватъ. Тѣзи пенсионери са само номинални пенсионери; фактическиятъ пенсионер са банките, на които пенсионерите ще останатъ дължници и следъ смъртта си даже.

Споредъ събрани отъ мене сведения, само въ столицата — въ Пенсионерската банка, въ Общинската заложна банка и въ популярните банки — има заложени

надъ 5.000 пенсионни книжки, а други 2—3 хиляди са съ залози и пенсионерите получаватъ по нѣщо отъ Българската народна банка въ зданието на Гендовичъ.

Искамъ да ви приведа два примѣра, за да видите какъ мизерията е принудила многохилядна маса пенсионери да залагатъ пенсията си и да се подлагатъ на голѣми намаления. Така, пенсионна книжка № — имамъ номера — заложена въ Общинската банка въ София, за пенсия въ размѣръ 6.891 л. за тримесечие, тримесечно плаща: лихви 358 л., право инкасо — 14 л., застраховка — 106 л., гербъ — 17 л., всичко — 486 л. Друга книжка, за тримесечна пенсия 4.563 л., тримесечно плаща: лихви — 222 л., право инкасо — 10 л., застраховка — 128 л., гербъ — 14 л., всичко — 374 л. А това е голѣмо намаление и на тѣхъ малките пенсии.

Цѣлата пенсионерска маса е крайно онуждена. Голѣма частъ отъ нея живѣе въ неопишима нищета. Отъ тамъ произлиза постоянното негодувание на пенсионерството; отъ тамъ идатъ постоянно протестите. И съ право, г-да народни представители, защото тѣза хора, следъ като държавата е изпедила тѣхните сили, когато са били на служба у нея, сега — прегърбени, немощни, са побѣлѣли глави и разклатено здраве — живеятъ въ мизерия. Вѣсто да имъ се притечешъ на помощ, преди три години ги обремениха съ разни параграфи — § 8, и по-сетне § 10 — и съ тѣхните мизерни пенсии се стабилизираше държавниятъ бюджетъ. Обремениха ги и съ други тежести. Къмъ това се прибави и чувствително поскъпването на живота.

Държавата трѣбва по-сериозно да се замисли върху бедственото положение на своите нѣкогашни служители, сега пенсионери, и за тѣхните семейства. За сега въ връзка съ гласуването на фонда за пенсията за изслужено време, предлагамъ да се узакони: първо, отъ 1 април т. г. да се дава 10% върху пенсията на навършилите 60 години лични пенсионери, и второ, да се увеличи размѣра на посмъртната помощъ отъ 5.000 л. на 8.000 л.

Минчо Драндаревски: Но да се премахнатъ голѣмите пенсии на богатите хора.

Божинъ Продановъ: За голѣмите пенсии не ми е думата. Самъ г-нъ Божилковъ каза, че ще се направи нѣщо за пенсията до 1.000 л.

Узаконяването на тѣзи две положения е възможно и съ нищо няма да се обремени държавниятъ бюджетъ, защото бюджетътъ на Пенсионния фондъ за 1937 г. приключи съ 169 милиона лева излишекъ, а бюджетътъ на Посмъртната каса презъ същата година приключи съ излишекъ 21.673.608 л. За тѣзи две искания е постигнато и законодателно предложение отъ г-нъ Воденичарски. Азъ ще ви прочета това предложение.

„Законъ за допълнение на чл. 73 и измѣнение на чл. 78 отъ закона за пенсията за изслужено време.

Чл. 73 се допълва съ следната нова алинея:

Всички лични пенсионери, навършили 60-годишна възраст, получаватъ върху пенсията си 10% увеличение.“ Това право тѣ го имаха и по-рано.

Минчо Драндаревски: Но не на всички пенсионери, а само на бедните пенсионери.

Божинъ Продановъ: Да. — „Чл. 78 се измѣня така:

Цѣлата на касата е да дава еднократна посмъртна помощъ въ размѣръ 8.000 л. на наследниците на починалъ членъ. Помощта се отпуска съ заповѣдъ отъ министъра на финансите.“

Допълнението на чл. 73 и измѣнението на чл. 78 отъ закона за пенсията за изслужено време влизатъ въ сила отъ 1 април 1939 г. Всички постановления, наредби и закони, които противоречатъ на настоящия, се отменяватъ.“

Съ узаконяването на тѣзи две скромни мои искания, които са и искания на Пенсионерския съюзъ, азъ мисля, че ще проявимъ актъ на внимание къмъ бившите служители на държавата, отъ които днесъ мнозина се намиратъ въ бедствено положение — още повече, че за това увеличение не ще са нуждни повече отъ 10—15 милиона лева. А като се има предъ видъ, че фондътъ приключва съ излишекъ, става напълно възможно да се даде една малка подкрепа на умиращите стари ветерани, бивши служители на държавата. Азъ моля г-нъ министъра на финансите, който се отзова за удовлетворението на много нужди, да даде съгласието си.

Що се отнася до изправлението на несъобразностите и несправедливостите, които съществуватъ въ сега действащия законъ за пенсията за изслужено време, върху тѣхъ няма да се спирамъ, но моля г-нъ министърътъ на финансите да си вземе бележка и да ни сезира още въ идната редовна сесия на Народното събрание съ единъ по-прецизенъ и по-справедливъ законъ за пенсията, като се

премахне сегашният закон, против който негодна е цѣлото пензионѣрство.

Г-да народни представители! Старитѣ труженици умирайтѣ. Това е нѣщо естествено. Нека умирайтѣ успокоени и съ чувство на удовлетворение, че държавата, благодарна за тѣхния дългогодишен труд, се е погрижила за последнитѣ имѣ дни. (Ржкоплѣскания отъ дѣво)

Председател Стойчо Мошановъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Никола Вачковъ.

Никола Вачковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Народното представителство и обществеността у насъ, настоящи и бивши държавници въ България, гледаха само да говорятъ въ Парламента, а не се интересоваха за земеделското съсловие. (Възречения отъ дѣво)

Петко Стояновъ: А, я гледай!

Никола Вачковъ: Моля, оставете ме да говоря! — Всички народни представители говориха тукъ на една тема: какъ да се помогне на земеделския стопанинъ. Говорятъ се, че поради падане ценитѣ на земеделскитѣ произведения, земеделецътъ-стопанинъ е изпадналъ въ много лошо положение, но никой не каза, какво трѣбва да направимъ, за да дадемъ и на земеделцитѣ-стопани да се ползватъ отъ богатата, отъ които се ползватъ всички държавни служители и всички съсловия въ България; никой не повдигна въпроса за пенсионирането на земеделскитѣ стопани.

Г-да народни представители! Вие, които повдигнахте въпроса за подобрене положението на българското работничество, вие, които поддържате каузата на всички съсловия, трѣбва да имате предъ видъ, че първопричината за бѣгството на населението отъ селата въ градоветѣ се крие въ това, че то нѣма възможностъ да преживява въ селата.

Ако всички, които говориха, вършатъ това съ цѣль, както въ миналото, речитѣ имъ да бждатъ четени отъ цѣлия народъ и, при първа възможностъ, да прокаратъ пакъ своитѣ политически разбирания, азъ смѣтамъ, че тѣ сж на погрѣшенъ пътъ, защото българскиятъ селянинъ ще имъ каже: „Г-да! Вие, които сте управлявали, спрете, вие нѣмате право да говорите, недейте ни кара да не знаемъ какво да мислимъ!“

Въпросътъ е много важенъ и азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на финанситѣ ще занимае народното представителство съ измѣнение на закона за пенситѣ, като го направи на базата, всички съсловия да получаватъ пенсии.

Минчо Драндаревски: И сега може да се разгледа този въпросъ.

Никола Вачковъ: Моля, азъ зная какво приказвамъ.

Минчо Драндаревски: Голѣмитѣ пенсии ще ревизираме, за да дадемъ на земеделскитѣ стопани.

Никола Вачковъ: Г-да народни представители! Когато се говореше по законопроектитѣ, засѣгащи земедѣлието, Парламентътъ често пѣти оставаше празенъ. Вие нѣмате търпение да изслушвате ораторитѣ по най-важния въпросъ — по въпроса за земеделското стопанство. Когато се разглеждатъ такива въпроси, вие ще трѣбва съ пълно внимание да слушате и ако трѣбва, да продължимъ съ десетина дни заседанията на Народното събрание, но да се разчепкатъ тия въпроси и да видимъ какво трѣбва да се направи по тѣхъ. Не може нашата общественостъ, която се клатушка, да пренебрегва въпроса за подпомагане на земеделскитѣ стопани и по този начинъ да го отпрати въ погрѣшни пътища.

Ето защо азъ се спирамъ на този въпросъ, за да обърна вашето внимание върху него. Нашето население въ градоветѣ преди войнитѣ, въ 1911 г., е било 838.000 жители, а въ 1936 г. е било 1.450.000 жители. Защо е този отливъ отъ селата въ градоветѣ? Това не показва ли нѣщо? Вие всички, финансисти и държавници, виждате обедняването на селското население. Не се ли замислятъ вие, че днесъ населението въ селата е намаляло на 4.200.000 — съ около 1 милионъ души! Днесъ всички съсловия се ползватъ съ пенсии. Тукъ се каза, че пенситѣ изобщо сж малки. И въ бюджетната комисиия азъ чухъ да се казва, че пенситѣ сж малки, а когато направихъ бележка, каза ми се, че нищо не разбирамъ.

Г-да народни представители! Азъ изхождамъ отъ земеделското съсловие и затова имамъ основание да кажа, че на земеделеца-стопанинъ трѣбва да се даде пенсия, или

да му се осигури живота на стари години. Законътъ за пенситѣ ще трѣбва да се ревизира.

Нека да вземемъ примѣръ отъ германския народъ. Германскиятъ работникъ, който е факторъ въ производството, ако напустне фабриката, значи че напуска отечеството. Ако нашиятъ работникъ напустне фабриката, България нѣма да фалира; но когато той напуска своето огнище и се преселва въ градоветѣ, трѣбва да знаемъ, че това е катастрофа за нашата държава.

Азъ не искамъ да цитирамъ народни представители, които казваха, че трѣбва да се подпомогне на земеделския стопанинъ, но никой не каза отъ къде да се взематъ срѣдства, за да се подпомогне. Азъ ще ви кажа, какъ можемъ да помогнемъ на земеделеца-стопанинъ, безъ да увеличаваме бюджета и безъ да туряме нови данѣци. Ако използваме, както германцитѣ, само остатѣцитѣ, това което считаме, че е сметъ и това, което не е използвано, ще можемъ да дадемъ пенсия на селския народъ, за да гарантираме неговитѣ старини. Следъ като всички съсловия казватъ: Ние не можемъ да преживяваме, искаме да ни се помогне, искаме пенсии, трѣбва да дадемъ пенсии и на земеделеца-стопанинъ.

Азъ не искамъ повече да ви отегчавамъ, защото по този въпросъ ще имамъ случай да говоря другъ пътъ. Ние имаме Български търговски съюзъ, съ 70-80.000 членове. Този съюзъ има членове и въ селата. Имаме Съюзъ на българскитѣ индустриалци съ около 8.000 членове. Азъ смѣтамъ, че и въ селата има индустрии. Ние имаме Български работнически съюзъ съ 160.000 членове, мнозина отъ които живѣятъ и работятъ въ селата. Вие, г-да народни представители, създадохте законоположения за разрешаване на работническия въпросъ, създадохте законъ за колективнитѣ трудови договори, съ цѣль да ги приложите и въ селата. Обаче какво виждаме? Работникътъ и селянинътъ, баща и синъ, всички сж недоволни и се каратъ за едно парче месо, което имъ се подхвърля, защото не може да се намѣри основно разрешение на социалния въпросъ. Българската общественостъ боледува.

Съюзътъ на земеделско-стопанскитѣ задруги има приходи отъ членски вносъ 31.000.000 л., отъ които се предвиждатъ да се даватъ, освенъ посмъртни помощи, и пенсии. Обаче, г-да народни представители, отъ тия земеделско-стопански задруги не трѣбва да се срамувате. На 14 септември, на св. Симеонъ, тѣхния празникъ, азъ видѣхъ политически лица и наши хора, които считаха за унижение да се явятъ на този празникъ, заедно съ цѣлия Български селски народъ въ София. Съжалявамъ, че така се гледа на тази организация, и че макаръ да бѣше дошелъ тукъ цѣлтътъ на българския народъ, облеченъ въ национални униформи, за да ни покаже какво представлява нашето земедѣлие, вие не дойдохте на нашия празникъ, и земеделскитѣ стопани празнуваха самички. Вие на друго мѣсто се събрахте въ този денъ, 14 септември, но не отидохте при тѣхъ.

Г-да народни представители! Ще бѣда кратъкъ. Ще имамъ другъ пътъ случай да се изкажа по този въпросъ и да ви дамъ факти и цифри, съ които да ви докажа, че ние нѣма да засегнемъ нито индустрията, нито капиталитѣ, нито фондоветѣ. Ние сами ще се застраховаме за старостъ. Ще видите, че ние ще съберемъ единъ милиардъ лева и само отъ лихвитѣ ще издържаме нашата застраховка. Ние ще направимъ това, стига обаче, да не ни се прѣчи. Така единъ пътъ за винаги ние ще разрешимъ въпроса за пенсии на земеделскитѣ стопани.

Вие не можете да сравнявате България съ Германия, съ Дания или съ нѣкоя отъ другитѣ голѣми държави. Ние сме земеделска страна. Нашата индустрия, нашето производство, нашитѣ капитали сж, така да се каже, въ зѣмьта. Много може да се направи за земеделскитѣ стопани, стига да се прояви малко повече интересъ отъ Парламента и отъ нашитѣ общественици стига малко да се поизоставитъ тѣзи начини на забогатяване, стига само тази интелигенция, която раздѣля селото отъ града и която винаги се нарежда, да изостави тия свои похвати, да се отмете отъ София, защото за всичко тая интелигенция и тая бюрокрация, за която приказваме, е виновна. Тя винаги се нарежда и не мисли за онова съсловие, което е основата на българската държава. (Ржкоплѣскания отъ дѣво)

Ето защо, г-да народни представители, азъ ви моля да се замислите по тоя въпросъ. Време е да се изработи вече единъ законъ за застраховка общо на старцитѣ въ нашата държава, та да може, като стигне единъ човѣкъ до 60 г., да знае, че старинитѣ му сж гарантирани. Държавата дава пенсия на своитѣ чиновници, когато чиновникътъ, докато е на работа, получава редовно своята заплата и може да си икономиса пари и за старостъ. Не да разточителствува,

не да получава по 5.000 л. и повече лева месечно и пакъ да търси начинъ за още по-голямъ забогатяване. Нима на земеделеца-стопанинъ, когато иска 300 л., за да може да преживее, трябва да се откаже тази помощъ? Нима този земеделецъ, който 60 години е плащалъ данъци на държавата, когато остарее и когато синовете и дъщерите му го хвърлятъ въ яхъра или плъвника и не искатъ да го гледатъ, нѣма право да иска и на него да бъдатъ осигурени старините? Ето въпросътъ, съ който трябва да се занимаемъ, ето въпросътъ, който ще чули главите на всички, които мислятъ, че селото е опасно. Селото не е доказало до сега, че е такова. То не е направило нищо лошо. Селото е най-здравата сила.

Г-да народни представители, г-да общественици и държавници, бивши и настоящи! Азъ ви подканямъ да се замислите върху този въпросъ и да намърите начинъ да помогнемъ и на земеделеца-стопанинъ. Азъ имамъ своя проектъ за това, но не искамъ още да го изнасямъ въ печата. Азъ съмъ земеделецъ-стопанинъ. Азъ съмъ избранъ въ централното управление на Земеделско-стопанските задруги и като народенъ представителъ отъ тола съсловие, азъ ви увѣрявамъ, че нѣма да закачимъ никого. Ние ще започнемъ сами и ще създадемъ пенсии за земеделците-стопани, стига вие да не ни прѣчите, стига вие да не казвате, че ние, земеделско-стопанските задруги, сме партия. Азъ виждамъ народни представители тукъ, и отъ лѣво, и отъ дѣсно, които признаватъ вече, че земеделчието е професия, на която трябва да се обърне внимание.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Имате още 5 минути, г-нъ Вачковъ.

Никола Вачковъ: Ще свърша въ тия 5 минути.

Г-да народни представители! Безъ да повтарямъ, безъ да ви казвамъ колко сж спестяванията у насъ — вие можете да видите туй отъ статистиката — отъ селското население и отъ другитъ съсловия азъ ще се спра съ две думи само на въпроса за почивнитъ станции. Виждате почивни станции по за 4-5 милиона лева. Банкови чиновници, финансови служители и т. н., и т. н. — всички си направили здания ценни, здания-палати. За земеделеца-стопанинъ, обаче, нѣма нито единъ почивенъ домъ, нито едно здание. И азъ ще ви кажа защо не гласувахъ, когато Тончо Шиваровъ искаше да се дадатъ 2 милиона помощи за почивни станции — затуй защото ние, като заявяваме, че не искаме пенсии отъ държавата, искаме всички, цѣлиятъ български народъ, да се ползватъ еднакво отъ здравнитъ грижи. Ето затова не гласувахъ за неговото предложение. И азъ ви увѣрявамъ, че ние, земеделците-стопани и всички добри българи, ще подемемъ този въпросъ, за да може да бъде разрешенъ въ една правилна насока.

Г-да народни представители! Знаете колко е градското население. Нима вие всички общественици и държавници, не виждате какъ нарастна населението на голѣмитъ градове? Нима не виждате, че нѣкъде нарастна съ 50%, нѣкъде съ 100%, нѣкъде съ 200%, а нѣкъде и съ 500%. Мислите ли, че нѣма причини за това нарастване? Нима всички вие не знаете кои сж причините? Всички вие финансиста, учени и професори, които имате възможностъ да наблюдавате, нима не можете да видите отъ къде иде злото? Виждате го, но на васъ е добре тукъ въ София, вие сте настанени много добре, вие си получавате хонораритъ, вие си получавате всичко това, което трябва да получите, вие се ползвате отъ всички блага, съ които може да се ползвате, за да преживявате много добре.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Какво е това „вие“, „вие“? Какви сж тия „вие“ и „вие“?

Никола Вачковъ: Извинявайте!

Председателъ Стойчо Мошановъ: Какво е това недоразумение, защото „вие“ — това сме ние!

Никола Вачковъ: Азъ казвамъ въобще за цѣлото общество, за цѣлия български народъ. На българския Парламентъ казвамъ това.

Г-да народни представители! Азъ си запазвамъ правото при пръвъ случай да развия моята тема и бъдете увѣрени, че ще ви накарамъ всички да гласувате единъ новъ законъ за пенсиятъ, съобразенъ съ възможноститъ на българската държава, а не да вървимъ по пътя на индустриалнитъ и богати държави, защото тѣ сж свършено друго, а България е свършено друго.

Като привършвамъ, азъ ви моля да бъдете винаги много внимателни въ това отношение, защото българскиятъ народъ, българското селячество, българскитъ земеделци сж хора, които винаги сж се отзовавали на българската държава и въ национално, и въ всѣко едно отношение. Бъдете увѣрени, че когато имъ хвърлите и най-малкия залькъ, тѣ ще ви бъдатъ благодарни. Азъ ви го казвамъ: тѣ ще ви посрѣщатъ най-радушно, тѣ ще ви прегръщатъ когато отидете въ селата стига да имъ дадете малко.

Стига се е демагогствувало съ положението на българския селянинъ! Стига се е казвало, че той хлѣбъ нѣма да яде, че положението му е тежко! И вчера, и днесъ въ бюджетарната комисия, когато нѣкои отъ господата демагогствуваха и казваха, че трябва да се увеличатъ заплатитъ на чиновницитъ, защото безъ тѣхъ не можело, азъ попитахъ: безъ кого не може? Безъ всички български граждани не може, г-да народни представители. Сега, понеже времето не ми позволява да се изкажа по-подробно, азъ привършвамъ. При другъ случай ще се изкажа обстойно и вървамъ, че тогава всички ще се съгласите съ менъ.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Ще гласуваме приходния бюджетъ на фонда за пенсиятъ за изслужено време.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Приходи

„Глава I

Отъ участницитъ на фонда

§ 1. Вноски 12.5% върху кредититъ за заплати и увеличения върху заплатитъ, предвидени въ бюджетитъ на учрежденията, изслуженото време при които дава право на пенсия — 471.750.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Конто приематъ § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. 10% удържки върху възнагражденията, премиятъ, тантиемитъ, надницитъ и пр., плащани на участницитъ на фонда отъ кредити, предвидени въ бюджетитъ на държавата, изборнитъ и автономни учреждения — 6.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Конто приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 3. Разлика отъ повишена заплата — 10.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Конто приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. Удържки за минало и дарено време — 100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Конто приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 5. Глоби налагани по дисциплинаренъ редъ на участницитъ на фонда — 1.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Конто приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 6. Удържки 1/4 отъ месечната заплата на лицата, назначени за пръвъ път на служба, които даватъ право на пенсия, или постѣпили на такава повторно следъ прекъсване, (чл. 38, буква „д“ отъ закона за пенсиятъ) — 14.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Конто приематъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 7. Вземания на фонда по сключени бюджети, произходящи отъ невнесени удържки върху заплати и въз-

награждения; отъ невнесени разлики отъ повишена заплата и отъ глоби — 13.678.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Глава II

Отъ държавата и др. учреждения, изслуженото време при които дава право на пенсия.

§ 8. Вноска по чл. 38, буква „и“ отъ закона за пенсиитѣ, отъ и за смѣтка на:

- а) държавата — 206.550.000 л.
- б) изборнитѣ учреждения — 45.000.000 л.
- в) автономнитѣ учреждения — 24.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 9. Вземания на фонда по сключени бюджети, произходящи отъ невнесени вноски по чл. 38, буква „и“, субсидии и 1% помощъ — 15.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Глава III

Отъ пенсиониранитѣ и други лица.

§ 10. 10% удържки отъ заплатитѣ, възнаграждения и надницитѣ на пенсионеритѣ, които заематъ служби въ кооперативни, обществени и кредитни учреждения и всѣкакви индустриални, занаятчийски, търговски, строителни и др. частни и обществени учреждения и предприятия — 5.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 11. Отъ глоби по чл. чл. 58, 59 и 60 отъ закона за пенсиитѣ — 50.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 12. Отъ касационни депозити — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 13. Отъ удържки отъ пенсиитѣ на пенсионеритѣ, пенсиитѣ на които се изплащатъ съ платежни заповѣди — 50.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Глава IV

Извънредни приходи

§ 14. Прехвърлени отъ министерствата и отъ Народния театъръ за изплащане пенсиитѣ на лицата, пенсионираны по забележки II и III къмъ чл. 11 отъ закона за пенсиитѣ — 14.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 15. Върнати неправилно получени пенсии — 1.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 16. Отъ случайни приходи — 1.600.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Глава V

Доходи

§ 17. Лихви отъ капитала на фонда — 50.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: Разходи по фонда за пенсиитѣ за изслужено време. (Чете)

„Разходи

„Глава I

Заплата и др. парични възнаграждения

§ 1. Заплата на личния съставъ. (Вж. обясн. табл. на стр. 1557) — 3.548.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. Формено облѣкло и обувка на прислужницитѣ; работни блузи на архиваритѣ и чистачкитѣ — 15.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 3. Пѣтни и дневни пари за командировки по служебни работи на длъжностни и частни лица — 100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. За възнаграждение: а) на частни лица, членове на постоянния комитетъ при фонда и въ разни съвети и комисии — по 80 л. на заседание и б) на уволнени служители отъ фонда по болестъ или съ повече отъ 25 години държавна служба — 50.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Глава II

Веществени разходи

§ 5. Поддържане на помѣщенията: малки поправки, измазване, приспособления, инсталации, чистене, миене, дезинфекция, отопление, освѣтление и материали за тѣхъ — 50.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 6. Мебели и покъщнина: купуване, поправка и поддържане; пренасяне отъ една канцелария въ друга и др. — 15.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„§ 7. Купуване и поддържане книги, вестници, списания и др. — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 8. Канцеларски потребности и материали: купуване хартия, мастило и др.; купуване и поправяне пишущи, пресмътачни и счетоводни машини; печатане на разни бланки, регистри, формуляри и др.; пощенски, телеграфни и телефонни такси и др. — 200.000 л.“
Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 9. За фонда за пенсията за изслужено време — вноска по чл. 38, буква „и“ отъ закона за пенсията — 240.500 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 10. Комисии на Българската народна банка за пазене ценните книжа на фонда — 20.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 11. Помощи за държане на болни и за погребение на умрели служители отъ фонда — 10.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 12. Непредвидени веществени разходи (чл. 11 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията) — 5.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 13. Разходи по сключени бюджетни упражнения — 9.500 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 14. Връщане неправилно внесени въ фонда суми по сключени бюджети — 500.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 15. Връщане неправилно внесени въ фонда суми по текущия бюджет.“

По този параграфъ не се предвижда кредитъ.

„§ 16. Запазен фондъ за допълнителни веществени разходи (чл. 11 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията) — 5.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„Глава III

Пенсии

§ 17. Изплащане пенсии за изслужено време за минали и настоящата години и за оформяване на такива, изплатени по пенсионни заявления; за прехвърляне на посмъртната каса на личните пенсионери при фонда за пенсията за изслужено време удържаните отъ пенсията имъ суми за еднократна посмъртна помощ (чл. 8 отъ правилника за службата на Посмъртната каса) — 875.000.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: Приходи по Посмъртната каса на личните пенсионери при фонда за пенсията за изслужено време. (Чете)

„§ 1. Отъ членски вноски — 9.100.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. Лихви отъ капиталъ на касата — 1.480.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 3. Членски вноски, възстановена суми по сключени бюджети и други — 20.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. Помощи, дарения и др. приходи — 500 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: Разходи по Посмъртната каса на личните пенсионери при фонда за пенсията за изслужено време. (Чете)

„Глава I

§ 1. Заплата на личния съставъ. (Вж. обясн. табл. на стр. 1557) — 188.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 2. Формено облекло и обука на прислужника — 1.700 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„Глава II

Веществени разходи

§ 3. Мебели и покъщнина: купуване, поправка, поддържане, пренасяне на мебели и др. — 3.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 4. Канцеларски потребности и материали: хартия, мастило, печатане на разни бланки, регистри, формуляри, записки и др., пощенски и телефонни такси и др. — 10.000 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 5. Купуване и поддържане на разни книги, таблици, помагала и др. — 2.500 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Йосиф Разсукановъ: (Чете)

„§ 6. Вноска за фонда за пенсията за изслужено време по чл. 38, буква „и“ отъ закона за пенсията за 1932 г. — 12.800 л.“

Безъ изменение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)
„§ 7. Помощъ за дѣкуване заболѣли и погребение на починали служители отъ касата — 3.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)
„§ 8. Непредвидени веществени разходи (съгласно чл. 11 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията) — 3.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)
„§ 9. Връщане неправилно внесени въ касата суми по сключени бюджети — 2.500 л.“
Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)
„§ 10. Връщане неправилно внесени въ касата суми по текущъ бюджетъ“.

По този параграфъ не се предвижда кредитъ.

„§ 11. Запазенъ фондъ за допълнителни веществени разходи — 500 л.“
Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Йосифъ Разсукановъ: (Чете)

„Глава III

§ 12. Изплащане еднократна посмъртна помощъ, въ размеръ 5.000 л., на починалъ членъ на касата по текущъ и

сключени бюджети и оформяване на изплатени такива — 6.600.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Понеже бюджетарната комисиия ще започне заседанието си тая вечеръ точно въ 9 ч., за да дадемъ възможностъ на г-да народнитъ представители да участвуватъ въ комисията, моля да се съгласите да вдигнемъ сега заседанието и следващото заседание да бѣде утре, въ 15 ч.

Председателството ви предлага, съ съгласието на правителството, следния дневенъ редъ: (Чете)

„1. Докладъ на бюджетарната комисиия по бюджетопроекта на разнитъ фондове на държавата за 1939 б. г. (Продължение разискванията)

Второ четене законопроектитъ:

2. За извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на земедѣлното и държавнитъ имоти за 1939 б. г.

3. За извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за 75.000.000 л.

4. Докладъ на бюджетарната комисиия по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата за 1939 б. г.

Одобрене предложенията:

5. За приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвѣщение чужди подланици.

6. За приемане завещанието на покойната Райна д-ръ Стефанъ Чернева.

Които сж съгласни съ този дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да! Утре следъ обѣдъ заседанието ще започне точно въ 15 ч.

Затварямъ заседанието

(Вдинато въ 20 ч. 2 м.)

Председателъ: **СТОЙЧО МОШАНОВЪ**

Подпредседателъ: **ГЕОРГИ МАРКОВЪ**

Секретари:

ДИМИТЪРЪ МАРЧЕВЪ

САВА ПОПОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**